

Heesch | 15 september 2026

Programmabegroting 2027

Meerjarenbegroting 2028 - 2030

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	3
Begroting in één oogopslag	5
Deel I: Programmaplan 2027 - 2030	6
Programma 1: Leefbare kernen	7
Programma 2: Gezonde zorgzame gemeente	17
Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair	30
Programma 4: Duurzame landbouw en economie	36
Programma 5: Weerbare en veilige samenleving	40
Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie	46
Programma 7: Financiën	52
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	59
 Deel 2: Paragrafen	 66
A. Lokale heffingen	67
B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	81
C. Kapitaalgoederen	96
D. Financiering	105
E. Bedrijfsvoering	108
F. Verbonden partijen	118
G. Grondbeleid	129
H. Subsidies	137
I. Wet open overheid (Woo)	144
 Deel 3: Financiële begroting	 146
Overzicht van baten en lasten	147
Meerjarenraming 2028 - 2030	163
 Bijlage 1 – Overzicht baten en lasten per taakveld	 176

Aanbiedingsbrief

Met trots presenteren wij u de begroting voor het eerste volledige jaar van de nieuwe bestuursperiode. Een bestuursperiode die in het teken staat van onze coalitieverklaring “Op koers naar de toekomst”. Op het moment van schrijven wordt deze koers, samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners, verder uitgewerkt in een bestuursprogramma. Daarmee bouwen we niet alleen aan plannen voor de komende jaren, maar ook aan een breed gedragen visie op de toekomst van onze gemeente.

Onze gemeente is een ontwikkelgemeente. Een gemeente die vooruit wil, kansen ziet en durft te investeren. In deze bestuursperiode staan daarom diverse omvangrijke projecten op de agenda zoals de ontsluitingswegen in Heeswijk-Dinther en Nistelrode, de herhuisvesting van De Misse 2-4-6, de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en de aanleg van het sportpark in Heeswijk-Dinther Tegelijkertijd zijn wij ons bewust van de verantwoordelijkheid die daarbij hoort. Ambities zijn belangrijk, maar moeten uitvoerbaar en financieel verantwoord zijn. Juist daarom zoeken wij voortdurend naar de juiste balans tussen vooruitgang en realisme.

De opgaven waar wij voor staan zijn groot. De behoefte aan woningen is blijvend groot en vraagt om zorgvuldige keuzes in de ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente. Tegelijkertijd willen we investeren in een goede bereikbaarheid en mobiliteit, passend bij de groei en de behoeften van onze inwoners. Ook werken we aan een sterk lokaal economisch klimaat, waarin ondernemers ruimte krijgen voor passende bedrijvigheid.

We blijven ons inzetten voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Goede zorg blijft daarbij een belangrijk uitgangspunt. De toenemende kosten binnen het sociaal domein, en met name binnen de jeugdzorg, vragen echter om nieuwe oplossingen. Daarom zetten wij nadrukkelijk in op preventie, samenwerking en het versterken van de eigen kracht van inwoners en gemeenschappen. Zo houden we zorg toegankelijk voor degenen die deze het hardst nodig hebben.

Veiligheid en weerbaarheid vormen de basis voor een leefbare gemeente en een betrouwbare overheid. In een tijd waarin maatschappelijke ontwikkelingen steeds sneller gaan en nieuwe risico's zich aandienen, investeren wij in een veilige leefomgeving en een organisatie die voorbereid is op de uitdagingen van morgen. Ook toekomstbestendig onderwijs blijft een belangrijke pijler onder een sterke gemeenschap en een gezonde sociaaleconomische ontwikkeling.

Tegelijkertijd worden wij geconfronteerd met uitdagingen die onze ambities onder druk zetten. De beschikbare ruimte is schaars en er zijn veel, regelmatig tegenstrijdige, belangen die aanspraak maken op diezelfde ruimte. De netcongestie beperkt de mogelijkheden voor woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming. Daarnaast hebben wij te maken met financiële

onzekerheden, stijgende maatschappelijke kosten en is het een opgave om voldoende budgetten te vinden om onze ambities waar te maken.

Juist daarom is het van belang om vooruit te kijken. Reden om rekening te houden met groei van het aantal inwoners en onze ambitie om een ontwikkelgemeente te zijn. Groei biedt kansen voor voorzieningen, economie en leefbaarheid, maar vraagt ook om investeringen in infrastructuur, maatschappelijke voorzieningen, dienstverlening en personeel.

Tegen de achtergrond van aanhoudende financiële onzekerheden kiezen wij er nu voor om in ieder geval het begrotingsjaar 2027 structureel en reëel sluitend te presenteren. Hierbij houden wij nadrukkelijk rekening met het geldende toezichtkader van de provincie en het begrotingsadvies van de VNG voor 2027. Met een structureel en reëel sluitend eerste begrotingsjaar voldoen wij aan de vereisten voor een financieel gezonde begroting en bieden wij duidelijkheid over de korte termijn. Het bestuursprogramma zullen wij later vertalen in de meerjarenbegroting.

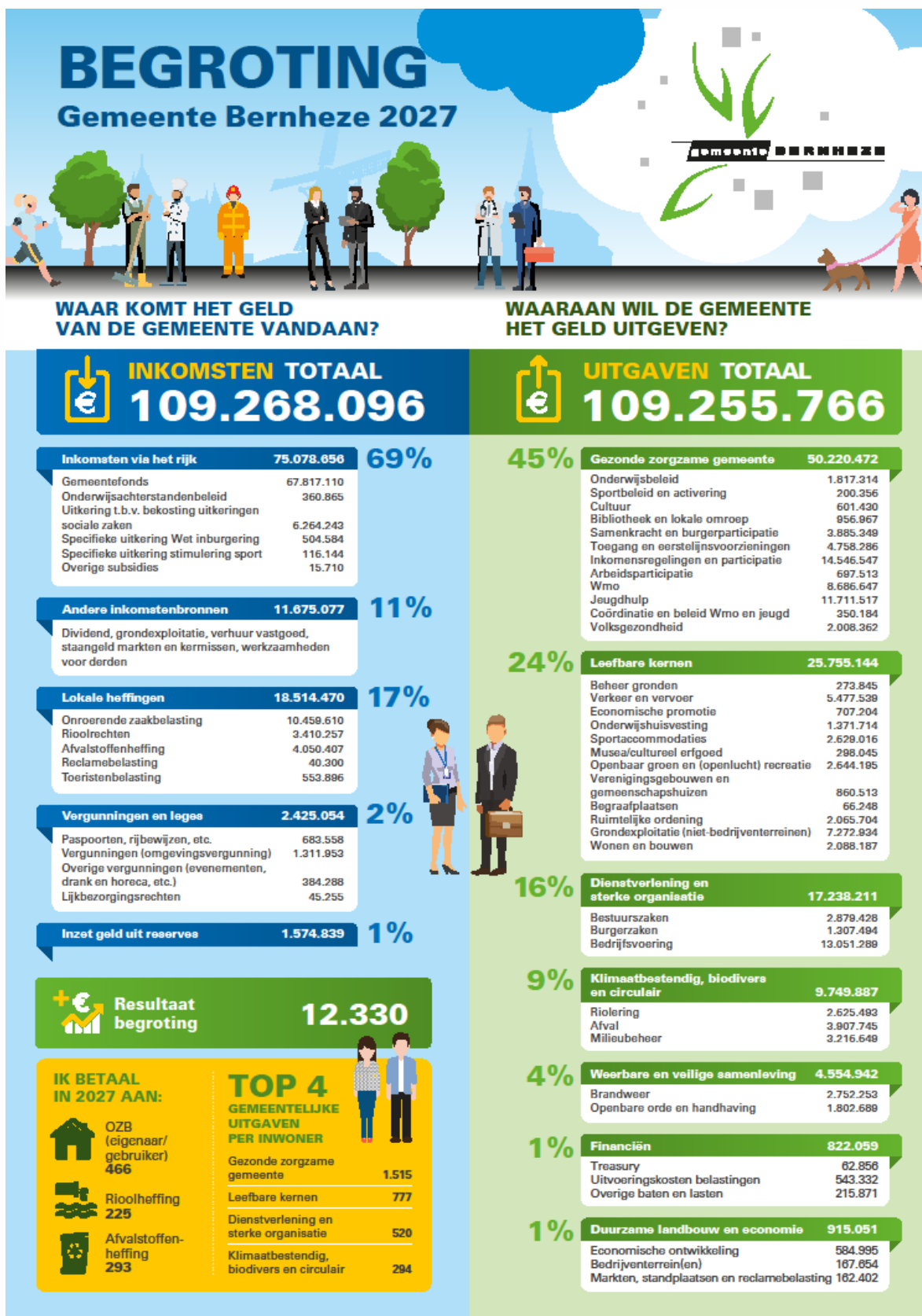
Met deze begroting zetten wij een volgende stap op weg naar de toekomst. Een toekomst waarin wij blijven investeren in een aantrekkelijke, veilige en vitale gemeente. Een gemeente die kansen benut, uitdagingen niet uit de weg gaat en steeds de belangen van huidige én toekomstige generaties voor ogen houdt.

Samen blijven wij op koers naar de toekomst.

Het college van burgemeester en wethouders.

Begroting in één oogopslag

Deel I: Programmaplan 2027 - 2030

Programma 1: Leefbare kernen

Bernheze telt vijf dorpen. De leefbaarheid in deze dorpen, voor huidige en toekomstige generaties, is voor zowel de gemeenteraad als het college van groot belang. Dit vraagt enerzijds om ruimte en aandacht voor het thema wonen. We geloven sterk in een passend én betaalbaar woningaanbod voor alle doelgroepen. Anderzijds is de leefomgeving een belangrijk punt van aandacht. We streven naar een groene en kwalitatief hoogwaardige leefomgeving die bijdraagt aan de gezondheid en uitnodigt om te ontmoeten, te bewegen en te recreëren. De bereikbaarheid van onze dorpen, en daarmee het thema mobiliteit, werd daarnaast niet voor niets door de gemeenteraad genoemd als belangrijk thema binnen de regionale samenwerking.

Wij hechten er waarde aan dat Bernheze een plek is waar mensen goed kunnen leven en waar ze zich verbonden voelen met hun dorp en elkaar. De groene omgeving van Bernheze biedt daarnaast ruimte voor ontspanning en recreatie voor zowel onze inwoners als bezoekers van omliggende dorpen en steden.

Voorzieningen, zoals scholen, sportverenigingen en bibliotheken dragen in grote mate bij aan het woonplezier. Dergelijke voorzieningen vormen een belangrijke basis voor een gezonde, zorgzame en inclusieve samenleving. Niet iedere voorziening kan in iedere dorp aanwezig zijn maar dient wel binnen een gepaste tijd bereikbaar te zijn. Goede, toegankelijke en veilige verbindingen van én naar voorzieningen zijn en blijven een belangrijk punt van aandacht.

Wat willen we bereiken?

1. Passend en betaalbaar woningaanbod voor alle doelgroepen.
2. Verduurzaming van de woningvoorraad (doel van de gemeente is om in 2050 energieneutraal en circulair te zijn).
3. Groene, gezonde en inclusieve leefomgeving die uitnodigt om te wonen, te ontmoeten, bewegen en te recreëren.
4. Voorzieningenniveau en openbare ruimte op minimaal het wettelijk niveau.
5. Goede bereikbaarheid van onze dorpen, met daarbij extra aandacht voor de verkeersveiligheid, met name voor fietsers en voetgangers.
6. Kwalitatief goede en aantrekkelijke fiets- en wandelroutes.
7. Behoud van ons erfgoed en monumenten.
8. Uitvoering van de Omgevingswet.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

1.3.1 Financiële ondersteuning projecten uitvoeringsagenda Hooge Vorssel

De gemeente en de Stichting Behoud Natuur en Landschap Hooge Vorssel delen de ambitie om de kernwaarden uit de Gebiedsvisie Hooge Vorssel te behouden en verder te versterken. Het betreft de thema's bodem en water, cultuurhistorie, landschap en natuur, recreatie, veiligheid en bereikbaarheid. Daarnaast zet de stichting zich in voor een duurzame en toekomstbestendige ontwikkeling van het gebied Hooge Vorssel, waarbij inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief worden betrokken.

Door de stichting financieel te ondersteunen, wordt uitvoering gegeven aan diverse projecten uit de Uitvoeringsagenda Hooge Vorssel. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het behoud en de versterking van de kwaliteiten van het gebied en aan de realisatie van de gezamenlijke ambities van de gemeente en de stichting.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Financiële ondersteuning projecten uitvoeringsagenda Hooge Vorssel	2027	25.000	Incidenteel

1.4.1 Integraal huisvestingsplan 2026-2041 (IHP)

In samenwerking met de schoolbesturen is een concept - Integraal Huisvestingsplan (IHP) tot stand gekomen. Het college heeft hierover nog geen standpunt ingenomen en het IHP is ook nog niet vastgesteld door de gemeenteraad. Op basis van technische onderzoeken van de schoolgebouwen en opgestelde leerlingenprognoses zijn voorzieningen opgenomen voor onder meer renovatie, nieuwbouw en uitbreiding. Vanuit het concept-IHP is in het meerjarenperspectief 2027-2030 rekening gehouden met onderstaande reserveringen. Voor de definitieve votering wordt uw raad op een later moment een afzonderlijk raadsvoorstel ter besluitvorming aangeboden.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Reservering uitvoering IHP 2026-2041	2027	1.872.578	Investering
	2028	6.488.502	Investering
	2029	5.035.838	Investering
	2030	212.738	Investering
	2031	212.738	Investering
	2032	4.892.983	Investering
Reservering sloopkosten	2028	392.550	Incidenteel
	2029	354.300	Incidenteel

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Uit reserve nog nader te bestemmen - sloopkosten	2028	-392.550	Incidenteel
	2029	-354.300	Incidenteel
Reservering tijdelijke huisvesting	2028	4.082.620	Incidenteel
	2029	1.748.700	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen – tijdelijke huisvesting	2028	-4.082.620	Incidenteel
	2029	-1.748.700	Incidenteel
Reservering afboeking boekwaarde a.g.v. nieuwbouw	2028	645.543	Incidenteel
	2029	617.017	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	2028	-645.543	Incidenteel
	2029	-617.017	Incidenteel
Reservering vrijval afschrijvingslasten a.g.v. afboeking boekwaarde	2029	-28.951	Structureel
	2030	-24.594	Structureel

1.4.2 Renovatie toplaag kunstgrasveld MHC HDL

Om de veiligheid en kwaliteit van het kunstgrasveld te behouden, dient de toplaag tijdig te worden vervangen. Hiermee blijft het veld optimaal speelbaar en beschikbaar voor gebruik. Als eigenaar en verhuurder heeft de gemeente de verplichting om de huurders te voorzien van veilige en deugdelijk onderhouden sportaccommodaties.

De verwachting is dat het huidige veld (heel zandveld) de periode tot de realisatie van het nieuwe sportpark niet zal overbruggen. De kans is groot dat het veld vóór die tijd wordt afgekeurd. Omdat sprake is van een tijdelijke overbruggingssituatie, is een volledige renovatie niet noodzakelijk. Vervanging van uitsluitend de toplaag wordt voldoende geacht om het veld tot de eventuele verhuizing naar het nieuwe sportpark.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Renovatie toplaag kunstgrasveld MHC HDL (heel zandveld)	2027	350.000	Investering
Renovatie toplaag kunstgrasveld MHC HDL (kwart zandveld)	2028	132.000	Investering

1.4.3 Vervanging toplagen kunstgrasvelden voetbalvereniging Avesteyn en Heeswijk

Ter vergroting van de speelcapaciteit en ter ondersteuning van een intensiever gebruik zijn in 2019 bij voetbalvereniging Avesteyn en voetbalvereniging VV Heeswijk kunstgrasvelden gerealiseerd. De toplaag van deze velden kent een technische levensduur van tien jaar. Uitgaande van de huidige inzichten dient vervanging van de toplaag in 2029 plaats te vinden. Dit is echter afhankelijk van de besluitvorming rondom de realisatie van het nieuwe sportpark in Heeswijk-Dinther.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Vervanging toplaag kunstgrasveld VV Avesteyn	2029	419.565	Investering
Vervanging toplaag kunstgrasveld VV Heeswijk	2029	419.565	Investering

1.4.4 Vervanging robotmaaiers VV HVCH, VV Avesteyn en Vorstenbossche Boys

De gemeentelijke natuurgrasvoetbalvelden worden gemaaid met robotmaaiers, waarmee een constante graslengte en goede bespeelbaarheid van de verhuurde velden wordt gewaarborgd. Voor drie verenigingen is binnen de planperiode rekening gehouden met vervanging van deze maaiers vanwege het bereiken van het einde van de gebruiksduur.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Vervanging 2 robotmaaiers VV Avesteyn	2027	24.750	Investering
Uit reserve nog nader te bestemmen	2027	-24.750	Investering
Vervanging 4 robotmaaiers VV HVCH	2028	49.500	Investering
Uit reserve nog nader te bestemmen	2028	-49.500	Investering
Vervanging 3 robotmaaiers Vorstenbossche Boys	2028	37.125	Investering
Uit reserve nog nader te bestemmen	2028	-37.125	Investering

1.4.5 Herhuisvesting De Misse 2–4–6

De vier deelnemende partijen (gemeente, bibliotheek, SCC De Pas en De Eijnderic) zijn allen gehuisvest in gebouwen die niet (volledig) meer voldoen aan de huidige eisen gesteld aan gebouwen en niet bijdragen aan optimale dienstverlening van de partijen.

In december 2025 is de initiatiefase van het project met het Ruimtelijk Functioneel Programma van Eisen, het Technisch Programma van Eisen en een eerste financieel investeringsoverzicht voor de bouwkundige aanpassingen afgerond. Uw gemeenteraad heeft besloten dat de eerder opgestelde documenten uitgewerkt mogen worden tot een definitief ontwerp. In de ontwerpfase wordt gewerkt met een ontwerpteam, waar naast de specialistische partijen (architect, interieurarchitect, constructeur, installatieadviseur, bouwfysica, brandveiligheid en kosten-deskundige) ook afgevaardigden van de vier betrokken organisaties aan deelnemen.

Externe partijen in het ontwerpteam worden geselecteerd op basis van verschillende aanbestedingen. Begin 2027 is het ontwerpteam compleet, waarmee achtereenvolgend gewerkt wordt aan het schetsontwerp, het voorlopig ontwerp en het definitief ontwerp. In het vierde kwartaal van 2027 wordt het definitief ontwerp ter besluitvorming aan uw gemeenteraad

voorgelegd. Gelijktijdig met het definitief ontwerp, worden ook het plan voor Exploitatie en Beheer, tijdelijke huisvesting en een volledig kostenoverzicht ter besluitvorming aangeleverd aan de Raad.

Het Financieel Investeringsoverzicht voor de bouwkosten is in 2025 opgesteld. Indexatie is noodzakelijk om tot het juiste prijspeil te komen. Voor een integrale afweging zijn de reeds bekende benodigde investeringen als reservering opgenomen in deze begroting.

De kosten van de inrichting en inventaris zijn op dit moment nog niet inzichtelijk en zijn grotendeels afhankelijk van de te maken keuzes in het ontwerp en het plan voor exploitatie en beheer. Deze kosten worden opgenomen in het volledige kostenoverzicht, dat gelijktijdig met het definitieve ontwerp vierde kwartaal van 2027 wordt aangeleverd.

Na een positief besluit van uw gemeenteraad op het definitief ontwerp inclusief volledig kostenoverzicht, wordt het ontwerp uitgewerkt tot een technisch ontwerp in 2028. Na het vaststellen van het technisch ontwerp start de realisatiefase, de uitvoering van de renovatie.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investing
Herhuisvesting de Misse 2-4-6:			
Reservering voorbereidingskosten	2027	1.600.000	Investering
Reservering bouwkosten	2028	19.180.000	Investering
Reservering tijdelijke huisvesting	2028	1.500.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	2028	-1.500.000	Incidenteel
Inrichting en inventaris	2028	pm	Investering

1.4.6 Vervanging openbare verlichting

Het beheer en onderhoud van de openbare verlichting wordt structureel geborgd om de verkeersveiligheid, sociale veiligheid en leefbaarheid in de openbare ruimte te waarborgen. Openbare verlichting vormt een essentieel onderdeel van de gemeentelijke zorgplicht en dient planmatig en conform de geldende wet- en regelgeving in stand te worden gehouden. Om de kwaliteit, betrouwbaarheid en veiligheid van de installatie te waarborgen, worden jaarlijks verouderde en versleten lichtmasten en armaturen vervangen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investing
Vervanging openbare verlichting - masten	2027	62.400	Investering
	2028	68.700	Investering
	2029	63.200	Investering
	2030	106.000	Investering

1.4.7 Vervanging civiele kunstwerken

Uit inspecties blijkt dat meerdere civiele kunstwerken het einde van hun technische levensduur naderen. Om de constructieve veiligheid, bereikbaarheid en continuïteit van de infrastructuur te waarborgen, is in de komende jaren rekening gehouden met de benodigde vervangingsinvesteringen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Vervanging civiele kunstwerken	2027	32.000	Investering
	2028	12.500	Investering
	2029	40.000	Investering
	2030	52.000	Investering
Uit reserve nog nader te bestemmen	2027	-32.000	Investering
	2028	-12.500	Investering
	2029	-40.000	Investering

1.4.8 Versterken beheer maatschappelijk vastgoed

Binnen de gemeente Bernheze zijn facilitaire taken in het verleden versnipperd uitgevoerd en onvoldoende structureel belegd. Vanuit de implementatie van Facilitair Management en Vastgoed (FMVG) en de opgaven uit het programma Weerbare Overheid is gebleken dat diverse wettelijke, zorgplichtige en veiligheidsgerelateerde taken duurzaam moeten worden geborgd. Daarbij gaat het onder meer om werkzaamheden op het gebied van veiligheid, arbeidsomstandigheden, bedrijfshulpverlening, risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E), alarmering, toegangsbeheer en continuïteitsvraagstukken. Daarnaast vragen organisatiebrede projecten in toenemende mate om facilitaire expertise en ondersteuning. Structurele borging van deze taken is noodzakelijk om te voldoen aan wet- en regelgeving, risico's te beheersen en de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening te waarborgen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Versterken beheer maatschappelijk vastgoed	2027	101.413	Structureel

1.5.1 Reconstructie: Weijen–Heescheweg e.o.

In verband met de ontwikkeling van woningbouwproject Weijen West is een aanpassing van een gedeelte van Weijen/Heescheweg noodzakelijk. Tegelijkertijd biedt dit de mogelijkheid om de inrichting van de openbare ruimte aan te passen aan de nieuwe eisen. Daarbij wordt onder meer ingezet op het afkoppelen van regenwater om wateroverlast te beperken. De kosten voor deze

aanvullende maatregelen kunnen slechts gedeeltelijk worden toegerekend aan het woningbouwproject, waardoor een aanvullende gemeentelijke investering noodzakelijk is.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Reconstructie: Weijen – Heescheweg e.o.- uitvoering	2027	1.440.500	Investering
Uit voorziening riolering	2027	-61.160	Investering

1.5.2 Reconstructie: Weijen te Nistelrode

De openbare ruimte aan Weijen is zowel qua inrichting als onderhoud aan vernieuwing toe. Met de renovatie wordt de openbare ruimte verduurzaamd, de positie van fietsers en voetgangers verbeterd en regenwater afgekoppeld om wateroverlast te voorkomen. Hiermee wordt een veilige, klimaatbestendige en toekomstbestendige inrichting gerealiseerd.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Reconstructie: Weijen - uitvoering	2027	2.041.440	Investering
Uit voorziening riolering	2027	-574.000	Investering

1.8.1 Transitie omgevingsplan

De bestaande bestemmingsplannen, aangevuld met de Verordening fysieke leefomgeving en een aantal regels van het Rijk, vormen gezamenlijk het tijdelijke omgevingsplan. Uiterlijk in 2032 moet dit tijdelijke omgevingsplan zijn omgezet naar een omgevingsplan nieuwe stijl. De werkwijze hiervoor is vastgelegd in het transitieplan dat in februari 2026 is vastgesteld door de gemeenteraad. In 2026 en 2027 zetten we de regels beleidsneutraal over. In de jaren 2028 tot 2032 verwerken we het nieuwe beleid. We streven naar twee wijzigingsrondes per jaar. In 2027 gaan we de bouwregels en milieuregels omzetten.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Transitie omgevingsplan	2027	420.000	Incidenteel
	2028	300.000	Incidenteel
	2029	180.000	Incidenteel
	2030	200.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	2027	-420.000	Incidenteel
	2028	-300.000	Incidenteel
	2029	-180.000	Incidenteel
	2030	-200.000	Incidenteel

1.8.2 Implementatie en naleving Omgevingswet en omgevingsvisie

Vanaf 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De afgelopen jaren heeft de focus vooral gelegen op het opstellen van onze omgevingsvisie Bernheze 2040. Deze is vastgesteld op 7 maart 2024 en moeten we inbedden in de beleidscyclus, evalueren en actualiseren.

De omgevingsvisie moet uitgewerkt worden in omgevingsprogramma's om te zorgen dat de visie tot uitvoering komt. We werken een beleidshuis uit zodat we dit gestructureerd, efficiënt en effectief kunnen doen. De omgevingswet vraagt om een andere grondhouding ('ja-mits') en een optimaal werkende beleidscyclus. We voeren daarom verbetering door in onze manier van werken. We anticiperen tijdig op de evaluatie en herijking van de omgevingsvisie. Indien dit grote wijzigingen tot gevolg heeft, is mogelijk een nieuwe OmgevingsEffectRapportage (OER) nodig.

- 2027: dialoogsessie college over omgevingsvisie en programma's, start evaluatie omgevingsvisie, programma's uitwerken.
- 2028: concept-evaluatie naar B&W, programma's uitwerken.
- 2029: evaluatie omgevingsvisie gereed laatste jaar gemeenteraad, programma's uitwerken.
- 2030: start herijking en eventuele aanpassingen omgevingsvisie met nieuwe gemeenteraad, programma's uitwerken.
- Continu: Doorontwikkeling beleidscyclus: doorontwikkeling beleidshuis: structuur en prioritering van programma's; werken met programma's; uitvoerbaar en toetsbaar beleid maken.
- Continu: Nieuwe manieren van werken: integraal werken in de hele keten; integraal samenwerken binnen beleidsteams en met het College; open bespreek- en aanspreekcultuur; kennen en benutten kwaliteiten.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Implementatie en naleving omgevingswet en omgevingsvisie	2027	30.000	Incidenteel
	2027	12.500	Incidenteel
	2027	50.000	Incidenteel
	2028	75.000	Incidenteel
	2029	50.000	Incidenteel
	2030	75.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	2027	-30.000	Incidenteel
	2027	-12.500	Incidenteel
	2027	-50.000	Incidenteel
	2028	-75.000	Incidenteel
	2029	-50.000	Incidenteel
	2030	-75.000	Incidenteel

Lasten en baten 2025-2027

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten		
		2025	2026	2027	2025	2026	2027
0.3	Beheer overige gebouwen gronden	492.426	339.801	273.845	1.584.019	882.868	343.662
2.1	Verkeer en vervoer	5.386.559	5.766.684	5.470.417	669.859	355.416	361.663
2.2	Parkeren						
2.5	Openbaar vervoer	6.668	6.934	7.122			
3.4	Economische promotie, excl. toeristenbelasting	821.611	846.176	707.204	99.104	98.636	124.057
4.2	Onderwijshuisvesting	1.714.669	1.369.988	1.371.714	65.507	52.536	53.954
5.2	Sportaccommodaties	2.845.912	2.557.000	2.629.016	833.506	835.573	854.796
5.4	Musea	29.497	26.511	27.251	6.763	7.035	7.225
5.5	Cultureel erfgoed	209.101	354.254	270.794	10.800	10.800	10.876
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.505.398	2.808.445	2.644.195	343.168	29.429	19.226
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie (verenigingsaccommodaties en gemeenschapshuizen)	1.033.815	1.382.549	860.513	398.573	413.019	421.513
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	99.617	56.518	66.248	79.108	44.065	45.255
8.1	Ruimtelijke ordening	3.497.726	4.064.041	2.065.704	1.879.523	1.756.649	1.109.468
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	7.674.161	10.187.542	6.043.449	8.930.123	10.699.701	7.243.542
8.3	Wonen en bouwen	1.554.434	2.054.541	2.088.187	2.654.614	1.391.425	1.420.471
0.10	Mutatie reserves programma 1	3.064.773	1.383.384	1.229.485	3.284.491	4.937.258	450.955
	Totaal	30.936.367	33.204.368	25.755.144	20.839.158	21.514.410	12.466.663

Lasten en baten 2027-2030

Nr.	Lasten				Baten			
	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
0.3	273.845	283.480	311.198	341.769	343.662	345.033	346.304	347.597
2.1	5.470.417	5.612.219	5.803.706	5.906.742	361.663	370.759	378.828	387.430
2.2								
2.5	7.122	7.329	7.512	7.707				
3.4	707.204	703.820	724.121	738.752	124.057	124.934	125.712	126.541
4.2	1.371.714	1.381.903	1.477.237	1.577.431	53.954	55.519	56.907	58.387
5.2	2.629.016	2.697.693	2.773.349	2.793.127	854.796	877.089	896.867	917.947
5.4	27.251	27.961	28.651	29.372	7.225	7.435	7.621	7.819
5.5	270.794	279.147	287.032	295.275	10.876	10.876	10.876	10.876
5.7	2.644.195	2.726.862	2.805.055	2.886.939	19.226	19.228	19.230	19.232
6.1	860.513	853.083	1.467.973	939.429	421.513	430.009	437.546	445.581
7.5	66.248	68.468	70.438	72.540	45.255	46.567	47.731	48.972
8.1	2.065.704	2.110.754	2.152.692	2.195.178	1.109.468	1.113.767	1.117.750	1.121.805
8.2	6.043.449	6.083.240	6.150.125	6.222.118	7.243.542	6.056.999	6.123.884	6.195.877
8.3	2.088.187	2.152.909	2.218.412	2.287.319	1.420.471	1.453.110	1.481.227	1.511.689
0.10	1.229.485				450.955	427.712	1.004.537	349.759
Totaal	25.755.144	24.988.868	26.277.501	26.293.698	12.466.663	11.339.037	12.055.020	11.549.512

Brondocumenten

- Mobiliteitsvisie 2040 (18 april 2024)
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2022-2025 (januari 2022)
- Beleidsplan Civiele Kunstwerken 2023-2031 (juli 2022)
- Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2023 (CROW)
- Beleidsnotitie adaptief wegbeheer (juli 2018)
- Notitie beleidsuitgangspunten Sociaal Culturele Centra (23 mei 2024)
- Nota Maatschappelijk Vastgoed 2016 (oktober 2016)
- Subsidieverordening gemeentelijke monumenten Bernheze 2023 (20 april 2023)
- Erfgoedvisie "Ode aan het boerenleven" (mei 2020)
- Gebiedsvisie Hooge Vorssel (18 oktober 2023)
- Bezoekersstromenonderzoek Natuurgebied de Maashorst (25 februari 2025)
- Archeologiebeleid 2011 (incl. archeologiekartaal) (februari 2011)
- Woonvisie 2022-2026 (16 december 2021)
- Nota grondbeleid 2024-2027 (25 januari 2024)
- Beleidsplan huisvesting internationale werknemers (10 december 2020)
- Nadere uitwerking Beleidsplan huisvesting internationale werknemers (4 juli 2024)
- Doelgroepenverordening gemeente Bernheze 2023 (14 december 2023)
- Groenstructuurplan 2023 (14 december 2023)
- Bomenbeleidsplan 2017-2027 (maart 2017; gewijzigd 23 december 2021)
- Landschapsontwikkelingsplan 2012 en actualisatie LOP (augustus 2011 c.q. maart 2020)
- Omgevingsvisie, Bernheze 2040 en bijbehorende omgevingseffectrapportage (7 maart 2024)

Programma 2: Gezonde zorgzame gemeente

In een gezonde en zorgzame gemeente kunnen inwoners meedoen en kijken inwoners en gemeenschappen naar elkaar om. Dat vraagt om een sterke sociale basis, betrokken gemeenschappen en inwoners die voldoende veerkracht hebben om met uitdagingen in het leven om te gaan.

Bernheze is een fijne gemeente om te wonen en te leven. Tegelijkertijd staan we de komende jaren voor maatschappelijke opgaven die invloed hebben op het welzijn van onze inwoners. Door vergrijzing, een groeiende vraag naar ondersteuning en nieuwe gemeentelijke verantwoordelijkheden neemt de druk op zorg en ondersteuning toe. Dit raakt zowel jongeren als ouderen. We zetten daarom we in op het versterken van de veerkracht van inwoners, het bevorderen van gezondheid en het versterken van de sociale samenhang in onze dorpen. Met het Breed Maatschappelijk Beleid (BMB) gaan we deze uitdagingen in het sociaal domein aan. In het BMB we richten wij ons dan ook op:

- het versterken van de sociale basis;
- het vergroten van de veerkracht van inwoners;
- het bevorderen van een gezonde leefomgeving;
- het versterken van de samenwerking tussen inwoners, verenigingen en maatschappelijke partners.

Toegankelijke en passende ondersteuning is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Inwoners moeten eenvoudig hun weg kunnen vinden naar hulp en ondersteuning. Vanaf 2028 zijn gemeenten wettelijk verplicht te beschikken over stevige lokale teams. Deze teams bieden inwoners laagdrempelige, samenhangende en nabij georganiseerde ondersteuning. Om dit te realiseren bouwen we hierop voort vanuit bestaande voorzieningen: Toegang Wegwijzer voor hulp en ondersteuning, de wijkteams van ONS welzijn en de sterke sociale basis in onze dorpen.

Daarnaast sluiten we aan bij het gedachtegoed van Positieve Gezondheid, waarbij niet de beperking maar de mogelijkheden van inwoners centraal staan. Dit draagt bij aan meer veerkracht, eigen regie en kwaliteit van leven.

Ons Breed Maatschappelijk Beleid sluit ook aan bij landelijke ontwikkelingen en afspraken, zoals het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Deze versterken de rol van gemeenten in het verbinden van preventie, gezondheid en ondersteuning, zodat inwoners tijdig de juiste hulp krijgen en zo lang mogelijk mee kunnen blijven doen in de samenleving.

Wat willen we bereiken?

1. Een vitaal verenigingsleven wat de cohesie in onze gemeenschappen ondersteunt.
2. Toegankelijke ondersteuning indien nodig via collectieve en individuele voorzieningen.

3. Gezonde inwoners (in de breedste zin van het woord), we zetten hier preventief op in vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid:
 - We stimuleren deelname aan sport of bewegen.
 - We stimuleren deelname aan cultuur en cultuureducatie met name van onze jeugd.
 - Inwoners zijn geïnformeerd over een gezonde manier van leven.
4. Passende ondersteuningsmogelijkheden voor mantelzorgers.
5. Een goede toegang tot onderwijs voor onze kinderen.
6. Een integrale benadering en samenwerking met (maatschappelijke) partners waarbij onze inwoners centraal staan.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

2.2.1 Project grip op kosten sociaal domein (Wmo, jeugdzorg en Participatiewet)

Wmo en jeugdzorg

De uitgaven binnen het sociaal domein staan de komende jaren onder druk. We (voor)zien een substantiële stijging van de kosten in het sociaal domein. Om meer inzicht, sturing en grip te krijgen op deze ontwikkeling starten we in 2027 het project Grip op het Sociaal Domein.

Het project start met een integrale analyse van de beschikbare gegevens, ontwikkelingen en kosten binnen het sociaal domein. Op basis van deze analyse stellen we een projectopdracht op, waarin de belangrijkste opgaven, beïnvloedingsmogelijkheden en maatregelen worden uitgewerkt.

Daarbij wordt onderzocht aan welke knoppen gedraaid kan worden om de groei van de uitgaven af te remmen, met behoud van de kwaliteit, toegankelijkheid en uitvoerbaarheid van de ondersteuning voor onze inwoners.

Ons doel is dat deze aanpak leidt tot meer grip en regie op het sociaal domein, een beheersing van de groei van de uitgaven en een goede ondersteuning van inwoners. De in de begroting opgenomen afbuiging vanaf 2028 is gebaseerd op deze beoogde ontwikkeling. Hierbij wordt uitgegaan van een stapsgewijze afvlakking van de kostenontwikkeling naar 80% in 2028, 70% in 2029 en 60% in 2030.

Participatiewet

Ook de uitvoeringskosten van de Participatiewet laten vanaf 2026 een aanzienlijke stijging zien. Om meer inzicht te verkrijgen in de oorzaken van deze kostenontwikkeling en meer grip te krijgen op de uitgaven, zal ook een onderzoek uitgevoerd naar de uitvoering en bekostiging van de Participatiewet.

Daarnaast wordt onderzocht in hoeverre de doelstellingen van de Participatiewet worden gerealiseerd. Daarbij staat centraal of inwoners voldoende bestaanszekerheid ervaren, of zij

succesvol worden begeleid naar duurzaam werk en of inwoners die niet direct kunnen uitstromen naar betaald werk op een passende en betekenisvolle wijze kunnen participeren in de samenleving. De resultaten van het onderzoek worden gebruikt om de effectiviteit en doelmatigheid van de uitvoering verder te versterken.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Project grip op kosten sociaal domein	2027	150.000	Incidenteel
	2028	150.000	Incidenteel
Uit reserve Transitie – project grip op kosten sociaal domein	2027	-150.000	Incidenteel
	2028	-150.000	Incidenteel

2.2.2 Participatiewet in Balans

Met de invoering van de Participatiewet in Balans verschuift de nadruk binnen de uitvoering van de Participatiewet van controle en handhaving naar vertrouwen, maatwerk en het versterken van bestaanszekerheid. Doel hiervan is om de ondersteuning beter aan te laten sluiten op de persoonlijke situatie en behoeften van inwoners.

De eerste fase van deze wetwijziging is per 1 januari 2026 in werking getreden. De tweede en laatste fase volgt per 1 januari 2027 en bevat onder meer wijzigingen rondom het bufferbudget, de inkomensvrijlating van giften, de toepassing van handhaving en maatregelen, en de ondersteuning van maatschappelijke participatie. De financiële gevolgen van deze wijzigingen voor de gemeentelijke uitvoering en budgetten zijn op dit moment nog onvoldoende duidelijk en zullen onderdeel zijn van onderzoek van het project grip op kosten sociaal domein.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Participatiewet in Balans	2027	Budgettair neutraal	Structureel

2.2.3 Wet Van School naar Duurzaam Werk

De Wet Van School naar Duurzaam Werk is per 1 januari 2026 in werking getreden. Deze wet heeft als doel kwetsbare jongeren die ondersteuning nodig hebben bij de overgang van school naar werk beter te begeleiden naar duurzame arbeidsdeelname. Gemeenten hebben hierbij, in samenwerking met onderwijsinstellingen en het Doorstroompunt, de verantwoordelijkheid om deze jongeren passende ondersteuning te bieden bij het vinden en behouden van werk.

Voor de uitvoering van deze wettelijke taak ontvangen gemeenten aanvullende financiële middelen. Naar verwachting worden deze middelen via het gemeentefonds beschikbaar gesteld.

De definitieve omvang en wijze van verdeling van deze middelen zijn op dit moment nog niet bekend.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Wet Van School naar Duurzaam Werk	2027	Budgettair neutraal	Structureel

2.6.1 Werkbudget Breed Maatschappelijk Beleid

Het Breed Maatschappelijk Beleid (BMB) vormt het integrale beleidskader voor de uitvoering van de maatschappelijke opgaven binnen het sociaal domein. Doel is om ondersteuning en zorg, met nadruk op preventie, samenhangend, toegankelijk en effectief te organiseren. Daarbij staat een goede samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke partners, vrijwilligersorganisaties en de gemeente centraal.

Voor een succesvolle uitvoering en borging van het BMB is een structureel werkbudget noodzakelijk. Dit budget wordt ingezet voor het organiseren van samenwerking, afstemming en participatie, het ondersteunen van inwonersinitiatieven, het ontwikkelen van communicatie- en voorlichtingsmiddelen en het faciliteren van bijeenkomsten. Daarnaast biedt het ruimte voor het uitvoeren van kleinschalige projecten en pilots. Hiermee worden de benodigde randvoorwaarden gecreëerd om de ambities van het Breed Maatschappelijk Beleid duurzaam en effectief in de praktijk te realiseren.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Werkbudget Breed Maatschappelijk Beleid	2027	10.000	Structureel

2.6.2 Voldoen aan de maatschappelijke en wettelijke taken van de spreidingswet en opvang en integratie ontheemden

Gemeenten hebben een wettelijke taak en een toenemende opgave op het gebied van migratie, opvang en integratie. Daarbij is sprake van wettelijke verantwoordelijkheden, regionale samenwerking en voortdurende ontwikkelingen in wet- en regelgeving. Deze opgaven vragen de komende jaren onze aandacht. Structurele borging van deze taken, en de daarbij behorende beleidsmatige kennis en inzet, is noodzakelijk om te voldoen aan wet- en regelgeving, risico's te beheersen en de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening te waarborgen.

Dit dossier kent een grote maatschappelijke en bestuurlijke impact. Daarnaast vraagt het thema om intensieve afstemming met regionale en landelijke partners en om een zorgvuldige bestuurlijke afweging.

Structurele beleidsmatige inzet, is op dit dossier noodzakelijk om ontwikkelingen te vertalen naar beleid, besluitvorming zorgvuldig voor te bereiden en de samenhang tussen de verschillende opgaven te bewaken. Hiermee worden de continuïteit, kwaliteit en bestuurlijke beheersbaarheid van het dossier geborgd en blijft de gemeente in staat haar verantwoordelijkheden adequaat in te vullen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investerend
Voldoen aan de maatschappelijke en wettelijke taken van de spreidingswet en opvang en integratie ontheemden d.m.v. structurele beleidsmatige inzet	2027	87.467	Structureel

Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstelling van dit programma. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO)

Het RBL BNO ondersteunt de deelnemende gemeenten bij het realiseren van de maatschappelijke doelstelling dat iedere jongere onderwijs volgt, een passende kwalificatie behaalt en zich ontwikkelt naar duurzame participatie in de samenleving. Door toezicht op de naleving van de Leerplichtwet, het voorkomen van schooluitval en het begeleiden van jongeren naar onderwijs of werk, draagt het RBL BNO bij aan kansengelijkheid, zelfredzaamheid en een sterke regionale arbeidsmarkt.

Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant

Het doel van deze organisatie is om de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) uit te voeren en om inwoners met een grote afstand tot de reguliere arbeidsmarkt te ondersteunen bij het verkrijgen van betaald werk. De organisatie heeft een eigen uitvoeringsorganisatie, genaamd IBN, die zich richt op het bieden van werk onder aangepaste omstandigheden.

Centrumregeling WMO Brabant Noordoost-Oost

Gemeente Oss treedt op als centrumgemeente voor de regionale inkoop van Wmo-ondersteuning voor de taken die sinds 2015 onder gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen. Namens de

deelnemende gemeenten verzorgt Oss de inkoop en contractering van deze ondersteuning. Daarnaast worden sinds 2020 de uitvoerende taken binnen de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) regionaal ingekocht.

Door gezamenlijk in te kopen, worden administratieve lasten voor aanbieders beperkt, ontstaat meer uniformiteit in de regio en wordt de uitvoeringspraktijk beter op elkaar afgestemd. Bovendien versterkt regionale samenwerking de positie van gemeenten in gesprekken en onderhandelingen met aanbieders, wat bijdraagt aan een doelmatige en kwalitatief goede uitvoering van de ondersteuning en zorg.

Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant

In Noordoost-Brabant wordt de jeugdhulp regionaal ingekocht. Deze gezamenlijke aanpak zorgt voor minder administratieve lasten voor zorgaanbieders, een efficiënter inkoopproces en een sterkere onderhandelingspositie richting aanbieders. Daarnaast zijn gemeenten voor een aantal specialistische vormen van jeugdhulp, zoals de gesloten jeugdzorg, wettelijk verplicht om regionaal samen te werken bij de inkoop. Door de krachten te bundelen wordt de beschikbaarheid, kwaliteit en continuïteit van jeugdhulp voor inwoners beter geborgd.

Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost (KCV)

Het doel van het Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV) Brabant Noordoost is om inwoners die door een beperking, leeftijd of andere omstandigheden niet zelfstandig gebruik kunnen maken van regulier vervoer, toegang te bieden tot passend en betaalbaar vervoer. Hiermee kunnen zij deelnemen aan het maatschappelijk leven, sociale contacten onderhouden en gebruikmaken van voorzieningen zoals zorg, onderwijs, werk en recreatie. Het KCV draagt bij aan het bevorderen van zelfredzaamheid, inclusie en maatschappelijke participatie van inwoners door het beschikbaar stellen van toegankelijk en vraagafhankelijk vervoer voor inwoners die niet op eigen kracht kunnen reizen.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD)

De GGD Hart voor Brabant ondersteunt gemeenten bij het uitvoeren van hun wettelijke taken op het gebied van publieke gezondheid. Hiermee draagt de GGD bij aan het bevorderen van de gezondheid, zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van inwoners en aan het voorkomen van gezondheidsproblemen en maatschappelijke kosten.

Het doel van de GGD is 'gezondheid vanzelfsprekend maken'. Dat hoopt zij te bewerkstelligen via de volgende pijlers:

1. Voorkomen als het kan, beschermen als het moet.
2. Iedereen verschillend, allemaal gelijk.
3. Zelf, maar niet alleen.
4. Overal om ons heen, binnen en buiten.

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden, West en Noord (RAV Brabant MWN)

De RAV Brabant Midden-West-Noord (RAV BMWN) draagt voor de deelnemende gemeenten bij aan de volgende maatschappelijke doelstelling: Het waarborgen van tijdige, kwalitatief hoogwaardige en toegankelijke ambulancezorg, zodat inwoners in acute medische situaties snel de juiste zorg ontvangen en gezondheidsschade zoveel mogelijk wordt voorkomen of beperkt.

Deze gemeenschappelijke regeling wordt nog in stand gehouden vanwege de door personeel opgebouwde rechtszekerheid; die mag niet worden aangetast. Maar er is geen sprake van gemeentelijke bijdragen.

Beleidsindicatoren

In onderstaand overzicht zijn de beleidsindicatoren opgenomen die vanuit de Regeling beleidsindicatoren gemeenten verplicht zijn op te nemen in de begroting en jaarrekening van gemeenten. De gegevens zijn terug te vinden op [Waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl). Wij zijn afhankelijk van Waarstaatjegemeente.nl voor de aanlevering van de data. Wanneer voor een bepaald jaar cijfers ontbreken, betekent dat dat deze informatie (nog) niet beschikbaar is.

Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van alle gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners.

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Absoluut verzuim (aantal leerplichtigen per 1.000 leerlingen 5-18 jr) ¹	2020	2,2	2,4
	2021	2,0	1,1
	2022	4,2	8,0
	2023	6,0	10,1
	2024	5,7	9,2
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data
Relatief verzuim (aantal leerplichtigen per 1.000 leerlingen 5-18 jr) ²	2020	17	7
	2021	18	11
	2022	21	13
	2023	23	11
	2024	26	18
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs) ³	2020	1,4	1,1
	2021	1,6	1,0
	2022	2,1	1,9
	2023	2,0	1,8
	2024	2,0	1,7
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data
Niet wekelijkse sporters (%) >19 jaar	2020	50,7	41,4
	2021	Geen data	Geen data
	2022	47,9	43,8
	2023	Geen data	Geen data
	2024	44,7	37,2
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data
Aantal banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar)	2020	696,7	598,9
	2021	701,5	615,8
	2022	720,7	628,3
	2023	733,2	626,4
	2024	744,8	640,0
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	2020	1	0
	2021	1	1
	2022	1	0
	2023	1	1
	2024	Geen data	Geen data
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data
Kinderen in uitkeringsgezin dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen (% kinderen tot 18 jaar)	2020	4	3
	2021	4	3
	2022	4	3
	2023	4	3
	2024	4	3
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22-jarigen)	2020	2	1
	2021	1	2
	2022	1	2
	2023	1	1
	2024	2	1
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking)	2020	70,1	72,2
	2021	71,0	73,9
	2022	72,5	74,7
	2023	73,4	75,4
	2024	73,5	75,8
	2025	73,6	75,7
	2026	Geen data	Geen data
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 10.000 inwoners 18 jaar en ouder)	2020	259,6	275,3
	2021	223,3	136,7
	2022	192,9	119,8
	2023	187,3	116,2
	2024	189,8	113,1
	2025	189,3	116,5
	2026	Geen data	Geen data
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar)	2020	195,1	116,1
	2021	Geen data	136,2
	2022	193,1	120,1
	2023	198,0	123,6
	2024	208,8	123,2
	2025	222,1	113,6
	2026	Geen data	Geen data
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar) ⁴	2020	11,7	10,3
	2021	13,3	13,1
	2022	13,5	13,6
	2023	13,8	14,0
	2024	13,9	14,3
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2020	1,2	0,8
	2021	1,3	0,8
	2022	1,2	0,9
	2023	1,1	0,9
	2024	1,0	0,8
	2025	1,0	0,9
	2026	Geen data	Geen data
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	2020	Geen data	Geen data
	2021	0,3	Geen data
	2022	0,3	Geen data
	2023	0,3	Geen data
	2024	0,3	Geen data
	2025	0,3	0,3
	2026	Geen data	Geen data

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (aantal per 10.000 inwoners)	2020	668	580
	2021	686	590
	2022	689	610
	2023	684	640
	2024	709	670
	2025	716	670
	2026	Geen data	Geen data

1) Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school.

2) Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is.

3) Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 – 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

4) In de indicator jongeren met jeugdhulp zijn per 2021 veranderingen doorgevoerd in de verzameling en verwerking van de data, die leiden tot een trendbreuk in de uitkomsten over 2020 en 2021. Hierdoor zijn de uitkomsten over de jeugdhulp over de jaren 2021 en later niet goed te vergelijken met de uitkomsten over de jaren 2018 t/m 2020.

Lasten en baten 2025-2027

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten		
		2025	2026	2027	2025	2026	2027
4.1	Openbaar basisonderwijs	5.405	5.459	5.749			
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.465.477	1.721.079	1.811.565	500.907	481.929	468.777
5.1	Sportbeleid en activering	330.247	481.300	200.356	126.388	163.362	380
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	553.297	613.792	601.430	27.424	28.434	27.424
5.6	Media	1.166.167	1.054.022	956.967	150.548	11.029	5.658
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie excl. Verenigingsaccommodaties en gemeenschapshuizen	7.024.038	7.451.185	3.885.349	4.540.847	3.793.391	556.588
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	2.066.449	2.331.118	2.441.790	27.226	20.835	
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	2.073.919	2.099.755	2.134.799	241.964	121.699	100.000
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	198.284	252.917	181.697			
6.3	Inkomensregelingen	9.378.993	10.291.973	9.554.041	6.351.506	6.513.763	6.312.280
6.4	Wsw en beschut werken	5.113.058	4.849.806	4.992.506	55.969		
6.5	Arbeidsparticipatie	685.089	785.884	697.513	11.620	13.000	6.857
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	776.678	1.109.474	1.139.430	1.612	5.200	5.340
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	2.710.741	3.430.064	3.183.718	85.960	72.800	74.766
6.712	Begeleiding (Wmo)	2.732.302	2.727.504	3.301.796		50.000	50.000
6.713	Dagbesteding (Wmo)	591.630	622.394	850.199			

		Lasten			Baten		
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	284.499	32.899	54.089			
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	5.287.582	7.111.938	7.322.780			
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	306.772	355.000	614.585			
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	711.475	236.884	268.280			
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.104.754	2.084.688	2.124.873			
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	35.823		259.000			
6.791	PGB Wmo	251.120	205.944	211.504			
6.792	PGB Jeugd	262.575	362.147	371.925			
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	58.930			1.501.375	893.934	
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (wmo)						
6.821	Jeugdbescherming	438.450	338.998	648.151			
6.822	Jeugdreclassering	66.135	46.576	47.834			
6.91	Coördinatie en beleid Wmo	131.962	155.058	231.331			
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	89.647	97.318	118.853			
7.1	Volksgezondheid	1.810.516	1.996.509	2.008.362	132.416	55.272	22.858
0.10	Mutatie reserves programma 2	4.931.219	990.871		2.923.512	2.422.685	434.567
	Totaal	53.643.233	53.842.556	50.220.472	16.679.274	14.647.333	8.065.495

Lasten en baten 2027-2030

	Lasten				Baten			
Nr.	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
4.1	5.749	5.916	6.064	6.222				
4.3	1.811.565	1.840.006	1.887.079	1.935.730	468.777	481.111	492.052	503.716
5.1	200.356	205.261	211.441	218.041	380	385	389	394
5.3	601.430	616.030	549.029	562.832	27.424	27.424	27.424	27.424
5.6	956.967	983.816	1.007.759	1.033.252	5.658	5.561	5.571	5.591
6.1	3.885.349	4.003.689	3.964.674	4.078.458	556.588	556.681	556.763	556.851
6.21	2.441.790	2.443.627	2.482.451	2.559.036				
6.22	2.134.799	2.197.468	2.253.195	2.312.447	100.000	100.000	100.000	100.000
6.23	181.697	188.845	195.520	202.260				
6.3	9.554.041	9.830.327	10.078.733	10.346.111	6.312.280	6.494.237	6.655.645	6.827.706
6.4	4.992.506	4.929.874	4.585.528	4.504.677				
6.5	697.513	717.897	736.005	755.278	6.857	6.946	7.025	7.109
6.60	1.139.430	1.172.473	1.201.785	1.233.032	5.340	5.495	5.632	5.778
6.711	3.183.718	3.229.046	1.722.857	1.680.418	74.766	76.934	78.857	80.907
6.712	3.301.796	3.546.098	3.779.751	4.018.925	50.000	50.000	50.000	50.000
6.713	850.199	1.006.854	1.167.726	1.318.041				
6.751	54.089	34.768	35.637	36.563				

	Lasten				Baten			
6.752	7.322.780	8.247.122	9.195.139	10.186.310		361.894	373.993	392.505
6.753	614.585	632.408	648.218	665.072				
6.761	268.280	276.060	282.962	290.319				
6.762	2.124.873	2.186.634	2.241.445	2.299.961				
6.763	259.000	266.511	273.174	280.277				
6.791	211.504	217.638	223.079	228.879				
6.792	371.925	382.711	392.279	402.478				
6.811								
6.812								
6.821	648.151	666.947	683.621	701.395				
6.822	47.834	49.221	50.452	51.764				
6.91	231.331	240.584	249.245	257.969				
6.92	118.853	123.607	128.057	132.539				
7.1	2.008.362	2.007.529	2.059.393	2.114.385	22.858	23.521	24.109	24.736
0.10					434.567	395.057	129.640	129.640
Totaal	50.220.472	52.248.967	52.292.298	54.412.671	8.065.495	8.585.246	8.507.100	8.712.357

Brondocumenten

Sociaal domein en regionaal beleid

- Breed Maatschappelijk Beleid Sociaal Domein 2023-2028 (14 december 2023)
- Stimuleringsregeling Sociaal Domein voor inwoners 2026 (16-12-2025)
- Uitgangspuntennotitie subsidiering kernnetwerken 2026 (16-12-2025)
- Maatwerk Aanpak Bernheze (juli 2017)

Wmo en maatschappelijke ondersteuning

- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2021
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Bernheze 2024 (14 december 2023)
- Nadere regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Bernheze 2024 (12 december 2023)
- Centrumregeling Wmo Brabant Noordoost-oost 2024 (2023)
- Beleidskader Wmo 2024-2028 (2023)

Jeugdwet en jeugdhulp

- Jeugdwet (2015)
- Centrumregeling jeugdhulp Noordoost Brabant 2024 (2023)
- Verordening jeugdhulp gemeente Bernheze 2026 (maart 2026)
- Nadere regels jeugdhulp gemeente Bernheze 2026 (maart 2026)
- Regionaal beleidsprogramma jeugd 2024 –2028 (december 2023)

Participatiewet en inkomen

- Participatiewet
- Beleidsregels hulp bij geldzaken en schuldhulpverlening Bernheze 2025 (10-06-2025)
- Verordening Werk, Inkomen en Schuldhulp Bernheze 2026 (januari 2026)
- Beleidsregels bijstand onder verband van hypotheek en/of verpanding Participatiewet Bernheze 2019 (november 2019)
- Beleidsregels terug- en invordering Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 Bernheze (maart 2020)
- Verordening kwijschelding gemeentelijke belastingen Bernheze 2023 (mei 2023)
- Beleidsregels Bestuurlijke boete participatiewet, IOAW en IOAZ Bernheze 2018 (januari 2018)
- Werkinstructie Maatschappelijke ondersteuningsfonds 2018 (januari 2018)
- Beleidsregels terug- en invordering Participatiewet, IOAW, IOAZ 2017 (maart 2017)
- Beleidsregels Kostendelersnorm Participatiewet, IOAW, IOAZ Bernheze 2017 (maart 2017)
- Beleidsregels Verhaal Participatiewet Bernheze 2017 (maart 2017)
- Beleidsregels Wet Taaleis Bernheze 2017 (maart 2017)
- Beleidsregels tegemoetkoming kosten kinderopvang Meierijstad 2016 (januari 2016)

Onderwijs en Educatie

- Grondwet artikel 23 voldoende openbaar onderwijs en Wet Primair Onderwijs
- Onderwijskansenbeleid 2020-2024 (juni 2020)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Bernheze 2015 (mei 2015)
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Bernheze 2021 (oktober 2021)
- Beleidskader Leerplicht en voortijdig schoolverlaten Brabant Noordoost 2021-2024

Kunst, cultuur en subsidies

- Verordening welzijnssubsidies Bernheze 2021 (10 december 2020)
- Beleidsnota Kunst en Cultuur 'Samenwerken vanuit de kern' (22-1-2026)

Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair

Aan klimaatverandering is sinds onze vorige begroting geen eind gekomen. Het klimaat verandert nog steeds en dat is steeds zichtbaarder. Van afname van biodiversiteit en een stijging van de zeespiegel tot langdurende hittegolven, verdroging en wateroverlast. De verwachtingen en eisen vanuit het Rijk én Europa zullen toenemen. Te veel, en te weinig water is belangrijk, maar ook de kwaliteit van ons water. In 2027 zouden bijvoorbeeld alle wateren in Nederland aan de Europese doelstellingen van de Kaderrichtlijn water (KRW) moeten voldoen. Dat halen we niet op alle stoffen in het water. Waterschappen werken daarom samen met overheden, inwoners en bedrijven om hier maatregelen voor te nemen in zowel vergunningverlening, innovatie, en feitelijke maatregelen. Het waterschap is formeel de waterkwaliteitsbeheerder, maar gemeenten hebben ook invloed via bijvoorbeeld indirecte lozingen en het afgeven van vergunningen.

In het kader van duurzaamheid moeten we op een andere manier onze huizen bouwen: beter bestand tegen extreme weersomstandigheden, zonder gasaansluiting en gebouwd met duurzame materialen en bouwmethoden. In 2050 hebben we een circulaire economie.

Er ligt een opdracht om zuiniger om te gaan met energie, duurzame energie op te wekken en de gebouwde omgeving aardgasvrij te maken. Hierdoor reduceren we onze CO₂ uitstoot en worden we minder afhankelijk van andere landen. De afweging voor de realisatie van lokaal opgewekte energie horen bij die opdracht. Onze eigen energie opwekken wordt gezien de netcongestie steeds belangrijker. We voorkomen en bestrijden energiearmoede door huishoudens te ondersteunen met het besparen van energie en woningen te isoleren. Dit draagt bij aan een beter betaalbare energierekening en voorkomt gezondheidsproblemen. In 2050 zijn we aardgasvrij.

Verduurzaming pakken we ook op met het klimaatadaptief inrichten van onze openbare ruimte. Wateropvang, hitte en droogte worden een steeds groter vraagstuk. Hoe voeren we water af in tijden dat er meer neerslag valt? En tegelijkertijd: hoe houden we het langer vast voor periodes van droogte? Onze dorpen worden groener en beter bestand tegen bijvoorbeeld, enerzijds, droogte en hitte, anderzijds, juist meer wateroverlast. Leefbaarheid en gezondheid lopen als een rode draad door deze thema's heen.

Waar mogelijk faciliteren wij een andere manier van ondernemen door agrariërs. We denken mee met onze ondernemers en werken samen met diverse partijen in en aan de Transitie Landbouw. Ook kijken wij naar onze eigen openbare ruimte en de tuinen van onze inwoners die sterk versteend zijn.

De biodiversiteit loopt mondiaal terug. Aangezien insecten onze voedselgewassen bestuiven is dat een probleem dat nog veel verder reikt dan alleen het verliezen van de intrinsieke waarden van natuur. Ook Bernheze pakt een rol in deze uitdaging. We maken werk van de versterking van de

biodiversiteit. Dat doen we met de vergroening van de dorpskernen én, waar mogelijk, in het buitengebied. Ook beschermen we gebouw bewonende diersoorten terwijl we werkzaamheden aan en verduurzaming van gebouwen mogelijk maken.

Wat willen we bereiken?

1. Klimaatadaptieve inrichting en gebruik van onze openbare ruimte in Bernheze.
2. Versterken van de biodiversiteit en vergroten van de groenstructuren.
3. Energieneutrale leefomgeving in 2050.
4. Circulaire economie in 2050.
5. 95% CO₂-reductie en compensatie in 2050 (t.o.v. 1990) conform de klimaatwet.
6. Verbeteren van de luchtkwaliteit (50% minder gezondheidsschade in 2030 ten opzichte van 2016).
7. Bestrijden en voorkomen energiearmoede.
8. Verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

3.1.1 Programma Water en Riolering (PWR)

In het PWR staat omschreven hoe we doelmatig omgaan met ons afvalwater, hemelwater en grondwater in onze dorpskernen, de riolering in het buitengebied en hoe we op deze onderwerpen inspelen op klimaatverandering. Alle kosten die voortvloeien uit dit plan worden gedekt uit de rioolheffing. Per jaarschijf zijn de benodigde investeringen opgenomen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investing
Programma Water en riolering	2027	1.666.392	Investing
	2028	869.173	Investing
	2029	1.204.029	Investing
	2030	698.132	Investing
Uit voorziening riolering	2027	-1.666.392	Investing
	2028	-869.173	Investing
	2029	-1.204.029	Investing
	2030	-698.132	Investing

3.4.1 Ondergrondse restafvalcontainers en GFE-cocons

Bij appartementencomplexen worden nieuwe ondergrondse restafvalcontainers en GFE-cocons geplaatst ter vervanging van de huidige rolcontainers. Deze maatregel maakt onderdeel uit van het grondstoffenplan en geeft invulling aan de wettelijke verplichting om ook bij hoogbouw groente-, fruit- en etensresten (GFE) gescheiden in te zamelen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Ondergrondse restafvalcontainers en GFE-cocons	2027	15.000	Investering
	2028	90.000	Investering
Uit reserve afval	2027	-15.000	Investering
	2028	-90.000	Investering

3.4.2 Vervanging ondergrondse glascontainers

De ondergrondse glascontainers zijn afgeschreven en versleten. De containers worden jaarlijks gekeurd en onderhouden. Investerings om de levensduur te verlengen zijn economisch niet langer verantwoord.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Vervanging ondergrondse glascontainers	2027	36.000	Investering
	2028	31.500	Investering
Uit reserve afval	2027	-36.000	Investering
	2028	-31.500	Investering

3.4.3 Vervanging ondergrondse afvalcontainers voor incontinentiemateriaal

De ondergrondse containers worden jaarlijks gekeurd. Bij de keuring in 2024 werd vastgesteld dat de containers binnen vier jaar vervangen moesten worden. De vervanging was gepland in 2027. Met betrekking tot deze afvalstroom zijn er veel onzekerheden: De UPV luiers en incontinentiematerialen zou 1 januari 2026 van kracht worden. Die datum is niet gehaald en de nieuwe ingangsdatum is nog niet bekend gemaakt. Ook de langverwachte uitbreiding van de verwerkingscapaciteit wordt keer op keer uitgesteld. Om die ontwikkelingen zo lang mogelijk de tijd te geven stellen we het onderzoek naar alternatieve inzamelmethoden uit tot het vierde kwartaal 2027 en de vervanging van de incontinentie-containers uit tot 2028.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Onderzoek inzameling incontinentiemateriaal	2027	20.000	Incidenteel
Uit reserve afval	2027	-20.000	Incidenteel
Vervanging ondergrondse afvalcontainers voor incontinentiemateriaal	2028	31.500	Investering
Uit reserve afval	2028	-31.500	Investering

3.8.1 Voldoen aan de wettelijke Kaderrichtlijn Water

De KRW-verplichting (Kaderrichtlijn Water) reikt verder dan het Programma Water en Riolering (PWR). Het PWR is gericht op de uitvoering van gemeentelijke watertaken, zoals riolering, afvalwater, hemelwater en grondwater, en heeft primair betrekking op dorpskernen en kernrandzones. Daarmee is het PWR niet geschikt als kapstok voor de volledige KRW-opgave en de naleving van de gestelde normen voor waterkwaliteit.

De KRW legt beleidsmatige borging en uitvoering/naleving op binnen meerdere gemeentelijke programma's en thema's, waaronder het omgevingsplan en ruimtelijke ordening, vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), landbouw en economie (buitengebied en bedrijven) en realisatie en beheer van de openbare ruimte. Ook structurele regionale afstemming met waterschap en provincie is noodzakelijk.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Voldoen aan de wettelijke kaderrichtlijn water (KRW)	2027	61.140	Structureel
Opstellen en uitwerken actieplan Waterkwaliteit Bernheze	2027	25.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	2027	-25.000	Incidenteel

Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstelling van dit programma. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

De Omgevingsdienst Brabant Noord ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van milieu, natuur en leefomgeving. Door vergunningverlening, toezicht, handhaving en specialistische advisering draagt de ODBN bij aan een veilige, gezonde en duurzame woon-, werk- en leefomgeving voor inwoners en bedrijven.

Beleidsindicatoren

In onderstaand overzicht zijn de beleidsindicatoren opgenomen die vanuit de Regeling beleidsindicatoren gemeenten verplicht zijn op te nemen in de begroting en jaarrekening van gemeenten. De gegevens zijn terug te vinden op Waarstaatjegemeente.nl. Wij zijn afhankelijk van Waarstaatjegemeente.nl voor de aanlevering van de data. Wanneer voor een bepaald jaar cijfers ontbreken, betekent dat dat deze informatie (nog) niet beschikbaar is.

Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van alle gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners.

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Omvang huishoudelijk afval (restafval) (kg/inwoner)	2020	137	Geen data
	2021	133	75
	2022	121	Geen data
	2023	118	71
	2024	116	70
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data
Bekende hernieuwbare elektriciteit (%) ¹	2020	Geen data	19,2
	2021	Geen data	26,1
	2022	50,2	37,5
	2023	61,6	45,5
	2024	Geen data	48,4
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data

1) Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa

Lasten en baten 2025-2027

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten		
		2025	2026	2027	2025	2026	2027
7.2	Riolering	1.994.797	2.414.953	2.625.493	2.920.578	3.208.007	3.432.274
7.3	Afval	3.296.017	3.438.622	3.776.437	3.955.253	4.331.862	4.500.209
7.4	Milieubeheer	2.462.983	3.345.462	3.216.649	562.816	53.411	54.853
0.10	Mutatie reserves programma 3	525.042	256.397	131.308	24.439	376.963	11.215
	Totaal	8.278.839	9.455.434	9.749.887	7.463.086	7.970.243	7.998.551

Lasten en baten 2027-2030

Nr.	Lasten				Baten			
	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
7.2	2.625.493	2.908.449	3.222.698	3.507.648	3.432.274	3.694.988	4.017.361	4.311.064
7.3	3.776.437	3.866.165	3.955.222	4.060.285	4.500.209	4.630.367	4.745.826	4.868.905
7.4	3.216.649	3.287.363	3.388.629	3.493.853	54.853	56.444	57.855	59.359
0.10	131.308	52.464	53.737	55.418	11.215	11.215	1.409	1.409
Totaal	9.749.887	10.114.441	10.620.286	11.117.204	7.998.551	8.393.014	8.822.451	9.240.737

Brondocumenten

- Programma Water en Riolering 2024-2027 (juli 2024)

- Grondstoffenplan 2025-2030 (18 september 2025)
- Duurzame Energieagenda 2021-2025 (januari 2021)
- Regionale Energie Strategie 1.0 (RES) (maart 2021)
- Transitievisie Warmte Bernheze (oktober 2021)
- Agenda Watersamenwerking Regio As50+ 2022-2026 Duurzaam Denken Zaken Doen
- Deltaplan "Ruimtelijke adaptatie" 2018

Programma 4: Duurzame landbouw en economie

Bernheze is een agrarische gemeente en we zijn op zoek naar een balans tussen de landbouw en andere functies. De landbouw is een belangrijke economische en maatschappelijke drager in Bernheze. Dat willen we graag zo houden. Daarbij zien we dat het huidige intensieve landbouwsysteem op onderdelen toe is aan een transitie. Daarom is het belangrijk agrarisch ondernemers duidelijkheid te geven over doelen en tijdpad en hen gericht te ondersteunen in de transitie. Om ons samen met onze agrarische ondernemers over deze uitdagingen te buigen, hebben we het programma 'Transitie Landbouw' opgezet. In het programma organiseren we nieuwe en aangepaste beleidsinstrumenten om grootschalige leegstand tegen te gaan en om ontwikkelende, veranderende en stoppende ondernemers perspectief te bieden. Naast landbouw is ook andere bedrijvigheid en de daaraan gekoppelde werkgelegenheid van groot belang voor een vitale en duurzame economie. We leggen steeds meer verbindingen tussen ondernemers in de dorpen en over de dorpsgrenzen heen.

Wat willen we bereiken?

1. Onze agrarische ondernemers faciliteren bij de transitie in de landbouw.
2. Het waarborgen van de leefbaarheid in het buitengebied.
3. Het waarborgen van de (ruimtelijke) kwaliteit in het buitengebied.
4. Een sterk economisch buitengebied.
5. Een vitale en duurzame economie en arbeidsmarkt.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

4.1.1 Programma transitie landbouw en buitengebied

Met het programma transitie landbouw werken we aan het vitaal houden van het buitengebied die in verband staan met de transitie van de landbouwsector. Het toekomstperspectief voor veel agrarische ondernemers verandert onder invloed van veranderende regelgeving en nieuwe opgaven in het buitengebied. Dit betreft opgaven rond klimaat, water, bodem en natuur. Het betreft landelijke en provinciale verplichtingen voor het buitengebied en de landbouwsector die inspanningen van ons vragen zoals aanscherping van beleid, ondersteuning van ondernemers, aanjagen van innovatie, samenwerking met gebiedspartners en regionale samenwerking. Op dit moment is bijzondere aandacht nodig voor de plannen uit de Kamerbrief Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor land bouw, natuur en stikstof.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investerend
Programma transitie landbouw en buitengebied	2027	125.000	Incidenteel
	2028	125.000	Incidenteel
	2029	125.000	Incidenteel
	2030	125.000	Incidenteel
Uit voorziening Ruimte voor ruimte	2027	-75.000	Incidenteel
	2028	-75.000	Incidenteel
	2029	-75.000	Incidenteel
	2030	-75.000	Incidenteel
Uit reserve reconstructie agrarische sector	2027	-50.000	Incidenteel
	2028	-50.000	Incidenteel
	2029	-50.000	Incidenteel
	2030	-50.000	Incidenteel

4.5.1 Economie – dienstverlening, verbinden en aanjagen

Uit de MKB-enquête blijkt dat ondernemers veel waarde hechten aan een goede dienstverlening en een constructieve samenwerking met de gemeente. Om hieraan invulling te geven, zetten wij in op het verder versterken van de relatie tussen gemeente en ondernemers. De bedrijfscontact-functionaris vervult hierin een belangrijke rol als aanspreekpunt voor het lokale bedrijfsleven. In de komende periode werken wij aan een verdere profilering van deze functie, met als doel de zichtbaarheid en bekendheid onder ondernemers te vergroten.

Daarnaast ondersteunen wij ondernemersverenigingen bij het versterken van hun organisatiegraad en vertegenwoordiging. Hierbij richten wij ons onder meer op het verbeteren van overlegstructuren, bedrijfsbezoeken en staan we open voor initiatieven die de samenwerking tussen ondernemers versterken.

Om ondernemerschap en innovatie te bevorderen, introduceren wij een ontwikkelfonds. Dit fonds is gericht op het stimuleren van (collectieve) vernieuwende initiatieven die bijdragen aan een toekomstbestendig, innovatief en veerkrachtig ondernemersklimaat. Hiermee ondersteunen wij ondernemers bij het inspelen op economische, maatschappelijke en duurzame ontwikkelingen en versterken wij de economische vitaliteit van Bernheze.

Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstelling van dit programma. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Regio Noordoost-Brabant (RNOB)

De RNOB (Regio Noordoost-Brabant) is een samenwerkingsverband van gemeenten en waterschappen dat zich richt op het versterken van de regio. De overkoepelende doelstelling luidt: 'Samen werken aan een regio waar het goed leven, wonen en werken is, nu en in de toekomst'.

Voor deelnemende gemeenten vertaalt dit zich naar de volgende maatschappelijke doelstelling:
Het versterken van de brede welvaart, leefbaarheid en economische ontwikkeling van Noordoost-Brabant door regionale samenwerking op ruimtelijke, economische en maatschappelijke opgaven.

Heesch West

De Gemeenschappelijke Regeling Heesch West heeft als primaire doelstelling:

Het ontwikkelen, realiseren, exploiteren en beheren van een regionaal bedrijventerrein om te voorzien in de behoefte aan ruimte voor bedrijvigheid en daarmee de economische ontwikkeling van de regio te versterken.

De maatschappelijke doelstelling voor de deelnemende gemeenten Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss kan volgt worden geformuleerd:

Het versterken van de regionale economie en werkgelegenheid door het realiseren van een duurzaam en toekomstbestendig bedrijventerrein dat ruimte biedt aan de vestiging, groei en doorontwikkeling van bedrijven in Noordoost-Brabant.

Beleidsindicatoren

In onderstaand overzicht zijn de beleidsindicatoren opgenomen die vanuit de Regeling beleidsindicatoren gemeenten verplicht zijn op te nemen in de begroting en jaarrekening van gemeenten. De gegevens zijn terug te vinden op [Waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl). Wij zijn afhankelijk van Waarstaatjegemeente.nl voor de aanlevering van de data. Wanneer voor een bepaald jaar cijfers ontbreken, betekent dat dat deze informatie (nog) niet beschikbaar is.

Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van alle gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners.

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Functiemenging (%)	2020	49,5	48,3
	2021	49,5	48,8
	2022	50,0	49,2
	2023	50,5	49,2
	2024	50,7	49,2
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data
Het aantal vestigingen van bedrijven (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	2020	153,4	152,9
	2021	159,0	160,4
	2022	167,3	172,2
	2023	174,6	178,0
	2024	182,6	186,7
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data

1) De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Lasten en baten 2025-2027

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten		
		2025	2026	2027	2025	2026	2027
3.1	Economische ontwikkeling	510.207	590.415	584.995	3.775	2.047	92.102
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	117.571	286.767	167.654	145.571	251.767	170.805
3.3	Bedrijfsloket- en -regelingen	135.121	150.510	162.402	34.074	28.116	28.875
0.10	Mutatie reserves programma 4	28.000	62.349		38.694	212.349	50.000
	Totaal	790.899	1.090.041	915.051	222.114	494.279	341.782

Lasten en baten 2027-2030

Nr.	Lasten				Baten			
	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
3.1	584.995	605.114	625.030	645.339	92.102	92.163	94.467	96.923
3.2	167.654	169.796	171.801	173.820	170.805	169.796	171.801	173.820
3.3	162.402	167.181	171.632	176.138	28.875	29.712	30.454	31.245
0.10					50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal	915.051	942.091	968.463	995.297	341.782	341.671	346.722	351.988

Brondocumenten

- Economische visie Bernheze “Van meer naar Beter” 2021-2026 (april 2021)
- Uitvoeringsagenda Economie Bernheze 2021 – 2026 (1 juli 2025)
- Richting 2030: Samenwerkingsagenda overheden Noordoost-Brabant (maart 2020)
- Visie recreatie en toerisme Bernheze 2018-2022 (juli 2018)
- MaashorstManifest 2010
- Natuurplan De Maashorst 2010
- Kwaliteitsfonds buitengebied 2025 (5 juni 2025)
- Gebiedsvisie Natuurgebied De Maashorst (december 2023)
- Inrichtings- en Beheerplan De Maashorst 2023-2028 (30 januari 2024)
- Programmaplan transitie landbouw en buitengebied (16 april 2024)
- Beleidsnota buitenkansen (5 juni 2025)

Programma 5: Weerbare en veilige samenleving

Veilige samenleving

In het belang van de veiligheid van onze ondernemers en inwoners blijven we onverminderd aandacht houden voor de aanpak van ondermijning. Waar criminaliteit zich vroeger voornamelijk concentreerde in de grote steden, zien we al een aantal jaren een toename van ondermijnende activiteiten in meer landelijke gebieden. Bernheze is alert op signalen van ondermijning en werkt regionaal alsook multidisciplinair samen om de veiligheid in Bernheze en in de regio zo goed mogelijk te borgen en ondermijning tegen te gaan.

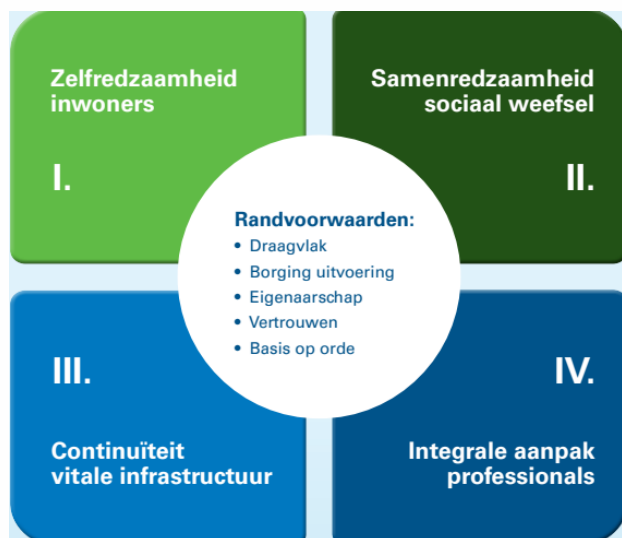
Naast ondermijning is de link tussen zorg en veiligheid een van de belangrijkste aandachtspunten om Bernheze veilig te houden. Het kan bijvoorbeeld gaan om huiselijk geweld, kindermishandeling of incidenten rondom verwarde personen. Ook hier is met name een multidisciplinaire en integrale benadering nodig.

Weerbaarheid, waaronder ook digitale weerbaarheid, neemt een steeds prominentere plek in bij de benadering van het thema veiligheid. We blijven inzetten om robuust en weerbaar te blijven.

Weerbare en veerkrachtige samenleving

Op 18 december 2025 is het programmaplan 'Samen naar een weerbare en veerkrachtige samenleving 2026-2027' vastgesteld door de raad. In dit plan wordt op hoofdlijnen beschreven hoe we de komende jaren de weerbaarheid en veerkracht in onze dorpen gaan versterken. De aanleiding is de toenemende geopolitieke spanningen, hybride dreigingen, klimaatverandering en zaken zoals het grotere risico op langdurige stroomuitval. Deze dreigingen brengen nieuwe opgaven met zich mee voor de manier waarop we als samenleving omgaan met thema's als maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht, openbare orde en crisisbeheersing. Een weerbare en veerkrachtige samenleving kan zowel de risico's op verstoringen beperken, als zich snel herstellen en aanpassen aan nieuwe omstandigheden. Voorbereiding hierop raakt alle domeinen binnen de gemeente, niet alleen het veiligheidsdomein. Vanuit het 'society as a whole'-principe zoeken we nadrukkelijk de verbinding met de samenleving en andere ketenpartners. In Bernheze hebben we al een sterk fundament om op verder te bouwen.

In 2026 en 2027 worden diverse acties uitgevoerd en structuren opgebouwd zodat er na afronding van dit programma de benodigde aandacht is ingebed in de bestaande opgaven.

Dat zit met name in structurele communicatie om de zelf- en samenredzaamheid op pijl te houden. Hierbij streven we na dat minimaal 75% van onze inwoners beschikken over een noodpakket, een noodplan en weten waar ze terecht kunnen met een hulp- of ondersteuningsvraag.

Daarnaast wordt het bestaande sociaal weefsel (daar waar nodig) versterkt en worden zij ondersteund om gemeente dekkend buurt(calamiteiten)plannen op te stellen en actueel te houden.

Mocht de totstandkoming hiervan tot extra kosten

leiden, waarvoor aanvullend budget/dekking nodig is vanuit uw raad, dan komen we bij u terug.

Verder worden in 2027 in alle dorpen noodsteunpunten gerealiseerd. Een noodsteunpunt is een locatie waar inwoners tijdens rampen en crises terecht kunnen voor ondersteuning, aanvullend op de reguliere rampenbestrijding en hulpverlening. Vanuit deze noodsteunpunten wordt voorzien in informatie, noodcommunicatie, de coördinatie van vrijwillige hulpverlening en het verbinden van hulpvragen met beschikbaar aanbod van hulp, diensten en middelen. De inrichting van de noodsteunpunten en de invulling van de ondersteuning worden in samenwerking met inwoners verder uitgewerkt. Het onderhouden en bemensen van de noodsteunpunten wordt een nieuw proces binnen de gemeentelijke crisisbeheersing. Hiervoor moeten processen worden beschreven en geborgd, en dienen medewerkers en vrijwilligers te worden geworven, opgeleid, getraind en geoefend. De realisatie van de noodsteunpunten brengt zowel inrichtings- als personele kosten met zich mee. Deze kosten zijn nog niet opgenomen in de begroting. Hiervoor zal op een later moment een afzonderlijk voorstel aan uw raad worden voorgelegd.

Wat willen we bereiken?

1. Veilige leefomgeving.
2. Vermindering/ tegengaan van ondermijning van het gezag.
3. Bewustwording over risico en uitingen van ondermijning.
4. Versterken van vertrouwen van inwoner in gemeente/bestuur.
5. Veiligheid bij complexe zorgcasuïstiek.
6. Zelfredzaamheid inwoners.
7. Samenredzaamheid van sociaal weefsel.
8. Rolduiding en samenwerking professioneel netwerk.
9. Continuïteit van vitale processen.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

5.1.1 Versterken veiligheid gericht op crisisbeheersing en verbinding zorg en veiligheid

De veiligheidsopgaven waarmee gemeenten worden geconfronteerd nemen zowel in grootte, aantal als in complexiteit toe. Internationale ontwikkelingen, zoals geopolitieke spanningen en een toenemende crisisdreiging, vragen om een hogere mate van paraatheid op het gebied van crisisbeheersing, bevolkingszorg en gemeentelijke weerbaarheid. Dit vraagt om een continue investering in voorbereiding, samenwerking, training en evaluatie, zodat adequaat kan worden gehandeld bij incidenten en crises.

Tegelijkertijd groeit de behoefte aan een integrale aanpak van maatschappelijke vraagstukken op het snijvlak van zorg en veiligheid. Steeds vaker is sprake van complexe situaties waarin sociale, psychische en veiligheidsproblematiek samenkomen. Een effectieve aanpak vereist een goede samenwerking tussen gemeente, zorgpartners, onderwijs, politie en andere ketenpartners, waarbij vroegsignalering, informatie-uitwisseling en passende interventies centraal staan.

Ook de lokale veiligheidsopgaven vragen om een versterkte inzet op preventie en het vergroten van de weerbaarheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Denk hierbij aan de aanpak van jeugdproblematiek, ondermijnende criminaliteit, digitale veiligheid en de gevolgen van maatschappelijke onrust. Daarbij is een goede aansluiting op regionale samenwerkingsverbanden, zoals het Zorg- en Veiligheidshuis, het Regionale Informatie- en expertisecentrum (RIEC), de Veiligheidsregio en het Regionaal Bureau Integrale Veiligheid, van groot belang.

Door de verbinding tussen zorg en veiligheid verder te versterken, kunnen risico's eerder worden gesignaleerd en kan escalatie zoveel mogelijk worden voorkomen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investerend
Versterken Veiligheid gericht op crisisbeheersing en verbinding zorg en veiligheid	2027	34.771	Structureel

5.9.1 Programmaplan Samen naar een weerbare en veerkrachtige samenleving

De uitvoering van het programmaplan Samen naar een weerbare en veerkrachtige samenleving 2026-2027 vraagt om een langdurige en intensieve samenwerking tussen gemeentelijke teams, veiligheidspartners, zorgorganisaties, inwoners en regionale netwerken. Het versterken van weerbaarheid en veerkracht is geen opgave die met één project of campagne wordt gerealiseerd.

Het vraagt om voortdurende inzet, doorzettingskracht en het vermogen om samen koers te houden op een thema waarvan de resultaten niet altijd direct zichtbaar zijn.

Dit vraagt om structureel overleg en afstemming met inwoners, maatschappelijke partners en collega's binnen de organisatie. Daarnaast vraagt het om het voortdurend uitdragen, uitleggen en herhalen van de weerbaarheidsboodschap, zodat het thema blijvend onder de aandacht blijft en door alle betrokkenen wordt omarmd.

Voor de gemeente Bernheze betekent dit dat de komende jaren wordt geïnvesteerd in de uitvoering van de acties uit het programmaplan, het versterken van bestaande samenwerkingsverbanden en het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. Ook vraagt de uitvoering om een structurele inzet op communicatie, preventie, participatie, netwerkvorming en het betrekken van inwoners en maatschappelijke partners bij veiligheids- en weerbaarheidsvraagstukken.

Het programmaplan heeft een tijdelijke looptijd, maar de ambities reiken verder dan deze programmaperiode. Daarom wordt vanaf de start gewerkt aan het duurzaam verankeren van de werkwijze, kennis, samenwerkingsrelaties en aandacht voor weerbaarheid binnen de reguliere gemeentelijke processen. Zoals toen al aangekondigd zal aan het eind van het programma ook inzichtelijk worden gemaakt welke structurele investering nodig zal zijn in mens en middelen

Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstelling van dit programma. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Veiligheidsregio Brabant-Noord

De Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN) ondersteunt Bernheze bij het versterken van de weerbaarheid en crisisbestendigheid van zowel de organisatie als de samenleving. Dit doet zij door het bieden van expertise, advisering, trainingen en oefeningen op het gebied van crisisbeheersing en risicocommunicatie. Daarnaast stimuleert de VRBN regionale samenwerking en kennisdeling, waardoor Bernheze gebruik kan maken van ervaringen en goede voorbeelden uit de regio. Hiermee levert de veiligheidsregio een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen uit het programmaplan Weerbare Samenleving.

Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost is een netwerksamenwerking waarin veiligheid, zorg en lokaal bestuur samenkomen voor de integrale aanpak van complexe problematiek. Het doel van de samenwerking is het terugdringen van overlast en recidive, waarbij wordt ingezet op gedragsverandering en verbetering van kwaliteit van het leven van de betrokkene(n).

Beleidsindicatoren

In onderstaand overzicht zijn de beleidsindicatoren opgenomen die vanuit de Regeling beleidsindicatoren gemeenten verplicht zijn op te nemen in de begroting en jaarrekening van gemeenten. De gegevens zijn terug te vinden op [Waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl). Wij zijn afhankelijk van Waarstaatjegemeente.nl voor de aanlevering van de data. Wanneer voor een bepaald jaar cijfers ontbreken, betekent dat dat deze informatie (nog) niet beschikbaar is.

Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van alle gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners.

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Verwijzingen Halt (aantal per 1.000 inwoners, 12 t/m 17 jaar)	2020	10	4
	2021	7	2
	2022	7	4
	2023	8	6
	2024	9	7
	2025	9	20
	2026	Geen data	Geen data
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	2020	1,0	1,6
	2021	1,0	1,4
	2022	1,2	1,3
	2023	1,4	2,3
	2024	1,3	1,8
	2025	1,2	1,7
	2026	Geen data	Geen data
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	2020	3,2	1,6
	2021	3,1	2,1
	2022	3,2	1,9
	2023	3,0	1,5
	2024	3,1	1,8
	2025	3,2	2,5
	2026	Geen data	Geen data
Diefstallen uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)	2020	1,4	1,8
	2021	1,1	1,3
	2022	1,2	1,1
	2023	1,1	0,8
	2024	1,1	1,4
	2025	1,1	0,9
	2026	Geen data	Geen data

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (aantal per 1.000 inwoners)	2020	4,8	2,9
	2021	4,7	2,4
	2022	4,7	2,8
	2023	4,4	3,1
	2024	4,1	3,1
	2025	4,0	3,4
	2026	Geen data	Geen data

Lasten en baten 2025-2027

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten		
		2025	2026	2027	2025	2026	2027
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.507.301	2.665.896	2.752.253	-17.873		
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.389.785	1.822.585	1.802.689	46.108	53.777	5.379
0.10	Mutatie reserves programma 5		403.000			580.500	240.000
	Totaal	3.897.086	4.891.481	4.554.942	28.235	634.277	245.379

Lasten en baten 2027-2030

Nr.	Lasten				Baten			
	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
1.1	2.752.253	2.832.639	2.904.519	2.980.931				
1.2	1.802.689	1.618.233	1.663.939	1.718.499	5.379	5.535	5.673	5.820
0.10					240.000			
Totaal	4.554.942	4.450.872	4.568.458	4.699.430	245.379	5.535	5.673	5.820

Brondocumenten

- Beleidskader Integrale Veiligheid 2023-2026
- Regionaal Beleidsplan Veiligheidsregio Brabant Noord 2024-2027
- Beleidsplan Omgevingsrecht 2024-2027 (2023)
- Beleid inzake bestuurlijk handhaving van art. 13B Opiumwet (april 2023)
- Algemene Plaatselijke Verordening Bernheze 2025 (december 2025)
- Beleidsregel Wet Bibob 2024 gemeente Bernheze (april 2024)
- Verordening wet gemeentelijke anti-discriminatievoorzieningen 2011 (september 2011)
- Beleid Mensenhandel gemeente Bernheze 'Signaleren en aanpak' 2023-2026 (14 december 2023)
- Programmaplan 'Samen naar een weerbare en veerkrachtige samenleving 2026-2027' (18 december 2025)

Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie

Om het goede te kunnen doen voor én met onze samenleving, is een krachtige, wendbare en toekomstgerichte organisatie essentieel. Een organisatie die stevig verankerd is in haar omgeving, waar dienstverlening niet alleen centraal staat, maar ook continu wordt verbeterd in nauwe samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Tegelijkertijd bouwen we samen aan een inspirerende en aantrekkelijke werkplek, waar medewerkers zich gewaardeerd en uitgedaagd voelen.

Hoewel het programma Dienstverlening in 2026 formeel is afgerond, blijven we ook in 2027 onverminderd investeren in de kwaliteit van onze dienstverlening. We doen dit vanuit de overtuiging dat gewoon goed geregelde dienstverlening een doorlopende opdracht is, die vraagt om aandacht, vernieuwing en betrokkenheid.

Om onze ambities waar te maken, is een stevige en robuuste organisatie nodig. In het huidige tijdsgewricht, met snelle technologische ontwikkelingen en geopolitieke spanningen, versterken we de digitale soevereiniteit van onze gemeente waarbij we ons meer gaan richten op het behoud van controle over onze cruciale digitale infrastructuur, technologie en data. Gaan we de digitale toegankelijkheid van onze digitale kanalen om onze inwoners te bereiken verbeteren en in onze dienstverlening inbedden. En gaan we, met aandacht voor zorgvuldigheid, ethiek en wet & regelgeving, de mogelijkheden van Artificial Intelligence verder verkennen om onze dienstverlening blijvend te verbeteren.

Kortom, in 2027 zetten we vol overtuiging in op een sterke organisatie die klaar is voor de toekomst: verbonden met de samenleving, aantrekkelijk als werkgever en gedreven om het verschil te maken.

Wat willen we bereiken?

In aansluiting op onze visie zijn wij in de kern een dienstverlenende organisatie. Wij hebben dit in 2023 – in aansluiting op onze kernwaarden – vertaald naar de volgende kernbeloftes voor onze inwoners en bedrijven:

1. Wij zijn er voor iedereen

Bij ons kan je aankloppen, de deur staat voor je open. We zijn betrokken en staan dicht bij onze samenleving. Onze keuzes wegen we af tussen collectief en individueel belang.

2. Wij zijn helder en duidelijk

In onze taal, communicatie en werkwijzen. Het is duidelijk wat we van jou verwachten en jij weet wat je van ons kan verwachten.

3. Wij zijn transparant

Het is duidelijk hoe we te werk gaan. Wanneer je een aanvraag bij ons doet is het helder hoe het proces gaat lopen. We delen onze overwegingen bij een beslissing/antwoord.

4. Wij zijn betrouwbaar

We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen. Je kan op ons vertrouwen en handelen integer.

5. Onze dienstverlening maken wij zo eenvoudig mogelijk

Op tijd je antwoord en geen onnodige tussenstappen, we zijn compleet en het is duidelijk wat je moet doen.

Onze kernbeloften vormen de verbinding tussen de missie, visie en ons dagelijks handelen. We verwachten van iedereen dat in het werk, de samenwerking met anderen en in onze dienstverlening de kernwaarden belangrijke leidende principes zijn en geven daarin zelf het goede voorbeeld.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

6.2.1 Voldoen aan maatschappelijke en wettelijke verplichting digitale toegankelijkheid

Digitale toegankelijkheid is momenteel binnen de gemeente Bernheze nog beperkt en versnipperd georganiseerd. Hoewel de gemeentelijke website grotendeels voldoet aan de wettelijke toegankelijkheidseisen, geldt dit niet vanzelfsprekend voor andere digitale middelen, zoals formulieren, documenten en applicaties. Hierdoor bestaat het risico dat inwoners niet zelfstandig gebruik kunnen maken van onze digitale dienstverlening.

Vanaf 2027 wordt digitale toegankelijkheid organisatiebreed en structureel verankerd en werken we jaarlijks aan een verbeterprogramma. Het doel is dat inwoners, ongeacht eventuele beperkingen, zelfstandig toegang hebben tot digitale informatie en dienstverlening van de gemeente. Digitale toegankelijkheid wordt daarbij een vanzelfsprekend onderdeel van beleid, inkoop, ontwikkeling en beheer van websites, formulieren, documenten en applicaties. Hierdoor wordt de digitale dienstverlening inclusiever, gebruiksvriendelijker en toegankelijk voor alle inwoners van Bernheze.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Voldoen aan maatschappelijke en wettelijke verplichting digitale toegankelijkheid	2027	75.401	Structureel

6.3.1 Toename aantal schriftelijke raadsvragen artikel 60

Het aantal schriftelijke raadsvragen op grond van artikel 60 is in de periode vanaf de installatie van de nieuwe raad tot en met augustus 2026 aanzienlijk toegenomen. Ten opzichte van dezelfde periode in 2025 gaat het om een factor 7. Ook het aantal (sub)vragen per raadsvraag nam aanzienlijk toe, met een factor 3. Het college onderkent het belang van dit democratische instrument en respecteert het recht van raadsleden om schriftelijke vragen te stellen. Tegelijkertijd vraagt de beantwoording om steeds meer ambtelijke capaciteit en neemt de beschikbare capaciteit voor andere werkzaamheden daarmee af. Deze ontwikkeling wordt daarom gemonitord. In deze monitoring nemen we ook de ontwikkeling ten aanzien van het aantal en de diepgang van de technische vragen mee.

Op basis van eerdere onderzoeken van diverse gemeenten naar de kosten en ambtelijke tijdsbesteding voor het beantwoorden van artikel 60-raadsvragen zijn indicatieve scenario's opgesteld. Deze scenario's laten een bandbreedte zien van € 300.000 tot € 800.000 aan mogelijke meerkosten. Omdat deze onderzoeken niet specifiek betrekking hebben op de gemeente Bernheze, kunnen aan deze bandbreedte nog geen doorslaggevende conclusies worden verbonden over de benodigde middelen of formatie. Als de geschetste trend ten aanzien van het aantal raadsvragen en het aantal (sub)vragen per raadsvraag zich doorzet, wordt voor de eerste begrotingswijziging van 2027 onderzocht welke ambtelijke inzet en meerkosten specifiek voor Bernheze aan de orde zijn.

6.4.1 Verantwoord Artificieel Intelligence (AI) in onze organisatie

AI is een van de zes strategische prioriteiten binnen de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). Het op een verantwoorde wijze inzetten van AI in onze organisatie vereist aanvullende maatregelen op het vlak van mens, organisatie en techniek. De randvoorwaarden op het vlak van mens en organisatie worden ingevuld vanuit het hiertoe gestarte project. De technische impact in de vorm van licenties en mogelijke zwaardere eisen op het vlak van hardware zijn volgend.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Verantwoord AI in onze organisatie	2027	30.000	Structureel
	2028	40.000	Structureel
	2029	30.000	Structureel

6.5.1 Thuiswerkfaciliteiten

Thuiswerkfaciliteiten dragen bij aan de duurzame inzetbaarheid van medewerkers en ondersteunen plaats- en tijdonafhankelijk werken. Hiermee worden medewerkers in staat gesteld hun werkzaamheden veilig, efficiënt en effectief uit te voeren. Om het niveau van de

thuiswerkfaciliteiten te behouden en invulling te blijven geven aan goed en aantrekkelijk werkgeverschap, is structureel budget noodzakelijk. Het projectbudget dat de afgelopen jaren voor deze regeling beschikbaar was, is in 2026 volledig benut.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investing
Thuiswerkfaciliteiten	2027	40.000	Structureel

6.5.2 Omvorming naar een soevereine organisatie (digitale infrastructuur)

Onderdeel van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) is het versterken van de digitale soevereiniteit. Dit houdt in dat we ons meer gaan richten op het behouden van controle over cruciale digitale infrastructuur, technologie en data. We volgen hierbij de lijn van de Nederlandse overheid vanuit het principe voorop in de middenmoot.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investing
Omvorming naar een soevereine organisatie (digitale infrastructuur)	2027	40.000	Incidenteel
	2028	40.000	Incidenteel
	2029	20.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	2027	40.000	Incidenteel
	2028	40.000	Incidenteel
	2029	20.000	Incidenteel

6.5.3 Vervanging hardware (laptops, beeldschermen, telefoons, etc.)

De vervanging van de hardware (laptops, beeldschermen, telefoons, etc. baseren we op de technische levensduur. Met de vervanging beogen we een moderne, veilige en stabiele ICT-omgeving waarin onze medewerkers beschikken over betrouwbare hardware die voldoet aan de actuele functionele en beveiligingstechnische eisen. Hierdoor blijft de continuïteit van de dienstverlening gewaarborgd en kunnen digitale ontwikkelingen binnen de organisatie effectief worden ondersteund.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investing
Vervanging beeldschermen en vergaderruimtes	2028	180.000	Investing
Vrijval lease beeldschermen/dockingstations	2029	-26.598	Structureel

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Vervanging telefoons	2029	150.000	Investering
Vervanging laptops en ipads	2030	370.000	Investering

6.5.4 Wendbare en veerkrachtige overheid (informatievoorziening)

Onder de noemer van een wendbare en veerkrachtige overheid richten we ons op de maatregelen die we moeten treffen om doeltreffend te reageren op calamiteiten die onze maatschappelijke bijdrage als gemeente kunnen bedreigen. Dit primair vanuit de insteek van gemeente als zelfstandige uitvoeringsorganisatie. De aanvullende maatregelen in het kader van onze rol in regionaal verband (Project Brabantse Norm Weerbare Overheid) zijn hier niet in meegenomen. Dit zal via een separaat voorstel komen.

Als gemeente richten we ons op een viertal facetten:

- business continuïteitsmanagement (BCM);
- het inregelen van een informatie security managementsysteem (ISMS);
- verdere versterking van monitoring en response;
- het treffen van een aantal facilitaire maatregelen in de vorm van noodstroom en uitwijk voorzieningen in geval van uitval van primaire nutsvoorzieningen.

Wat mag het kosten?

Onderwerp	Jaar	Bedrag (in €)	Incidenteel/ Structureel/ Investering
Wendbare en veerkrachtige overheid – beveiliging ICT-systemen	2027	90.000	Incidenteel
	2028	25.000	Incidenteel
Uit reserve nog nader te bestemmen	2027	-90.000	Incidenteel
	2028	-25.000	Incidenteel

Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstelling van dit programma. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)

Het BHIC draagt bij aan het behoud, beheer en de toegankelijkheid van het (digitale) historische erfgoed en overheidsarchieven, zodat de geschiedenis van Brabant duurzaam wordt bewaard en beschikbaar blijft voor inwoners, overheden en onderzoeker.

Lasten en baten 2025-2027

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten		
		2025	2026	2027	2025	2026	2027
0.1	Bestuur	3.482.302	2.621.804	2.879.428			
0.2	Burgerzaken	1.371.970	1.295.888	1.307.494	721.020	689.947	708.575
0.4	Overhead	11.734.274	12.655.719	13.051.289	150.607	120.261	78.526
0.10	Mutatie reserves programma 6	193.170	41.295		284.415	311.331	15.942
	Totaal	16.781.716	16.614.706	17.238.211	1.156.042	1.121.539	803.043

Lasten en baten 2027-2030

Nr.	Lasten				Baten			
	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
0.1	2.879.428	2.873.966	2.856.231	2.943.958				
0.2	1.307.494	1.355.049	1.398.949	1.443.818	708.575	729.124	747.353	766.783
0.4	13.051.289	13.593.690	14.008.573	14.434.090	78.526	80.189	81.663	83.234
0.10					15.942	167.528	40.473	10.480
Totaal	17.238.211	17.822.705	18.263.753	18.821.866	803.043	976.841	869.489	860.497

Brondocumenten

- Uitwerking positionering & visie dienstverlening Bernheze (april 2021)

Programma 7: Financiën

Een solide financiële positie vormt de basis voor het realiseren van onze bestuurlijke ambities. Een structureel en reëel sluitende begroting is daarbij essentieel om ook op de lange termijn financieel gezond te blijven. Tegelijkertijd staan we voor omvangrijke maatschappelijke en financiële opgaven die een aanzienlijk beroep doen op onze investeringscapaciteit. Denk hierbij aan investeringen in woningbouw, onderwijshuisvesting, duurzaamheid, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen.

Deze ontwikkelingen vragen om scherpe keuzes en een zorgvuldige afweging tussen wat noodzakelijk, haalbaar en wenselijk is. Daarbij streven we naar een evenwicht tussen het realiseren van onze ambities, het beheersen van financiële risico's en het behouden van voldoende financiële ruimte om ook toekomstige uitdagingen het hoofd te kunnen bieden.

Gezien de aanhoudende stijging van kosten, de voortdurende veranderingen in wet- en regelgeving en de toenemende druk op gemeentelijke financiën, is het van belang vast te houden aan een zorgvuldig en verantwoord financieel beleid. Door integraal te sturen op onze middelen, investeringen en reserves werken we aan een financieel weerbare gemeente. Zo zorgen we ervoor dat Bernheze nu én in de toekomst in staat blijft om kwalitatief goede dienstverlening te bieden en te investeren in een aantrekkelijke, leefbare en duurzame gemeente voor onze inwoners.

Wat willen we bereiken?

1. Een structureel en reëel sluitende begroting realiseren en behouden.
2. De financiële gezondheid en continuïteit van de gemeente waarborgen.
3. Voldoende financiële ruimte creëren en behouden voor toekomstige investeringen en maatschappelijke opgaven.
4. Een goede balans vinden tussen ambities, betaalbaarheid en financiële risico's.
5. De financiële weerbaarheid van de gemeente versterken door reserves en risico's zorgvuldig te beheren.
6. Gemeentelijke middelen doelmatig en efficiënt inzetten voor maximale maatschappelijke meerwaarde.
7. Bij financiële keuzes steeds het belang van inwoners en de maatschappelijke opgaven centraal stellen.
8. Een evenwichtige lastendruk voor inwoners en ondernemers, passend bij het voorzieningenniveau van de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

7.1.1 Financiële stabiliteit combineren met flexibiliteit voor nieuwe maatschappelijke uitdagingen

Wij hanteren het uitgangspunt dat structurele uitgaven worden gedekt met structurele middelen en dat lasten en baten realistisch worden geraamd. Op basis hiervan beoordeelt de toezichthouder of de begroting reëel en structureel in evenwicht is. Een structureel sluitende begroting is een belangrijke voorwaarde voor het behouden van repressief toezicht. Repressief toezicht is een vorm van toezicht achteraf. Dit betekent dat de provincie wel toezicht houdt op de financiële situatie, maar dat de gemeente haar begroting en besluiten zonder voorafgaande goedkeuring van de provincie mag uitvoeren. Deze beleidsarme begroting laat uitsluitend voor het jaar 2027 een reëel en structureel sluitend begrotingsbeeld zien, waarmee we voldoen aan de voorwaarden voor repressief toezicht.

De belangrijkste structurele inkomstenbronnen van de gemeente bestaan uit de uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit lokale heffingen (circa 70% van de totale inkomsten). De financiële positie van de gemeente blijft hierdoor in belangrijke mate afhankelijk van besluiten van het Rijk. De hoogte en toekomstige ontwikkeling van het gemeentefonds is daarbij omgeven met aanzienlijke onzekerheden, zowel voor de korte als de lange termijn. De opbrengsten uit lokale heffingen kennen daarentegen een grotere mate van beïnvloedbaarheid, aangezien de gemeente binnen de wettelijke kaders zelf het tarievenbeleid kan bepalen. Hierdoor vormen deze inkomsten een relatief stabiele en beheersbare financieringsbron.

Het uitgangspunt van een reële en structureel sluitende begroting vormt ook de basis voor het in stand houden van de bestaande voorzieningen en de ruimte om bestuurlijke ambities te realiseren. Tegelijkertijd doen diverse omvangrijke maatschappelijke en fysieke opgaven een beroep op de financiële positie van de gemeente. Hierbij valt te denken aan woningbouw, infrastructurele projecten, vervangingsinvesteringen, de gevolgen van vergrijzing en de toenemende financiële druk binnen het sociaal domein. Deze ontwikkelingen vragen om voldoende structurele ruimte binnen de begroting om ook op langere termijn financieel gezond te blijven.

In het meerjarenperspectief 2027-2030 is rekening gehouden met de herhuisvesting De Misse 2-4-6 (m.u.v. de inrichting en inventaris) en de uitvoering van het Integraal Huistingsplan Onderwijs. In deze bestuursperiode staan echter nog diverse omvangrijke projecten op de agenda die aanzienlijke investeringen vragen (o.a. ontsluitingswegen in Nistelrode en Heeswijk-Dinther, sportpark Heeswijk-Dinther) waarmee nog geen rekening is gehouden in de doorrekening van het meerjarenperspectief. De hieruit voortvloeiende (afschrijvings-)lasten zullen namelijk pas na 2030 effect hebben op de exploitatie.

Het realiseren van ambities vraagt om voldoende financiële ruimte. Het uitvoeren van ambities brengen zowel incidentele als structurele lasten met zich mee. In combinatie met de toenemende

druk binnen het sociaal domein, noodzakelijke vervangingsinvesteringen en de gevolgen van vergrijzing, vraagt om een zorgvuldige afweging van ambities, investeringen en beschikbare middelen.

Om onze ambities te realiseren en tegelijkertijd onze financiële positie gezond te houden zijn maatregelen aan de inkomstenkant noodzakelijk gebleken. Daarbij is gekozen voor een verhoging van de onroerendezaakbelastingen (OZB), naast de reguliere inflatiecorrectie. Voor woningen bedraagt de stijging in de jaren 2027, 2028 en 2029 respectievelijk 10%, 5% en 5%. Voor niet-woningen gaat het om verhogingen van respectievelijk 8%, 4,5% en 4,5%.

Ook hebben we, om te komen tot een structureel en reëel sluitende begroting, gebruik gemaakt van de verruimde mogelijkheid om de algemene reserve in te zetten voor de periode 2027-2030. Sinds 2025 mogen gemeenten onder voorwaarden jaarlijks maximaal 10% van het vrij besteedbare deel van de algemene reserve aanwenden ter dekking van structurele lasten. Hierbij geldt als randvoorwaarde dat de solvabiliteit minimaal 20% bedraagt en naar verwachting ook op dat niveau blijft. Met de toepassing van deze mogelijkheid is invulling gegeven aan een sluitend begrotingsperspectief.

De begroting 2027 sluit met een positief saldo van afgerond € 12.330.

Overzicht gemiddelde woonlasten 2026 van omliggende gemeenten en Nederland

(bron: Coelo)

Gemeente	Aantal inwoners Per 1-1-2026 voorlopig (bron: CBS)	Gemiddelde WOZ-waarde 2026 in euro's	Woonlasten eigenaar/bewoner meerpersoons- huishouden in euro's	Woonlasten huurder meerpersoons- huishouden in euro's
	(1)	(2)	(3)	(4)
Maashorst	60.059	472.000	954	406
Meerijstad	85.236	496.000	1.010	344
Bernheze	32.947	526.000	1.015	286
Land van Cuijk	93.645	426.000	1.021	424
Oss	95.549	430.000	1.027	414
Boekel	11.686	478.000	1.050	508
Laarbeek	23.541	495.000	1.052	550
Best	31.699	507.000	1.075	606
Gemert-Bakel	31.806	470.000	1.155	538
Vught	33.202	638.000	1.190	594
Nederland		439.000	1.095	500

Op basis van de voorgestelde tariefontwikkelingen voor OZB, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing is de verwachting dat de woonlasten voor eigenaar/ bewoner meerpersoonshuishouden in gemeente Bernheze zich als volgt ontwikkelen:

in euro's	OZB	AFVAL	RIOOL	Totaal
Woonlasten 2026 (bron Coelo)	480	286	249	1.015
Woonlasten 2027 (berekend / verwacht o.b.v. de gehanteerde uitgangspunten 2027)	541	293	262	1.096

7.4.1 Betaalbaarheid

Voor de aangeboden diensten vragen we een prijs die maximaal de kostprijs is, maar bij de leges passen we dit niet in alle gevallen toe. De reden is dat dit zou leiden tot onaanvaardbare hoge leges.

Hierdoor bereiken we voor algemene dienstverlening (hoofdstuk 1) een dekking van 56,4% en voor de leges met betrekking tot maatschappelijk belangen zoals evenementen en overige vergunningen in het kader van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) (hoofdstuk 3) een dekking van 18,7%. In beginsel passen we voor vergunningen met betrekking tot de omgevingswet (hoofdstuk 2) een dekking van maximaal 100% toe. Voor 2027 is een dekkingspercentage van 99,5% van toepassing.

De OZB corrigeren we de in de begroting met de verwachte inflatie van 2,7% (inflatie-index 2027: 2,5% vermeerderd met een nacalculatie 2026 van 0,2%). Daarnaast willen we voor 2027, naast de aanpassing voor de inflatie, een aanpassing van 10% doorvoeren voor woningen en 8% voor niet-woningen. Deze extra verhoging is noodzakelijk om de financiële gevolgen van de voorgestelde beleidsmaatregelen in de jaarschijf 2027 te kunnen opvangen.

Het tarief voor riool en afval leiden we af van de verwachte kosten. Voor afval geldt dat we kunnen beschikken over de afvalreserve. We zetten deze buffer in voor egalisatie van de kosten en indien mogelijk restitueren we aan onze inwoners. Ten aanzien van de voorziening riolering geldt eveneens de egalisatiefunctie. De paragraaf lokale heffingen geeft meer details over deze heffingen en wat dit betekent voor onze inwoners.

Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstelling van dit programma. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

De BSOB ondersteunt deelnemende gemeenten en waterschappen bij de uitvoering van de heffing en invordering van belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ). Door deze taken gezamenlijk uit te voeren worden schaalvoordelen behaald, de kwaliteit van dienstverlening vergroot en de uitvoeringskosten beperkt.

Beleidsindicatoren

In onderstaand overzicht zijn de beleidsindicatoren opgenomen die vanuit de Regeling beleidsindicatoren gemeenten verplicht zijn op te nemen in de begroting en jaarrekening van gemeenten. De gegevens zijn terug te vinden op [Waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl). Wij zijn afhankelijk van Waarstaatjegemeente.nl voor de aanlevering van de data. Wanneer voor een bepaald jaar cijfers ontbreken, betekent dat dat deze informatie (nog) niet beschikbaar is.

Om de cijfers van Bernheze te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van alle gemeenten in de grootteklasse van 25.000 tot 50.000 inwoners.

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Gemiddelde WOZ waarde van woningen (x duizend euro)	2020	268	326
	2021	286	333
	2022	314	374
	2023	363	431
	2024	377	456
	2025	397	479
	2026	438	526
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	2020	8,7	8,0
	2021	8,1	12,3
	2022	8,1	10,9
	2023	8,3	23,8
	2024	7,2	18,3
	2025	Geen data	Geen data
	2026	Geen data	Geen data
Demografische druk (%) ¹	2020	78,5	77,0
	2021	78,6	77,4
	2022	79,1	76,9
	2023	79,2	77,0
	2024	79,6	77,1
	2025	80,2	77,6
	2026	81,0	77,3

Beleidsindicator	Jaar realisatie	Referentie	Bernheze
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in €)	2020	723	720
	2021	Geen data	751
	2022	Geen data	825
	2023	870	808
	2024	Geen data	837
	2025	960	894
	2026		955
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in €)	2020	801	772
	2021	Geen data	802
	2022	Geen data	878
	2023	952	861
	2024	Geen data	891
	2025	1.050	951
	2026	1095	1015

1) De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per 100 personen van 20 tot 65 jaar

Lasten en baten 2025-2027

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten		
		2025	2026	2027	2025	2026	2027
0.5	Treasury	64.614	68.461	62.856	518.114	243.457	76.157
0.61	OZB woningen	519.849	516.805	538.197	5.436.382	5.735.823	6.503.058
0.62	OZB niet-woningen				3.429.444	3.611.884	3.983.502
0.63	Parkeerbelasting				909	1.000	1.000
0.64	Belastingen overig				42.991	40.267	40.300
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				63.797.410	64.488.353	67.817.110
0.8	Overige baten en lasten	17.968	315.724	215.871	300	104.175	
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	559.395	470.001				
3.4	Economische promotie - toeristenbelasting	3.367	5.000	5.135	421.837	553.896	553.896
6.3	Inkomensregelingen – generieke teruggave						
0.10	Mutatie reserves programma 7	3.689.273	1.051.613			365.254	372.160
	Totaal	4.854.466	2.427.604	822.059	73.647.387	75.144.109	79.347.183

Lasten en baten 2027-2030

Nr.	Lasten				Baten			
	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
0.5	62.856	56.055	49.360	43.420	76.157	68.765	61.372	53.980
0.61	538.197	553.804	567.649	582.407	6.503.058	7.179.690	8.015.770	8.412.701
0.62					3.983.502	4.278.281	4.577.761	4.696.783
0.63					1.000	1.029	1.055	1.082
0.64					40.300	40.300	40.300	40.300
0.7					67.817.110	67.765.093	68.299.596	71.312.864
0.8	215.871	390.335	1.769.421	2.258.755				
0.9								
3.4	5.135	5.284	5.416	5.557	553.896	553.896	553.896	553.896
6.3								
0.10					372.160	372.160	372.160	372.160
Totaal	822.059	1.005.478	2.391.846	2.890.139	79.347.183	80.259.214	81.921.910	85.443.766

Brondocumenten

- Financiële verordening gemeente Bernheze 2026 (18 december 2025)
- Controleverordening (art. 213 gemeentewet) gemeente Bernheze 2023 (14 december 2023)
- Nota reserves en voorzieningen 2024 (12 december 2024)
- Controleprotocol voor de controle op de jaarstukken 2025-2030 (18 december 2025)

Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Binnen de begroting bestaat er onderscheid tussen specifieke dekkingsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen (bijvoorbeeld opbrengsten voor het ophalen van afval, het verstrekken van vergunningen, het onderhouden van het riool en het verstrekken van reisdocumenten), hangen samen met een concreet beleidsveld en staan opgenomen in de desbetreffende programma's. Deze dekkingsmiddelen verlagen het saldo van lasten en baten op de betreffende programma's in de begroting. Specifieke dekkingsmiddelen zijn niet vrij besteedbaar.

Anders dan de specifieke dekkingsmiddelen, zijn de algemene dekkingsmiddelen. Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen, die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Deze middelen zijn daarmee vrij besteedbaar. De algemene dekkingsmiddelen leveren de financiële dekking van de bestedingen van de programma's 1 tot en met 7 en zijn ingedeeld naar de voorgeschreven categorieën en onvoorzien.

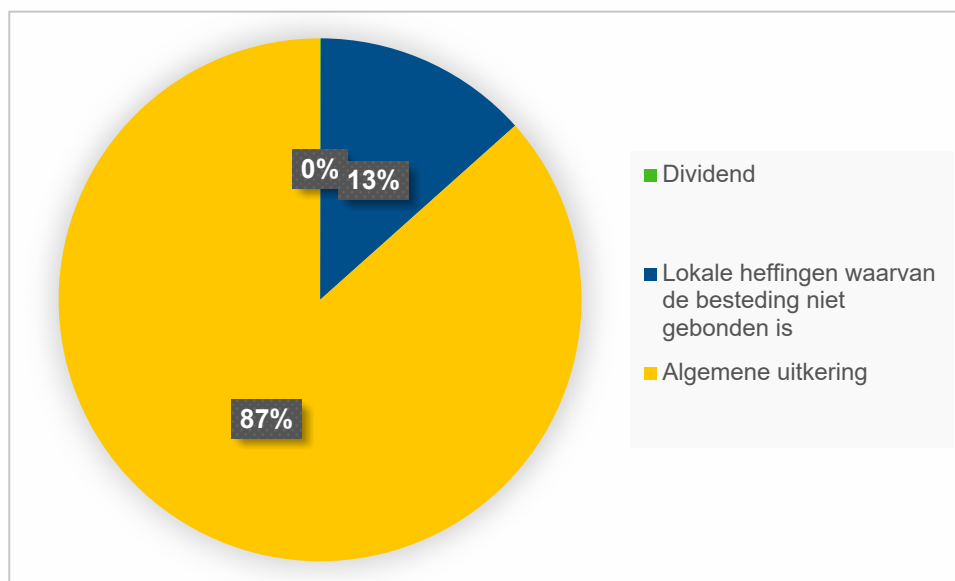
Overzicht algemene dekkingsmiddelen

In de tabel wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen. Onder de tabel worden de onderdelen kort toegelicht.

		2025	2026	2027	2028	2029	2030
1.	Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is: Onroerende zaakbelastingen	8.826.191	9.326.747	10.459.610	11.431.021	12.566.581	13.082.534
2.	Algemene uitkering uit het gemeentefonds	63.797.410	64.448.353	67.817.110	67.765.093	68.299.596	71.312.864
3.	Dividend	44.932	34.538	34.538	34.538	34.538	34.538
	Totaal	72.668.533	73.809.638	78.311.258	79.230.652	80.900.715	84.429.936

Grafisch geeft dit het volgende beeld:

Lokale heffingen

1. Onroerende zaakbelastingen (OZB)

Tot de lokale heffingen behoren zowel heffingen waarvan de opbrengsten vrij besteedbaar zijn als heffingen met een specifiek bestedingsdoel. De onroerendezaakbelastingen (OZB) vormt de belangrijkste algemene dekkingsbron binnen de lokale heffingen. Voor 2027 wordt een opbrengst van circa € 10,5 miljoen geraamd. Heffingen waarvan de opbrengsten zijn gekoppeld aan een specifieke taak of voorziening, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing en diverse leges, worden verantwoord binnen de betreffende beleids- en taakvelden. Een overzicht van de geraamde opbrengsten van de belangrijkste lokale heffingen en de bijbehorende beleidsvelden is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen van deze begroting.

Er bestaat een directe relatie tussen de opbrengstcapaciteit van de onroerendezaakbelastingen (OZB) en de hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Bij de verdeling van het gemeentefonds wordt namelijk rekening gehouden met de belastingcapaciteit van gemeenten. Hiermee wordt beoogd gemeenten met een vergelijkbare mogelijkheid om belastinginkomsten te genereren op een gelijke wijze te behandelen.

De belastingcapaciteit wordt afgeleid van de WOZ-waarde van onroerende zaken binnen de gemeente. Voor de berekening van de algemene uitkering telt 80% van de waarde van woningen en 70% van de waarde van niet-woningen mee. Op deze waarden wordt vervolgens het landelijke rekentarief toegepast. Dit rekentarief is gebaseerd op het gemiddelde OZB-tarief van alle Nederlandse gemeenten.

De uitkomst van deze berekening wordt als zogenaamde inkomstenmaatstaf in mindering gebracht op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Voor 2027 bedraagt deze aftrek voor de gemeente Bernheze circa € 7,7 miljoen.

Het daadwerkelijk door de gemeente vastgestelde OZB-tarief heeft hierbij geen invloed op de hoogte van deze korting. De berekening is immers gebaseerd op een landelijk gemiddeld rekentarief en niet op het feitelijk door de gemeente geheven OZB-tarief. Hierdoor blijft de keuze voor het lokale OZB-tarief een gemeentelijke afweging, zonder direct effect op de berekende inkomstenmaatstaf binnen het gemeentefonds

2. Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Het grootste deel van de inkomsten van de gemeente is afkomstig uit de algemene uitkering (ook wel gemeentefonds genoemd). De omvang van de algemene uitkering wordt bepaald door het rijk bij de circulaire. Voor de begroting 2027 wordt uitgegaan van de gegevens uit de meicirculaire 2026.

Op Prinsjesdag publiceert het Rijk de septembercirculaire 2026. De financiële effecten van deze circulaire kunnen vanwege het tijdstip van publicatie niet meer worden verwerkt in de begroting 2027. Wij informeren uw gemeenteraad tijdig door middel van een notitie ter informatie over de uitkomsten van deze circulaire zodat u deze uitkomsten ter overweging kunt meenemen bij de behandeling van de begroting.

In grote lijnen is de systematiek van de algemene uitkering dat deze groeit door middel van het zogenaamde accres. Het accres – de jaarlijkse groei van het gemeentefonds – is gekoppeld aan de ontwikkeling van de economie (het bruto binnenlands product, bbp). Groeit de economie dan stijgt ook het accres. De normering wordt gesplitst in volumedeel en een prijsdeel. Het volumedeel is gebaseerd op een achtjaars historisch gemiddelde van het bbp. Het prijsdeel is gebaseerd op de prijsontwikkeling (inflatie) van het bbp van het lopende jaar. Grofweg is te zeggen dat gemeenten het volumedeel kunnen aanwenden om de hogere kosten op te vangen die samenhangen met de groei van de bevolking, kwaliteitsverbeteringen en beleidsintensiveringen. Het prijsdeel is aan te wenden om de kosten van loon- en prijsstijgingen op te vangen. Momenteel loopt de prijsontwikkeling van het bbp achter bij de gemiddelde inflatie waar gemeenten mee geconfronteerd worden. In dat geval moeten gemeenten het volume deel aanwenden om de inflatie gedeeltelijk te bekostigen.

Binnen de algemene uitkering wordt ook rekening gehouden met een nog te ontvangen bedrag uit het BTW-compensatiefonds (BCF). Omdat gemeenten minder btw declareren dan in het fonds aanwezig is, wordt het restantbudget uit het BCF via de algemene uitkering verdeeld over de gemeenten. Op basis van de meicirculaire 2026 is in de begroting 2027 rekening gehouden met een incidentele opbrengst van € 311.500.

Ondanks de aanvullende middelen die het Rijk de afgelopen jaren beschikbaar heeft gesteld, blijft de ontwikkeling van het gemeentefonds onzeker. De financiële problematiek die eerder bekend

stond als het ravijnjaar 2026 is slechts gedeeltelijk verzacht en verschuift grotendeels naar de jaren vanaf 2028. Dit wordt veroorzaakt door de gewijzigde financieringssysteem van het gemeentefonds, het aflopen van tijdelijke compensatiemaatregelen en de aanhoudende druk vanuit het sociaal domein. Hierdoor ontstaat vanaf 2028 opnieuw een aanzienlijke uitdaging om de begroting structureel sluitend te houden.

3. Dividend

Wij ontvangen jaarlijks een dividenduitkering uit ons aandelenbezit in de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). In de begroting houden wij rekening met een structurele dividendopbrengst van € 34.538. In 2025 laat de uitkering dividend een beperkte hogere uitkering zien.

Overhead

Om de raad meer inzicht te geven in de omvang en samenstelling van de overheadkosten, schrijft artikel 8, eerste lid, onderdeel c van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) voor dat een afzonderlijk overzicht van de overhead wordt opgenomen in de begroting. Hierdoor wordt inzichtelijk welke kosten verband houden met de ondersteuning van de organisatie en welke kosten direct betrekking hebben op de uitvoering van gemeentelijke taken.

In de programma's zijn uitsluitend de kosten opgenomen die direct samenhangen met het primaire proces. De overheadkosten worden centraal verantwoord in het overzicht overhead, waardoor een transparante scheiding ontstaat tussen uitvoerende activiteiten en ondersteunende bedrijfsvoering.

Onder overhead worden alle kosten verstaan die samenhangen met de sturing, ondersteuning en facilitering van medewerkers die werkzaam zijn in het primaire proces. Hieronder vallen tevens de systemen, voorzieningen en overige ondersteunende middelen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van deze functies. Voorbeelden hiervan zijn kosten op het gebied van personeel en organisatie (P&O), financiën, ICT, huisvesting, communicatie, juridische ondersteuning en bestuursondersteuning.

Conform de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden deze kosten niet toegerekend aan de afzonderlijke taakvelden of programma's. De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op taakveld 0.4 Overhead binnen het programma Dienstverlening en sterke organisatie.

Onderstaand wordt inzicht gegeven in de totale omvang van de overheadkosten en de wijze waarop deze binnen de begroting worden verwerkt en toegerekend.

De kosten van de overhead kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Lasten
1. Personele overheadkosten	9.973.508
2. Algemene administratiekosten	274.085
3. Informatievoorziening en automatisering	2.717.266
4. Huisvesting	843.982
5. Overige	783.756
Subtotaal	14.592.597
6. Toerekening overheadkosten aan grondexploitatie	809.917
Totale kosten overhead	13.782.680

1. Personele overheadkosten

Dit betreft de loonkosten van medewerkers die ondersteunende werkzaamheden verrichten ten behoeve van de gemeentelijke organisatie en niet direct zijn toe te rekenen aan het primaire proces. Deze kosten worden conform de BBV-voorschriften verantwoord onder het taakveld overhead.

Tot de personele overhead behoren onder meer de kosten voor de ondersteuning op het gebied van financiën, communicatie, juridische zaken, HRM, ICT en bestuursondersteuning. Daarnaast schrijven de BBV-richtlijnen voor dat de volledige loonkosten van de directie en teamcoaches onder overhead worden verantwoord.

Onder de personele overhead zijn ook de kosten opgenomen die samenhangen met het personeelsbeheer en de ontwikkeling van de organisatie. Hierbij gaat het onder andere om opleidings- en ontwikkelkosten, reis- en verblijfskosten, werving en selectie, loopbaan- en mobiliteitsbegeleiding, arbodienstverlening en de uitvoering van de salaris- en personeelsadministratie.

2. Algemene administratiekosten

Onder algemene administratiekosten zijn de kosten opgenomen die verband houden met de ondersteuning van de dagelijkse bedrijfsvoering. Het betreft onder meer uitgaven voor kantoormaterialen, telefonie, porto en diverse abonnementen. Deze kosten zijn noodzakelijk voor een efficiënte uitvoering van de administratieve en organisatorische werkzaamheden binnen de gemeentelijke organisatie.

3. Informatievoorziening en automatisering

Onder informatievoorziening en automatisering zijn de kosten opgenomen die verband houden met het beheer, onderhoud en de doorontwikkeling van de gemeentelijke informatie- en ICT-omgeving. Het betreft onder meer de aanschaf, vervanging en het onderhoud van hard- en software, licentiekosten, systeem- en netwerkbeheer, informatiebeveiliging en overige ICT-dienstverlening. Deze voorzieningen zijn noodzakelijk om de continuïteit, betrouwbaarheid en veiligheid van de digitale bedrijfsvoering en dienstverlening te waarborgen.

4. Huisvesting

Onder huisvesting zijn de kosten opgenomen die samenhangen met het beschikbaar stellen en in stand houden van de huisvesting voor de uitvoering van de gemeentelijke bedrijfsvoering. Deze kosten hebben betrekking op het gemeentekantoor en omvatten onder meer energieverbruik, onderhoud, technische installaties, kantoormeubilair, verzekeringen, schoonmaakwerkzaamheden en de afschrijvingslasten van het gebouw. Hiermee worden de noodzakelijke voorzieningen bekostigd die bijdragen aan een adequate en doelmatige werkomgeving voor de organisatie.

5. Overige

Onder de categorie overige zijn diverse organisatiebrede kosten opgenomen die niet rechtstreeks aan een specifiek taakveld kunnen worden toegerekend. Het betreft onder meer externe kosten op het gebied van juridische zaken, zoals juridisch advies en de bezwarencommissie, alsmede uitgaven voor communicatie en representatie, kwaliteitszorg, klachtenafhandeling, inkoop en archiefbeheer.

6. Toerekening overheadkosten aan grondexploitaties

Conform de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) mogen overheadkosten uitsluitend worden toegerekend aan grondexploitaties. Deze toerekening wordt verwerkt als een negatieve last binnen het taakveld overhead. Hierdoor wordt onder overhead een netto saldo gepresenteerd.

De omvang van de toegerekende overhead is gebaseerd op het aantal geraamde uren dat ten laste van de grondexploitaties wordt gebracht. Op deze wijze worden de overheadkosten op een transparante en consistente manier toegerekend aan de betreffende exploitaties.

Dekking van de overhead

In de begroting wordt overhead uitsluitend toegerekend aan de grondexploitaties. De overige overheadkosten worden gedekt vanuit de algemene dekkingsmiddelen. Hierop geldt een uitzondering voor activiteiten waarvoor op basis van wet- en regelgeving kostendekkende tarieven mogen worden gehanteerd, zoals afvalinzameling, riolering, leges voor bijvoorbeeld vergunningen omgevingswet en begraafplaatsen. Voor deze activiteiten worden de overheadkosten extracomptabel toegerekend en betrokken bij de berekening van de kostendekkendheid van de tarieven. Een nadere toelichting hierop is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

De Wet op de vennootschapsbelasting (Vpb) brengt met zich mee dat overheden belastingplichtig kunnen zijn voor activiteiten die ook door private ondernemingen worden uitgevoerd. Hiermee wordt beoogd een gelijkwaardig speelveld te creëren tussen overheden en marktpartijen. Als gevolg hiervan kunnen gemeentelijke activiteiten die een ondernemingskarakter hebben onder de heffing van vennootschapsbelasting vallen.

Voor de gemeente Bernheze betreft dit met name de activiteiten rondom grondexploitatie, de opbrengsten uit zonnepanelen en een deel van de opbrengsten uit de verkoop van afvalstromen. De uiteindelijke belastingplicht wordt jaarlijks vastgesteld op basis van de gerealiseerde fiscale winst. De daaruit voortvloeiende baten of lasten worden volledig verwerkt binnen de algemene dienst. De verwerking hiervan vindt plaats overeenkomstig de richtlijnen uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Onvoorzien

In de begroting 2027 is conform de financiële verordening 2026 artikel 5 lid 3 geen post onvoorzien opgenomen. Volgens artikel 5 lid 4 van deze verordening is het college bevoegd tot het, per geval, doen van uitgaven zonder voorafgaande autorisatie door de raad tot een bedrag van:

- € 50.000 voor eenmalige exploitatie-uitgaven,
- € 50.000 voor meerjarige exploitatie-uitgaven, niet zijnde afschrijvingslasten voortvloeiende uit investeringskredieten,
- € 100.000 voor nieuwe investeringskredieten en
- € 100.000 voor overschrijdingen van lopende investeringskredieten.

Via de tussentijdse rapportages of de jaarrekening legt het college verantwoording af aan de raad over de mutaties.

Deel 2: Paragrafen

A. Lokale heffingen

Inleiding

Op grond van artikel 10 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de paragraaf Lokale heffingen tenminste informatie over de geraamde opbrengsten van de lokale heffingen, het gemeentelijke heffingenbeleid, de ontwikkeling van de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid.

Daarnaast dient deze paragraaf een overzicht op hoofdlijnen te geven van de verschillende heffingen. Daarbij wordt inzichtelijk gemaakt hoe de tarieven van heffingen en rechten, waarvoor maximaal kostendekkende tarieven mogen worden gehanteerd, zijn opgebouwd. Tevens wordt toegelicht welke beleidsuitgangspunten aan de berekeningen ten grondslag liggen en op welke wijze deze uitgangspunten zijn verwerkt in de vaststelling van de tarieven. Hiermee wordt zichtbaar dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

Overzicht en beleidsuitgangspunten ten aanzien van de lokale heffingen

Belastingen en heffingen

Het gemeentelijke financiële beleid is gericht op het maken van evenwichtige keuzes tussen de maatschappelijke opgaven, de beschikbare middelen en de gewenste dienstverlening. Daarbij streven wij naar een duurzame balans tussen uitgaven en inkomsten. Bij de vaststelling van het belasting- en tarievenbeleid wordt rekening gehouden met de kosten die gemoeid zijn met het in stand houden van de algemene voorzieningen en met een verantwoorde bijdrage van inwoners en bedrijven via de onroerendezaakbelastingen (OZB).

Voor taken en diensten waarbij sprake is van een direct individueel voordeel, zoals afvalinzameling, riolering en diverse vergunningen en dienstverlening, hanteren wij het uitgangspunt van kostendekkendheid. Hiermee wordt invulling gegeven aan het profijtbeginsel, waarbij de kosten zoveel mogelijk worden toegerekend aan degenen die gebruikmaken van de betreffende voorziening of dienst.

Binnen de gemeente Bernheze wordt onderscheid gemaakt tussen belastingen en heffingen die bijdragen aan de algemene middelen, zoals de onroerendezaakbelastingen, en heffingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor een specifiek doel. De opbrengsten van deze laatstgenoemde heffingen worden ingezet voor de uitvoering van de activiteiten waarvoor zij zijn ingesteld.

Omschrijving	Maatstaf	Beoogd doel
Belastingen		
Onroerende zaakbelastingen	WOZ-waarden	Algemeen dekkingsmiddel
Toeristenbelasting	Aantal overnachtingen	Algemeen dekkingsmiddel
Reclamebelasting	WOZ-waarden	Bestrijding van kosten gericht op veiligheid, leefbaarheid of ontwikkeling van het aangewezen gebied waar de belasting geheven wordt.
Rechten/ heffingen		
Rioolheffing	WOZ-waarden	Dekking van kosten voor onderhoud en vervanging van riolering.
Afvalstoffenheffing	Vast bedrag verhoogd met toeslag en bedrag per lediging	Dekking van de kosten voor afvoer en verwerking van huishoudelijk afval.
Marktgeden	Gebruik vierkante meters	Dekking van kosten verbonden aan gebruik van een marktstandplaats nader omschreven in de verordening.
Leges	Diversen	Dekking van de kosten van dienstverlening en producten nader omschreven in de verordening en tarieventabel.
Lijkbezorgingsrechten	Diversen	Dekking van de kosten van diensten nader omschreven in de verordening.

Belastingvoorstellen 2027

De gemeenteraad stelt jaarlijks de belastingverordeningen vast waarin de tarieven voor de gemeentelijke belastingen en heffingen zijn opgenomen. Voor de vaststelling van de tarieven voor 2027 wordt uw raad in de vergadering van 17 december 2026 een afzonderlijk voorstel aangeboden. In dit voorstel wordt uitgebreid ingegaan op de voorgestelde tariefwijzigingen, de onderliggende uitgangspunten en de financiële effecten daarvan.

In deze paragraaf wordt volstaan met een beknopte weergave van de belangrijkste voorstellen ten aanzien van de gemeentelijke belastingen en heffingen.

Onroerende zaakbelastingen

Voor 2027 wordt uitgegaan van een stijging van de OZB-opbrengst als gevolg van een tariefaanpassing van 12,7% voor woningen en 10,7% voor niet-woningen. Deze verhoging bestaat uit een inflatiecorrectie van 2,7% en een aanvullende verhoging van 10% voor woningen en 8% voor niet-woningen.

De inflatiecorrectie sluit aan bij de uitgangspunten uit de meicirculaire 2026 en bestaat uit een prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product (pBBP) van 2,5%, aangevuld met een nacalculatie over 2026 van 0,2%. De aanvullende verhogingen voor woningen en niet-woningen vinden we noodzakelijk om ook in de toekomst voldoende financiële ruimte te behouden voor de dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit een aantal grote investeringen. Hierbij kunt u

onder andere denken aan de ontwikkeling van sportpark Heeswijk-Dinther, de herhuisvesting De Misse 2, 4 en 6, ontsluitingswegen in Nistelrode en Heeswijk-Dinther en de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs. De financiële gevolgen van deze investeringen zijn nog niet volledig verwerkt in het meerjarenperspectief 2027-2030.

Voor de belastingheffing in 2027 worden de WOZ-waarden gehanteerd met waardepeildatum 1 januari 2026. Deze waarden worden vastgesteld op basis van de door de Belasting samenwerking Oost-Brabant (BSOB) uitgevoerde taxaties van het onroerend goed binnen de gemeente, waarbij tevens rekening wordt gehouden met areaalontwikkelingen zoals nieuwbouw, verbouw en sloop.

Op basis van de landelijke marktontwikkelingen wordt voorlopig rekening gehouden met een gemiddelde waardestijging van 6,5% voor woningen en 2,75% voor niet-woningen in de periode van 1 januari 2025 tot 1 januari 2026. De definitieve waardebepaling wordt door de BSOB in december 2026 vastgesteld en vervolgens verwerkt in de berekening van de definitieve OZB-tarieven voor 2027.

Afvalstoffenheffing

Het gemeentelijke afvalbeleid is erop gericht de hoeveelheid restafval verder te beperken door afvalstromen zoveel mogelijk aan de bron te scheiden. Door gerichte maatregelen op het gebied van inzameling van GFT, PMD en textiel, in combinatie met het toepassen van tariefprikkelers, stimuleren wij inwoners om afval beter te scheiden en grondstoffen optimaal te hergebruiken.

De geraamde kosten voor afvalinzameling en -verwerking stijgen in 2027 met het gehanteerde inflatiepercentage van 2,7%. Deze prijsontwikkeling wordt eveneens verwerkt in de tarieven van de afvalstoffenheffing.

Voor 2027 wordt daarnaast een lichte afname van het aantal ledigingen per huishouden verwacht. Het aantal GFT-ledigingen daalt naar verwachting van 9,21 naar 8,72 per huishouden en het aantal ledigingen van de restafvalcontainer van 5,44 naar 5,25 per huishouden. Deze ontwikkeling sluit aan bij de doelstelling om afval beter te scheiden en de hoeveelheid restafval verder terug te dringen

Rioolheffing

Op basis van het Programma Water en Riolerings 2024-2027 worden de tarieven voor 2027 verhoogd met het gehanteerde inflatiepercentage van 2,7%. Daarnaast wordt een aanvullende tariefstijging van 2,5% doorgevoerd om toekomstige vervangings- en uitbreidingsinvesteringen binnen de riolerings- en waterzorgtaken financieel te kunnen opvangen. Over deze ontwikkeling en de hieruit voortvloeiende gevolgen voor de tariefstelling is uw raad op 4 juli 2024 via een informatienotitie geïnformeerd.

Ontwikkeling gemiddelde woonlasten en prognose lokale lastendruk

Onder de woonlasten wordt verstaan het totale bedrag dat inwoners jaarlijks betalen aan onroerendezaakbelastingen (OZB), afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij de vergelijking van de gemiddelde woonlasten tussen 2026 en 2027 dient rekening te worden gehouden met het voorlopige karakter van de gehanteerde WOZ-waarden per 1 januari 2026. De berekening van de OZB-opbrengsten en de daarbij behorende tarieven is gebaseerd op een inschatting van deze waarden. De definitieve WOZ-waarderingen worden later vastgesteld en kunnen daardoor nog leiden tot aanpassingen van de uiteindelijke OZB-tarieven en de berekende woonlasten voor 2027.

De berekening voor 2027 is gebaseerd op een gemiddelde waarde van een woning van € 550.775 en een gemiddelde waarde van een niet-woning van € 496.140.

Overzicht lastendruk			OZB		Afvalstof- fenheffing	Rioolheffing		Totaal
			Tarief	Bedrag	Bedrag	Tarief	Bedrag	
2026	Woningen	Eigenaar	0,0800%	413,73		0,0414%	214,10	627,83
		Gebruiker			289,78			289,78
		Eigenaar-gebruiker	0,0800%	413,73	289,78	0,0414%	214,10	917,61
	Niet-woningen	Eigenaar	0,3203%	1.546,60		0,0414%	199,90	1.746,51
		Gebruiker	0,2681%	1.294,55				1.294,55
		Eigenaar-gebruiker	0,5884%	2.841,15		0,0414%	199,90	3.041,06
2027	Woningen	Eigenaar	0,0847%	466,27		0,0409%	225,39	691,66
		Gebruiker			292,83			292,83
		Eigenaar-gebruiker	0,0847%	466,27	292,83	0,0409%	225,39	984,49
	Niet-woningen	Eigenaar	0,3451%	1.712,09		0,0409%	203,03	1.915,12
		Gebruiker	0,2888%	1.433,07				1.433,07
		Eigenaar-gebruiker	0,6339%	3.145,16		0,0409%	203,03	3.348,19

Om inzicht te bieden in de effecten van de voorgestelde tariefaanpassingen, is in onderstaande tabel de ontwikkeling van de gemiddelde lastendruk ten opzichte van belastingjaar 2026 weergegeven.

		2026	2027	Wijziging t.o.v. 2026
		Bedrag	Bedrag	%
Woningen	Eigenaar	627,83	691,66	10,17%
	Gebruiker	289,78	292,83	1,05%
	Eigenaar en gebruiker	917,61	984,49	7,29%
Niet-woningen	Eigenaar	1.746,51	1.915,12	9,65%
	Gebruiker	1.294,55	1.433,07	10,70%
	Eigenaar en gebruiker	3.041,06	3.348,19	10,10%

Overzicht gemiddelde woonlasten 2026 van omliggende en vergelijkbare gemeenten

(bron: Coelo)

Gemeente	Aantal inwoners Per 1-1-2026 voorlopig (bron: CBS)	Gemiddelde WOZ-waarde 2026 in euro's	Woonlasten eigenaar/bewoner meerpersoons- huishouden in euro's (3)	Woonlasten huurder meerpersoons- huishouden in euro's (4)
	(1)	(2)		
Maashorst	60.059	472.000	954	406
Meerijstad	85.236	496.000	1.010	344
Bernheze	32.947	526.000	1.015	286
Land van Cuijk	93.645	426.000	1.021	424
Oss	95.549	430.000	1.027	414
Boekel	11.686	478.000	1.050	508
Laarbeek	23.541	495.000	1.052	550
Best	31.699	507.000	1.075	606
Gemert-Bakel	31.806	470.000	1.155	538
Vught	33.202	638.000	1.190	594
Nederland		439.000	1.095	500

In onderstaande tabel zijn de woonlasten voor de categorie eigenaar / bewoner meerpersoonshuishoudens (kolom 3 bovenstaande tabel) uitgesplitst naar OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Gemeente	OZB	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	Totaal
Maashorst	400	300	255	954
Meerijstad	496	265	249	1.010
Bernheze	480	286	249	1.015
Land van Cuijk	466	284	271	1.021
Oss	464	385	178	1.027
Boekel	542	239	269	1.050
Laarbeek	502	268	282	1.052
Best	469	404	202	1.075
Gemert-Bakel	617	275	263	1.155
Vught	596	340	254	1.190
Nederland	470	381	245	1.095

Op basis van de voorgestelde tariefontwikkelingen voor OZB, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing is de verwachting dat de woonlasten voor eigenaar/ bewoner meerpersoonshuishouden in gemeente Bernheze zich als volgt ontwikkelen:

in euro's	OZB	AFVAL	RIOOL	Totaal
Woonlasten 2026 (bron Coelo)	480	286	249	1.015
Woonlasten 2027 (berekend / verwacht o.b.v. de gehanteerde uitgangspunten 2027)	541	293	262	1.096

De geraamde inkomsten

De opbrengsten van de (belangrijkste) belastingen en heffingen worden in onderstaande tabel weergegeven:

Belastingen en heffingen	Geraamde inkomsten 2027
Onroerende zaakbelastingen (OZB)	10.459.610
Toeristenbelasting	553.896
Reclamebelasting	40.300
Afvalstoffenheffing (restfractie, GFT en milieustraat)	4.050.407
Rioolheffing	3.410.257
Totaal	18.514.470

Kwijtscheldingsbeleid

Op basis van artikel 26 van de invorderingswet geven wij uitvoering aan de kwijtschelding van belastingen. Op 25 mei 2023 stelde de gemeenteraad de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen 2023 vast. Hierin is het volgende opgenomen:

- Voor de kosten van bestaan wordt een percentage van 100% van de bijstandsnorm gehanteerd voor personen jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd.
- De norm voor de kosten van bestaan voor pensioengerechtigden wordt gebaseerd op het netto-ouderdomspensioen in de plaats van de bijstandsnorm.
- Bij het bepalen van het netto-besteedbare inkomen voor kwijtschelding rekening wordt gehouden met de kosten van kinderopvang.
- Natuurlijke personen die een bedrijf of een zelfstandig beroep uitoefenen (kleine ondernemers) komen ook in aanmerking voor kwijtschelding.
- Zelfstandige ondernemers of hun partners kunnen geen kwijtschelding ontvangen.

Voor kwijtschelding komen de volgende heffingen in aanmerking:

- Afvalstoffenheffing diftar tot het vastgesteld maximum van € 158 (Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing Bernheze 2026);
- Afvalstoffenheffing vastrecht;
- Onroerende-zaakbelasting eigenaar woning;
- Rioolheffing.

Kostendekkendheid tarieven

In het Besluit begroting en verantwoording is bepaald dat alleen kosten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Kosten van overhead worden centraal geraamd op taakveld 0.4, maar dienen wel in verband gebracht te worden met de integrale kostprijs. Om deze reden is het van belang dat uit de begroting blijkt hoe de tarieven worden berekend en welke (beleids)keuzes bij die berekening zijn gemaakt. Deze paragraaf verschaft deze informatie.

Rioolheffing

Goede riolering is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast. Als gemeente hebben we de taak om voor die riolering te zorgen: we hebben de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, voor afvloeiend hemelwater en voor grondwatermaatregelen.

Met het nieuwe, meer adaptieve, PWR (Programma Water en Riolering) willen wij verder gaan door:

- nog nadrukkelijker te kijken naar ontwikkelingen die in de stedelijke omgeving plaatsvinden rond water, grondstoffen, energie en ruimtelijke ontwikkelingen;

- de zorgplicht nog breder in te bedden in de interne en externe processen, waardoor betere afstemming plaatsvindt op andere processen in de (openbare) ruimte;
- het projectmatig klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte.

De beleidsambities die hierbij horen zijn:

- Adaptief en risicogestuurd beheer;
- Klimaatadaptatie;
- Samenwerking in As50+-verband;
- inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Om alle kosten te kunnen dekken, heffen we rioolheffing. We heffen van eigenaren op basis van de WOZ-waarde. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in:

- Onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen, en
- Onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen.

Het grootste deel van de lasten is bedoeld voor het opvangen van de vervanging en relining van de riolering. Gezien het feit dat er nogal wat onzekerheden zijn over het exacte tijdstip van de vervangingspiek (na 2040) en de ontwikkeling van nieuwe (goedkopere) renovatietechnieken is het niet verstandig om per direct een theoretisch op lange termijn kostendekkend tarief te hanteren.

De huidige heffing ligt onder het op lange termijn kostendekkende tarief. Er zijn vele scenario's mogelijk om naar een kostendekkend niveau te groeien. In wezen is het een vraagstuk van verdeling in de tijd: hoe langzamer we naar een kostendekkend niveau groeien, hoe hoger we uiteindelijk uitkomen.

Het zwaartepunt van de uitgaven komt na 2040. Daarom passen wij het tarief de komende jaren aan met de inflatiecorrectie en jaarlijks 2,5% in verband met toekomstige (vervangings-) investeringen.

Deze benadering is tevens in overeenstemming met de aanbeveling van de Commissie BBV om ten behoeve van het tarief een horizon van 10 jaar te hanteren.

Kosten taakveld Riolering, excl. onderhoud incl. (omslag)rente ¹	2.625.493
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-/- 22.017
Netto kosten taakveld Riolering	2.603.476
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	491.074
BTW ²	315.707
Totale kosten	3.410.257

Overige opbrengsten beschikking reserves	
Opbrengst heffingen	3.410.257
Totaal opbrengsten	3.410.257
Dekkingspercentage	100%

1) Geen omslagrente a.g.v. ontbreken van boekwaarde activa.

2) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft de kostprijsverhogende compensabele BTW over de gemaakte kosten. Voor deze compensabele btw is een korting toegepast op de algemene uitkering.

Afvalstoffenheffing

De focus ten aanzien van afval ligt tegenwoordig op het maximaal hergebruiken van producten en grondstoffen: de circulaire economie. Afval zien als grondstof is goedkoper, duurzamer en milieuvriendelijker. De richting die we op moeten is het denken en handelen van inwoners (nog) verder om te schakelen van afval naar grondstof, zodat het hergebruik stijgt en de hoeveelheid restafval daalt.

De volgende ambities zijn in het beleidsplan opgenomen:

- De milieuambitie: Bernheze moet ernaar streven om in 2030 afvalloos te zijn (dat wil zeggen dat er geen huishoudelijk afval meer vrijkomt dat als restafval verwerkt moet worden).
- De kostenambitie kan omschreven worden als “een goede kwaliteit tegen een redelijke prijs”. Bij voorkeur gaan de kosten voor afvalbeheer niet omhoog, maar een stijging is bespreekbaar als daar wat tegenover staat.
- De serviceambitie: gemak voor de burger. Inwoners moeten hun afval zo veel mogelijk kwijt kunnen op het moment dat zij dat willen en zij zich dus ook weinig zorgen hoeven te maken over opslagruimte in huis (niet méér opslagmiddelen dan noodzakelijk).
- Aandacht voor werkgelegenheid (als vierde element aan de afvaldriehoek): preventie, hergebruik en recycling van afval kan lokale (sociale) werkgelegenheid opleveren. Denk hierbij aan nieuwe werkgelegenheid door sortering en vermarkting van afvalstromen, kringloopwinkels en repair-café's. Dit aandachtspunt hanteren we als secundaire ambitie.

De fysieke inzamelstructuur is opgebouwd uit een haalsysteem (huis-aan-huis), een decentraal brengsysteem en een centraal brengsysteem (milieustraat en twee groendepots).

De financiële inzamelstructuur is opgebouwd uit:

- Belasting per perceel (vastrecht);
- Belasting voor het ledigen van een kliko fijn huishoudelijk restafval (fHRA);
- Belasting voor het aanleveren van bepaalde afvalstromen op de milieustraat (poorttarief).

Daarnaast zijn kosten verbonden aan het gebruik maken van de haalservice voor grof tuinafval binnen de bebouwde kom. Dit geheel van de afvalstoffenheffing is maximaal 100% kostendekkend.

Kosten taakveld Afval, excl. onderhoud incl. (omslag)rente	3.795.939
Inkomsten taakveld (afval), excl. heffingen	-/- 449.799
Netto kosten taakveld afval	3.346.137
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	115.100
BTW ¹	589.170
Totale kosten	4.050.407
Opbrengst heffingen	4.050.407
Totaal opbrengsten	4.050.407
Dekkingspercentage	100,00%

1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft de kostprijsverhogende compensabele BTW over de gemaakte kosten. Voor deze compensabele btw is een korting toegepast op de algemene uitkering.

Grafrechten

Grafrechten zijn retributies die de gemeente kan heffen op grond van artikel 229, eerste lid, onder a en b, van de Gemeentewet. Zij worden geheven voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaats of het gemeentelijke crematorium en voor het genot van in verband daarmee door de gemeente verleende diensten.

De activiteiten binnen het taakveld Begraafplaatsen en crematoria gebaseerd op de Wet op de lijkbezorging hebben vooral een administratief karakter en zijn de volgende:

- Toewijzen van nieuwe graven/urnen;
- Begraven en cremeren;
- Reserveren van een bestaand of nieuw graf;
- Verlengen en beëindigen van grafrechten;
- Opgraven en/of herbegraven of cremeren;
- Contacten met rechthebbenden, grafdelvers en uitvaartdiensten.

Daarnaast worden kosten gemaakt voor de instandhouding van onze gemeentelijke begraafplaats. Kosten die wij maken voor de instandhouding particuliere begraafplaats en oorlogsgraven laten wij buiten beschouwing.

Bovenstaande activiteiten zijn volledig toe te rekenen aan de kostendekkendheid grafrechten.

Op dit moment zien we echter een extreme daling in het aantal begravingen. Dit heeft consequenties voor of de tarieven of de uitgangspunten/keuzes tarieven. Voor de tarieven hebben we vanaf 2023 de keuze gemaakt de tarieven alleen te indexeren. Het uitgangspunt kostendekkende tarieven voor grafrechten is niet haalbaar.

Daarnaast hebben per 1 januari 2024 voormalige KNIL-militairen en hun partners de monumentale status gekregen (raad 14 december 2023). Dit betreffen 22 graven waarbij de graven zijn vrijgesteld van het betalen van grafrechten. De gemeente draagt dan deze lasten.

Ook voor 2027 wordt rekening gehouden met een indexering van de tarieven 2026. Exclusief de (negatieve) dotatie zou de dekkingsgraad voor de gemeentelijke begraafplaats uitkomen op 42,75%.

Kosten taakveld Begraafplaatsen en crematoria, incl. (omslag)rente ¹	91.028
Kosten taakveld Begraafplaatsen en crematoria dotatie voorziening	-/- 56.109
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	
Netto kosten taakveld Begraafplaatsen en crematoria	34.919
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	14.833
Totale kosten	49.752
Overige opbrengsten	
Opbrengst heffingen	45.255
Totaal opbrengsten	45.255
Dekkingspercentage	90,96%
Exclusief dekking voorziening	42,75%

1) Betreffen kosten taakveld Begraafplaatsen en crematoria exclusief de kosten begraafplaats Parkstraat en overige lasten lijkbezorging.

Leges

De huidige legesverordening is verdeeld in drie hoofdstukken, namelijk:

- Hoofdstuk 1: Algemene dienstverlening;
- Hoofdstuk 2: Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet;
- Hoofdstuk 3: Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder Hoofdstuk 2.

Hoofdstuk 1: Algemene dienstverlening

Hoofdstuk 1 bevat leges die voornamelijk betrekking hebben op de producten burgerzaken en producten bestuursstukken.

Een aantal van deze leges zijn door het Rijk gemaximeerd met als gevolg dat het kostendekkend maken van hoofdstuk 1 effecten kan hebben op de andere producten binnen hoofdstuk 1. Vooralsnog maken we de keuze om binnen hoofdstuk 1 (algemene dienstverlening) geen kruissubsidiëring toe te passen. Daarmee accepteren wij een niet 100% kostendekkendheid.

Kosten taakveld (Burgerzaken)	899.777
Overhead taakveld (Burgerzaken)	479.237
Kosten taakveld (Verkeer en vervoer)	99.162
Overhead taakveld (Verkeer en vervoer)	83.062
Kosten taakveld ruimte en leefomgeving	4.527
Totale kosten	1.565.765
Overige opbrengsten:	
Inkomsten taakveld (burgerzaken en ruimte en leefomgeving) excl. heffingen	-/- 17.920
Netto kosten	1.547.845
Opbrengst heffingen (Burgerzaken)	683.558
Opbrengst heffingen (Overhead)	6.468
Opbrengst heffingen (Verkeer en vervoer)	182.264
Totaal opbrengsten uit heffingen	872.290
Dekkingspercentage	56,4%

Hoofdstuk 2: Leges Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving

Per 1 januari 2024 is de nieuwe Omgevingswet ingevoerd. De Omgevingswet gaat over de ruimte waarin mensen wonen, werken en ontspannen. Deze nieuwe wet voegt oude wetten samen en bevat regels voor wat buiten te zien, horen en ruiken is.

Een van de kernbegrippen in de Omgevingswet is de 'fysieke leefomgeving'. Dit begrip bepaalt de werkingssfeer van de Omgevingswet.

Voor Hoofdstuk 2 hebben wij als uitgangspunt maximaal 100% kostendekkende tarieven.

Kosten taakveld Wonen en bouwen	721.644
Overhead taakveld Wonen en bouwen	482.649
Kosten taakveld Crisisbeheersing en brandweer	102.687
Kosten taakveld Milieubeheer	49.951
Overhead taakveld Milieubeheer	2.373
Kosten taakveld Ruimtelijke ordening	6.467
Totale kosten	1.365.771
Overige opbrengsten	-/- 19
Netto kosten	1.3365.752
Opbrengst heffingen Wonen en Bouwen	1.311.953
Opbrengst heffingen Milieubeheer	47.088
Totaal opbrengsten uit heffingen	1.359.041
Dekkingspercentage	99,5%

Hoofdstuk 3: Leges Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Dit hoofdstuk bevat alle leges die betrekking hebben op producten horeca, evenementen, brandbeveiligingsverordening en overige vergunningen in het kader van de APV (veelal producten met een maatschappelijk karakter).

Uw raad heeft zich uitgesproken om diensten in het maatschappelijk belang laag te houden waardoor de bereikbaarheid van burgers in de samenleving gegarandeerd blijft. Vanuit het ombuigingsproces begroting 2026, is besloten de B- en C-evenementen kostendekkend te maken. Hierbij is de verwachting dat circa € 20.000 aan extra opbrengsten gegenereerd gaan worden.

Op basis van een unaniem aangenomen amendement bij de raad van 17 december 2025 is besloten de tarieven evenementen alleen te indexeren. Met onderzoek of deze opbrengsten alsnog te realiseren zijn wordt op dit moment onderzocht en komen daar bij de Belasting en Legesverordening 2027 op terug.

Kosten taakveld Economische promotie ¹	85.301
Overhead taakveld Economische promotie	48.591
Kosten taakveld Openbare orde en veiligheid	25.711
Overhead taakveld Openbare orde en veiligheid	21.537
Kosten taakveld Verkeer en vervoer	9.491
Overhead taakveld Verkeer en vervoer	7.950
Kosten taakveld Crisisbeheersing en brandweer	25.672
Kosten taakveld Ruimte en leefomgeving	647
Totale kosten	224.900
Overige opbrengsten taakveld Ruimte en leefomgeving	-/-2
Netto Kosten	224.898
Opbrengst heffingen taakveld economische promotie	29.617
Opbrengst heffingen taakveld Openbare orde en veiligheid en Burgerzaken	12.489
Totaal opbrengsten uit heffingen	42.106
Dekkingspercentage	18,7%

1) Omslagrente niet van toepassing; geen boekwaarde aanwezig.

Leges marktgelden

Marktgelden worden geheven voor het innemen van een marktplaats op één van de wekelijkse warenmarkten, of zijnde een standwerkersplaats. Losse standplaatsen en ventvergunningen vallen hier niet onder. Door de forse terugloop van bezetting van de wekelijkse marktplaatsen is als uitgangspunt maximaal 100% kostendekkende tarieven niet haalbaar.

Kosten taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen ¹	28.535
Overhead taakveld Bedrijvenloket & bedrijfsregelingen	10.679
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen	-/- 3.981
Kosten taakveld Economische promotie	8.500
Overhead taakveld Economische promotie	7.120
Totale kosten	50.853
Opbrengst heffingen taakveld Bedrijvenloket & bedrijfsregelingen	24.894
Totaal opbrengsten uit heffingen	24.894
Dekkingspercentage	49,0%

1) Omslagrente niet van toepassing; geen boekwaarde aanwezig.

B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Voor een gezonde financiële positie moet de gemeente beschikken over voldoende weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen zonder dat de uitvoering van haar taken in gevaar komt. Hiervoor moeten voldoende middelen beschikbaar zijn, of op termijn beschikbaar kunnen worden gemaakt, om onverwachte risico's en tegenvallers op te vangen.

Een adequaat weerstandsvermogen voorkomt enerzijds dat de gemeente bij iedere financiële tegenvaller direct moet bezuinigen en anderzijds dat onnodig grote financiële reserves worden aangehouden. Om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen, moet eerst inzicht worden verkregen in de beschikbare weerstandscapaciteit en de aanwezige risico's. Het weerstandsvermogen wordt vervolgens uitgedrukt in een ratio die laat zien in welke mate de gemeente in staat is om de geïnterpreteerde risico's financieel op te vangen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de vrij beschikbare middelen die de gemeente kan inzetten om financiële gevolgen van risico's op te vangen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen een incidentele en een structurele weerstandscapaciteit. Voor de beoordeling van de begroting en jaarrekening hanteert de toezichthouder (de provincie) voor de algemene reserves het saldo zoals geraamd per 1 januari van het begrotingsjaar.

De **Incidentele weerstandscapaciteit** bestaat uit:

- Algemene reserves
 - o De Algemene weerstandsreserve kan volledig worden aangewend als incidentele weerstandscapaciteit.
 - o De reserve Nog nader te bestemmen wordt eveneens als volledig vrij beschikbaar beschouwd. De gemeenteraad kan echter besluiten deze reserve in te zetten voor andere doeleinden waardoor we deze niet meenemen voor de weerstandscapaciteit.
- Stille reserves

Stille reserves zijn activa waarvan de boekwaarde lager is dan de werkelijke waarde en die direct verkoopbaar zijn. Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit worden deze niet meegenomen omdat deze reserves niet direct inzetbaar zijn om financiële risico's op te vangen, omdat zij verbonden zijn aan gemeentelijke bezittingen die nodig zijn voor de uitvoering van de publieke taken. Verkoop is daardoor vaak niet wenselijk of praktisch mogelijk.
- Incidentele begrotingsruimte

Bij de jaarrekening maakt de incidentele begrotingsruimte onderdeel uit van het rekeningresultaat en wordt deze als zodanig betrokken bij de bepaling van de incidentele weerstandscapaciteit.

Overzicht incidentele weerstandscapaciteit per 01-01-2027:

Reserves	Omvang	
	Stand per 1-1-2027	Weerstandscapaciteit
Algemene reserve (reserve nog nader te bestemmen)	28.010.887	0
Algemene weerstandsreserve	6.466.419	6.466.419
Stille reserves	0	0
Incidentele begrotingsruimte	12.330	12.330
Totaal	34.489.636	6.478.749

De **structurele weerstandscapaciteit** bestaat uit:

- Onbenutte belastingcapaciteit

Het Rijk heeft met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken.

De provincie geeft daarnaast aan dat de onbenutte belastingcapaciteit als volgt bepaald moet worden: "De nog onbenutte OZB gelijk aan de belastingheffing die nog kan plaatsvinden tot het niveau dat een gemeente moet heffen om voor toelating artikel 12 aanvraag in aanmerking te komen (onder curatelestelling rijk)". Deze richtlijn volgen we.

	Artikel 12 norm	Gewogen gemiddelde OZB tarief Bernheze	Ruimte ten opzichte van artikel 12 norm
2027	0,1595%	0,1176%	3.729.218

- Structurele begrotingsruimte

In de begroting 2027 is geen structurele begrotingsruimte beschikbaar

Overzicht structurele weerstandscapaciteit per 01-01-2027:

	Stand per 1-1 (o.b.v. begroting)
Onbenutte belastingcapaciteit	3.729.218
Structurele begrotingsruimte (incl. wijzigingen)	0
Aanwezige structurele weerstandscapaciteit	3.729.218

Risico's

Kwantificering risico's

Voor de kwantificering van de afzonderlijke risico's maken wij gebruik van:

- de maximale omvang van het risico;
- de kans dat een risico zich voordoet (risicofactor);
- de termijn waarbinnen dit risico verwacht kan worden (tijdsfactor).

We maken bij de begroting en de jaarrekening een inschatting op basis van risicovolume, frequentie en tijd.

Berekeningswijze

Omvang risico (gewogen) = maximale omvang (ongewogen) x risicofactor x tijdsfactor

Soort	Toelichting	Percentage
Risicofactor 1	Hoog	80%
Risicofactor 2	Gemiddeld	50%
Risicofactor 3	Laag	20%
Tijdfactor 1	Binnen 1 jaar	100%
Tijdfactor 2	Binnen 2 jaar	50%
Tijdfactor 3	Binnen 5 jaar	20%
Tijdfactor 4	Langer dan 5 jaar	10%

Op basis van deze berekeningswijze zijn de risico's doorgerekend. In de volgende tabellen zijn de risico's weergegeven, gesplitst in incidentele en structurele risico's.

Overzicht incidentele risico's

Risicobeschrijving	Risicovolume (ongewogen)	Gewogen risico
Renovatie Bruijstenhof	500.000	50.000
Startersleningen	200.000	4.000
Herplaatsingsgarantie flexwoningen	949.000	18.980
Bouwgrondexploitatie	2.698.317	2.698.317
Vlagheide	200.000	160.000
Terugbrengen uren ODBN "EFTAL"	45.000	36.000
Beëindiging ketenovereenkomst Verpact VNG	p.m.	
Heesch West	1.701.420	1.701.420
Gevolgen Wet toekomst pensioenen (Wtp)	200.000	80.000
Totaal incidentele risico's	6.493.737	4.748.717

Overzicht structurele risico's

Risicobeschrijving	Risicovolume (ongewogen)	Gewogen risico
Leerlingenvervoer	46.400	23.200
Participatiebudget – inkomensdeel	616.000	308.000
Minimabeleid	109.000	87.200
Participatiewet – Wsw	344.000	34.400
WMO (Huish. hulp / hulpmiddelen / Wmo 2015)	734.000	587.200
Jeugdzorg	832.000	665.600
BTW op pensioenpremie	500.000	20.000
Begeleid werken	85.000	8.500
Algemene uitkering	3.375.000	1.350.000

Risicobeschrijving	Risicovolume (ongewogen)	Gewogen risico
Exploitatielasten grote projecten	6.200.000	310.000
Totaal structurele risico's	12.841.400	3.394.100

Een nadere beschrijving en onderbouwing van de geïnterpreteerde risico's is opgenomen onder het kopje '**Geïnterpreteerde risico's**' in deze paragraaf.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is financiële risico's op te vangen. Deze capaciteit wordt uitgedrukt in een weerstandsratio. De weerstandsratio is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de geïnterpreteerde risico's. Hoe hoger de ratio, hoe groter het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen.

Weerstandsratio = beschikbare weerstandscapaciteit / geïnterpreteerde risico's

Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen wordt de onderstaande waarderingstabel gehanteerd. Deze waardering is gebaseerd op de methodiek van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en biedt inzicht in de mate waarin de gemeente haar risico's financieel kan opvangen.

Ratio	Betekenis
> 2	Uitstekend
1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
1,0 tot 1,4 (100% tot 140%)	Voldoende
0,8 tot 1,0	Matig
0,6 tot 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

De gemeente streeft naar een **voldoende weerstandsvermogen**, overeenkomstig een weerstandsratio van minimaal 1,0 (100%) en maximaal 1,4 (140%). Binnen deze bandbreedte beschikt de gemeente over voldoende capaciteit om de geïnterpreteerde risico's op te vangen, zonder dat sprake is van een onnodig grote financiële buffer.

Op basis van de gehanteerde norm voor de weerstandsratio (tussen 1,0 en 1,4) dient het totale weerstandsvermogen zich te bevinden tussen € 8.142.817 en € 11.399.944. Binnen deze bandbreedte beschikt de gemeente over voldoende capaciteit om de geïnterpreteerde risico's financieel op te vangen.

Uit de inventarisatie van de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit blijkt dat de gemeente een weerstandsratio van 1,25 (125%) heeft. Daarmee wordt voldaan aan de gestelde norm en wordt het weerstandsvermogen als voldoende beoordeeld. Op basis van de huidige inzichten zijn daarom geen aanvullende maatregelen noodzakelijk.

	Risico	Weerstandscapaciteit	Ratio (weerstandvermogen)	Aanpassing capaciteit	Aanpassing ratio
Incidenteel	€ 4.748.717	€ 6.478.749	136%	n.v.t.	
Structureel	€ 3.394.100	€ 3.729.218	110%	n.v.t.	
Totaal	€ 8.142.817	€ 10.207.967	125%		

Geïntentariseerde risico's

Programma 1: Leefbare Kernen

Renovatie woonwagencentrum Bruijstenhof (incidenteel € 500.000) (risico 2 en tijd 3)

De renovatie van woonwagencentrum Bruijstenhof heeft een risico in zich van vervuilde grond.

Startersleningen (incidenteel € 200.000 = 10% van maximale budget) (risico 3 en tijd 4)

Sinds 1 januari 2014 geldt voor verstrekkers van startersleningen een eigen risicodragerschap van 10%. Dit houdt in dat wanneer de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) een verliesdeclaratie op een starterslening honoreert, 10% van het verlies voor rekening van de gemeente komt.

De gemeente Bernheze is per 1 mei 2015 gestopt met het verstrekken van startersleningen. In 2020 is de starterslening opnieuw ingevoerd om de positie van starters op de woningmarkt te ondersteunen. Vanwege de aanhoudende vraag naar startersleningen heeft de gemeenteraad op 15 april 2025 besloten het beschikbare budget met € 1.000.000 te verhogen.

Als gevolg van het eigen risicodragerschap loopt de gemeente een beperkt financieel risico op verstrekte startersleningen. Gezien de omvang van de portefeuille en de dekking die de NHG biedt, wordt dit risico beheersbaar geacht.

Herplaatsingsgarantie flexwoningen (incidenteel € 949.000) (risico 3 en tijd 4)

De gemeente is voornemens 69 flexwoningen te realiseren met een totale restwaarde van € 3,8 miljoen. In juli 2024 heeft de gemeenteraad besloten deel te nemen aan de garantieregeling voor de herplaatsing van flexwoningen. Op grond van deze regeling kan een woningcorporatie aanspraak maken op een garantstelling indien een flexwoning na afloop van de exploitatietermijn van 15 jaar nergens in Nederland kan worden herplaatst.

De gemeente draagt in dat geval 25% van het financiële risico dat voortvloeit uit een beroep op de garantieregeling. Hoewel hiermee een financieel risico aanwezig is, wordt de kans dat flexwoningen na 15 jaar nergens in Nederland kunnen worden herplaatst als gering ingeschat. Om die reden wordt de kans dat daadwerkelijk een beroep op de gemeentelijke garantstelling moet worden gedaan als laag beoordeeld.

Bouwgrondexploitatie (incidenteel € 2.698.317 reeds gewogen zie paragraaf G)

De hoogte van het risico van de bouwgrondexploitaties bepalen wij aan de hand van een risicoscan. Er is binnen de bouwgrondexploitatie sprake van twee risicoscenario's. Het eerste risico is de daling van opbrengsten (-25%) en stijging van de kosten (+25%) in combinatie met een

vertraging van twee jaar van het project. Het tweede scenario gaat uit van het risico van afwaardering van boekwaarden van het project wegens geen doorgang vinden van het plan. Op basis van beide scenario's vindt een weging plaats naar kans en tijdsfactor en is per complex het maximale risico meegenomen in de berekening van het bedrag.

Netcongestie (p.m.) (risico 1 en tijd 1)

Het tekort aan beschikbare transportcapaciteit op het elektriciteitsnet (netcongestie) zorgt ervoor dat zowel klein- als grootverbruikers die aanvullende of nieuwe aansluitcapaciteit aanvragen, hier niet direct over kunnen beschikken. Hierdoor ontstaan wachttijden die kunnen oplopen tot meerdere jaren.

Deze situatie vormt een risico voor diverse ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen binnen de gemeente. Met name woningbouwprojecten, onderwijshuisvestingsplannen, de bedrijventerreinen Heesch-West, 't Runneke en Retsel III, evenals het sportpark Heeswijk-Dinther, kunnen hierdoor vertraging oplopen.

Om de gevolgen van netcongestie te beperken, onderzoekt de gemeente voor de bedrijventerreinen en het sportpark alternatieve oplossingen, waaronder de ontwikkeling van een energiehub. Voor woningbouwprojecten wordt ingezet op een zo vroeg mogelijke afstemming met de netbeheerder, zodat de benodigde transportcapaciteit tijdig kan worden aangevraagd en meegenomen in de planvorming.

Ondanks deze mitigerende maatregelen blijft netcongestie een belangrijk risico, aangezien de gemeente voor de beschikbaarheid van transportcapaciteit afhankelijk is van de netbeheerder en de ontwikkelingen op het regionale elektriciteitsnet.

Programma 2: Gezonde zorgzame gemeente

Leerlingenvervoer (structureel € 46.400 = 10% van de begrote kosten 2026) (risico 2 en tijd 1)

Het leerlingenvervoer is een open-einde-regeling. Dit betekent dat leerlingen die op grond van de Verordening leerlingenvervoer in aanmerking komen voor een vervoersvoorziening, recht hebben op een vergoeding van de kosten voor het vervoer van en naar school.

De omvang van deze regeling is afhankelijk van het aantal leerlingen dat gedurende het jaar aan de voorwaarden voldoet en van de individuele vervoersbehoefte. Deze factoren zijn vooraf slechts beperkt te voorspellen. Hierdoor bestaat onzekerheid over de uiteindelijke uitgaven en kunnen de werkelijke kosten afwijken van de begrote bedragen.

Omdat het aantal aanvragen en de bijbehorende vervoerskosten jaarlijks fluctueren, kan de totale omvang van de kosten voor leerlingenvervoer niet vooraf met zekerheid worden vastgesteld. Hierdoor vormt het leerlingenvervoer een financieel risico binnen de gemeentelijke begroting.

Participatiewet - inkomensdeel (structureel € 616.000 = 10% van het begrote BUIG-budget 2027) (risico 2 en tijd 1))

Bij de uitvoering van de Participatiewet onderscheidt de gemeente twee belangrijke financiële risico's: de ontwikkeling van het aantal uitkeringsgerechtigden en de hoogte van de rijksbijdrage voor de bekostiging van de bijstandsuitkeringen.

Het eerste risico betreft de ontwikkeling van het aantal inwoners dat een beroep doet op een bijstandsuitkering. Mutaties in het cliëntenbestand werken direct door in de uitgaven voor de Participatiewet. De omvang van deze doelgroep wordt beïnvloed door diverse economische en maatschappelijke factoren en is daardoor slechts beperkt voorspelbaar. Bijstandsuitkeringen hebben daarmee het karakter van een open-einde-regeling, waardoor de werkelijke lasten kunnen afwijken van de begroting.

Het tweede risico betreft de hoogte van de rijksbijdrage die gemeenten ontvangen ter dekking van de bijstandslasten. Deze bijdrage is afhankelijk van landelijke verdeelmodellen en ontwikkelingen die buiten de directe invloedssfeer van de gemeente liggen. Hierdoor bestaat onzekerheid over de mate waarin de uitgaven daadwerkelijk worden gecompenseerd.

Om financiële risico's voor gemeenten te beperken, bestaat de mogelijkheid om onder voorwaarden een beroep te doen op de vangnetregeling Participatiewet. Gemeenten komen hiervoor in aanmerking wanneer het tekort op de gebundelde uitkering meer bedraagt dan 7,5% van het definitief vastgestelde rijksbudget én sprake is van een gecumuleerd tekort van meer dan 7,5% over de jaren t-2, t-1 en t. Tekorten tussen 7,5% en 12,5% worden voor 50% gecompenseerd, terwijl tekorten boven 12,5% volledig worden vergoed. Hierdoor is het maximale financiële risico voor de gemeente beperkt tot circa 10% van het tekort.

Minimabeleid (structureel € 109.000 = 10% van begrote minimabeleid 2027) (risico 1 en tijd 1)

Zowel de omvang van de doelgroep als het gebruik van de minimaregelingen worden geraamd op basis van historische gegevens, waaronder het gebruik van de regelingen en de kostenontwikkeling in voorgaande jaren. Ondanks deze prognoses blijft het lastig om de toekomstige uitgaven nauwkeurig te voorspellen.

De minimaregelingen hebben het karakter van open-einde-regelingen. Dit betekent dat inwoners die voldoen aan de gestelde voorwaarden recht hebben op de betreffende voorziening en dat de gemeente de daarmee samenhangende kosten moet vergoeden.

Omdat zowel de omvang van de doelgroep als het gebruik van de regelingen kan fluctueren, bestaat het risico dat de werkelijke uitgaven afwijken van de begroting. Een hogere of lagere instroom, gewijzigde economische omstandigheden of een intensiever gebruik van de regelingen kunnen leiden tot respectievelijk een over- of onderuitputting van de beschikbare budgetten. Hierdoor vormen de minimaregelingen een financieel risico binnen de gemeentelijke begroting.

Participatiewet – onderdeel klassieke Wsw (structureel € 344.000 = 7,5% van begrote rijksbudget 2027) (risico 3 en tijd 2)

Met de invoering van de Participatiewet in 2015 is de instroom in de Wet sociale werkvoorziening (WSW) beëindigd. Hierdoor komen er geen nieuwe medewerkers meer in de WSW en neemt het aantal WSW-gerechtigden geleidelijk af als gevolg van pensionering, overlijden en andere uitstroomredenen.

Parallel aan deze daling van het aantal WSW-medewerkers neemt ook de rijksbijdrage voor de uitvoering van de WSW af. Hierbij bestaat het risico dat de afbouw van de rijksmiddelen sneller verloopt dan de afname van het aantal WSW-gerechtigden en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten.

Wanneer de rijksbijdrage sterker daalt dan de kosten, kan dit leiden tot aanvullende financiële lasten voor de gemeente. De ontwikkeling van de omvang van de doelgroep, de loonkosten en de hoogte van de rijksbijdrage blijven daarom belangrijke aandachtspunten binnen de financiële beheersing van de Participatiewet en de voormalige WSW-taken.

Huishoudelijke hulp, begeleiding, dagbesteding, woon- en vervoersvoorzieningen en rolstoelen (structureel € 734.000 = 10% van de begrote uitgaven 2027) (risico 1 en tijd 1)

De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) brengt financiële risico's met zich mee, omdat voorzieningen zoals huishoudelijke hulp, individuele begeleiding, dagbesteding, woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen het karakter hebben van open-einde-regelingen. Dit betekent dat inwoners die voldoen aan de wettelijke voorwaarden recht hebben op ondersteuning, waardoor de gemeente de omvang van de uitgaven slechts beperkt kan beïnvloeden.

In de afgelopen jaren is sprake van een toenemende vraag naar Wmo-voorzieningen. Deze groei hangt onder meer samen met de invoering van het abonnementstarief voor de eigen bijdragen, dat een aanzuigende werking heeft gehad op het gebruik van voorzieningen. Daarnaast dragen de voortschrijdende vergrijzing, stijgende zorg- en ondersteuningsbehoeften, aanbestedingsresultaten en jaarlijkse prijsindexeringen bij aan de groei van de uitgaven.

Door deze ontwikkelingen bestaat het risico dat de werkelijke kosten hoger uitvallen dan geraamd. De combinatie van een toenemende vraag, stijgende tarieven en beperkte sturingsmogelijkheden maakt de Wmo tot een belangrijk financieel aandachtspunt binnen de gemeentelijke begroting.

Jeugdzorg (structureel € 832.000 = 7,5% van de begrote kosten 2027) (risico 1 en tijd 1)

De kosten van de jeugdzorg worden in belangrijke mate beïnvloed door de ontwikkeling van de doelgroep, stijgende tarieven en zorgkosten, en de toenemende vraag naar complexe vormen van jeugdhulp. Deze ontwikkelingen zorgen voor een aanzienlijke financiële druk en maken de uitgaven moeilijk voorspelbaar.

Om de instroom in specialistische jeugdzorg te beperken, zet de gemeente onder meer in op de inzet van een praktijkondersteuner bij huisartsen. Daarnaast heeft de gemeentelijke toegang sinds 1 januari 2022 een grotere rol gekregen bij de beoordeling en toewijzing van het zorgvolume. Hiermee wordt gestuurd op passende ondersteuning en een doelmatige inzet van jeugdhulp.

Ook blijft de gemeente investeren in het voorliggende veld om problematiek in een vroeg stadium te signaleren en ondersteuning laagdrempelig beschikbaar te maken. Zo is extra jongerenwerk ingekocht en is het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) uitgebreid. Medewerkers van het CJG zijn hierdoor vaker aanwezig in wijken, buurthuizen en op scholen, waardoor ouders en jongeren gemakkelijker ondersteuning kunnen krijgen bij vragen over opvoeding en opgroeien.

Vanaf 2028 wordt in de meerjarenbegroting rekening gehouden met een stelpost voor de jeugdzorg als gevolg van een verwachte verlaging van de inkomsten uit de algemene uitkering. Deze korting vloeit voort uit de aanvullende maatregelen uit de Voorjaarsnota 2025, waaronder de invoering van een eigen bijdrage in de jeugdzorg en maatregelen gericht op het verkorten van zorgtrajecten. De financiële gevolgen hiervan zijn vanaf 2028 budgettair neutraal verwerkt in de begroting. Het betreft een bedrag van € 457.000.

Ondanks de getroffen beheersmaatregelen blijven de ontwikkeling van de zorgvraag, de complexiteit van de problematiek en de stijgende zorgkosten belangrijke risico's voor de gemeentelijke financiën.

Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair

Vlagheide (incidenteel € 200.000) (risico 1 en tijd 1)

Het Stadsgewest 's-Hertogenbosch is verantwoordelijk voor de afbouw van de voormalige vuilstortlocatie Vlagheide en heeft het voornemen deze locatie in 2030 over te dragen aan de provincie Noord-Brabant. Tot het moment van overdracht brengen de deelnemende gemeenten jaarlijks een bijdrage op voor de exploitatiekosten, zodat verdere tekorten binnen de exploitatie worden voorkomen.

Voor het waarborgen van de eeuwigdurende nazorg van de locatie is, op basis van het nazorgplan van 14 januari 2026, een doelvermogen vastgesteld van € 22.382.727. Hiervan is inmiddels € 18.290.789 beschikbaar. Het resterende bedrag dient door de deelnemende gemeenten te worden ingebracht. Voor de gemeente Bernheze bedraagt de momenteel geraamde bijdrage € 106.390.

Het definitieve bedrag wordt pas kort voorafgaand aan de overdracht in 2030 vastgesteld. Tot die tijd blijft onzekerheid bestaan over de uiteindelijke omvang van de gemeentelijke bijdrage. Economische ontwikkelingen, wijzigingen in uitgangspunten, aanpassingen van het nazorgplan of eventuele juridische en bestuurlijke geschillen kunnen leiden tot een hogere of lagere financiële bijdrage. Eventuele verschillen worden bij de definitieve afrekening in 2030 verrekend.

Daarmee vormt de overdracht van de voormalige stortplaats Vlagheide een financieel risico voor de gemeente, waarbij de uiteindelijke omvang van het risico afhankelijk is van toekomstige ontwikkelingen en de definitieve vaststelling van de nazorgverplichtingen.

Terugbrengen uren ODBN in verzoektaak “advies EFTAL” (incidenteel € 45.000) (risico 1 tijd 1)

De gemeente heeft de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) geïnformeerd over de afbouw van de verzoektaak ‘advies ETFAL’ (evenwichtige toedeling van functies aan locaties). Conform de gemaakte afspraken wordt hiervoor een afbouwregeling gehanteerd, waarbij de afname van werkzaamheden stapsgewijs wordt teruggebracht van 1.935 uur in 2025 naar 300 uur in 2027.

Indien de gemeente zich houdt aan de overeengekomen afbouwregeling, komen eventuele frictiekosten voor rekening van de ODBN. Wanneer de afgesproken afbouw niet wordt gevolgd en de afname van uren verder of sneller wordt verminderd dan overeengekomen, kunnen de daaruit voortvloeiende frictiekosten voor rekening van de gemeente komen.

Het financiële risico voor de gemeente is daarmee beperkt, mits wordt voldaan aan de gemaakte afspraken over de gefaseerde afbouw van de verzoektaak. Afwijkingen van deze afspraken kunnen leiden tot aanvullende kosten voor de gemeente

Nieuwe regeling Ketenovereenkomst Verpact VNG (p.m.) (risico 3 en tijd 1)

In 2025 hebben VNG en NVRD een nieuwe Ketenovereenkomst met Verpact gesloten met Verpact. In 2025 gold de Ketenovereenkomst 2020-2024 die met een jaar was verlengd om tijd te maken voor de onderhandelingen over de nieuwe overeenkomst. Vanaf 2026 wordt vergoeding voor de inzameling van PMD afhankelijk van de kwaliteit/samenstelling van deze afvalstroom. Door deze extra variabele (naast het tonnage) wordt de vergoeding minder voorspelbaar. Als de kwaliteit van de afvalstroom optimaal is (85-100% van het ingezamelde gewicht is verpakkingsmateriaal), wordt de vergoeding hoger dan deze in 2025 was. Is de zuiverheid lager dan 85%, dan daalt de vergoeding ten opzichte van 2025. Huis-aan-huis-inzameling met PMD-zakken of minicontainers is de nieuwe standaard. Niet standaard-inzamelmethode worden op termijn uitgefaseerd. Doordat Bernheze op deze standaard manier PMD inzamelt, hoeven hiervoor geen extra investeringen gedaan te worden.

Programma 4: Duurzame landbouw en economie

Exploitatie bedrijventerrein Heesch West (incidenteel € 1.701.420; risico reeds gewogen)

De gemeenschappelijke regeling beschikt over een toereikende voorziening om het geprognosticeerde verlies op te kunnen vangen. Deze is door de deelnemende gemeente in 2022 ingebracht. Voor de overige ondernemersrisico's noemt de gemeenschappelijke regeling een aantal gevoeligheden zoals verlaging van prijs, vertraging uitgifte en kostenstijging. Het totale risico is nu berekend op € 14.178.500. Het risicoaandeel van onze gemeente is hiervan afgeleid en kan op basis van het deelnemingspercentage van onze gemeente (12%) worden gesteld op € 1.701.420.

Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie

Gevolgen Wet toekomst pensioenen (Wtp) voor de pensioenen van wethouders (incidenteel € 200.000 (risico 1 en tijd 2)

De Wet toekomst pensioenen voorziet erin dat de pensioenregeling voor politieke ambtsdragers, waaronder wethouders, per 1 januari 2028 wordt ondergebracht bij het ABP. Hierdoor worden de Appa-pensioenen niet langer rechtstreeks vanuit de gemeentelijke begroting betaald.

Voor de overgang naar deze fondsfinanciering is een eenmalige afstorting van reeds opgebouwde pensioenrechten aan het ABP noodzakelijk. In de jaarrekening 2025 heeft de gemeente hiervoor, op basis van externe berekeningen, een aanvullende voorziening getroffen. Het risico bestaat echter dat deze reservering bij de definitieve overdracht onvoldoende blijkt te zijn, waardoor een aanvullende eenmalige bijdrage nodig is. Voor de toekomstige pensioenpremies is het uitgangspunt dat de hiervoor beschikbare budgetten binnen de begroting toereikend zijn.

BTW op pensioenpremie (structureel € 500.000 (risico 3 en tijd 3)

Het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft geoordeeld dat pensioenfondsen mogelijk btw moeten heffen over pensioenpremies. Voor overheidswerkgevers kan dit leiden tot hogere kosten, omdat zij deze btw doorgaans niet kunnen verrekenen. De staatssecretaris van Financiën heeft echter aangegeven deze uitspraak voorlopig niet als uitgangspunt te hanteren in afwachting van een oordeel van de Hoge Raad. Hierdoor blijft de huidige praktijk, waarbij de uitvoering van pensioenregelingen is vrijgesteld van btw, voorsnog van kracht. Het risico bestaat dat een definitieve rechterlijke uitspraak in de toekomst alsnog kan leiden tot aanvullende kosten voor de gemeente.

Begeleid werken (structureel € 85.000 betreft begrote structurele subsidie) (risico 2 en tijd 3)

Binnen de gemeente Bernheze zijn medewerkers in dienst op basis van Begeleid Werken vanuit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Voor deze medewerkers gelden de reguliere arbeidsvoorwaarden en ontvangen zij een bijbehorend salaris. Ter gedeeltelijke compensatie van de loonkosten ontvangt de gemeente een loonkostensubsidie van circa € 85.000.

Door de geleidelijke afbouw van de rijksbijdrage voor de klassieke Wsw staan deze inkomsten echter onder druk. Hierdoor bestaat het risico dat de ontvangen subsidie in de toekomst onvoldoende is om de loonkostenontwikkeling volledig te compenseren, wat kan leiden tot hogere lasten voor de gemeente.

Programma 7: Financiën

Algemene uitkering (5% = structureel € 3.375.000) (risico 1 en tijd 2)

De algemene uitkering uit het gemeentefonds vormt een belangrijke risicofactor binnen de gemeentelijke begroting. De inkomsten uit deze uitkering vertegenwoordigen ongeveer 62% van de totale baten. De hoogte ervan is afhankelijk van diverse landelijke ontwikkelingen, verdeelmaatstaven en bestuurlijke besluitvorming.

Sinds de herverdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023 bestaat onzekerheid over de structurele effecten voor de periode vanaf 2026, mede doordat het verdeelmodel periodiek wordt geëvalueerd en bijgesteld. Daarnaast kunnen technische aanpassingen in de verdeelmaatstaven gevolgen hebben voor de omvang van de uitkering.

Bernheze baseert de ramingen volledig op de circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Wanneer de werkelijke inkomsten uit de algemene uitkering lager uitvallen dan geraamd, kan dit leiden tot structurele financiële tekorten. Daarom worden de ontwikkelingen binnen het gemeentefonds continu gemonitord, zodat indien nodig tijdig kan worden bijgestuurd.

Exploitatiekosten grote projecten (structureel € 6.200.000) (risico 2 en tijd 4)

Op 3 maart 2026 is de gemeenteraad tijdens een themabijeenkomst geïnformeerd over de financiële doorkijk van een aantal grote projecten. Voor deze projecten heeft de definitieve besluitvorming nog niet plaatsgevonden. Daardoor bestaan nog verschillende sturingsmogelijkheden, zoals aanpassing van het tempo van uitvoering, herprioritering van projecten, bijstelling van ambities of inzet van beschikbare reserves.

Zolang hierover nog geen definitieve keuzes zijn gemaakt, bestaat onzekerheid over de uiteindelijke financiële gevolgen. Dit vormt een risico voor de meerjarenbegroting, mede gezien de onzekerheden rondom de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Eventuele tegenvallers kunnen daardoor een groter effect hebben op de financiële positie van de gemeente.

Risicokaart

In totaal zijn twintig risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn in klassen ingedeeld en geplaatst in onderstaande risicokaart. Minimaal tweemaal per jaar wordt er op basis van de geïnventariseerde risico's een risicoprofiel samengesteld. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en financieel gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het betreffende vak van de risicokaart bevinden.

Financieel (ongewogen)

≥ € 1.000.000		1		1	2
≥ € 500.000 en < € 1.000.000	2	1		1	2
≥ € 250.000 en < € 500.000		1			
≥ € 100.000 en < € 250.000	1			1	2
< € 100.000		2		1	
Geen financiële gevolgen of PM			1		1
Kans (tijd x risico)	< 5%	5% - 14%	15% - 39%	40% - 79%	80%

Financiële kengetallen

In dit onderdeel van deze paragraaf nemen we de in het Besluit begroting en verantwoording voorgeschreven financiële kengetallen op. De kengetallen zijn grotendeels gebaseerd op geprognosticeerde balansgegevens. Elders in deze in begroting (Hoofdstuk 'Overzicht baten en lasten' en hoofdstuk 'Meerjarenraming') hebben we ook de geprognosticeerde balans opgenomen. Naarmate deze verder in de toekomst is gelegen wordt deze minder betrouwbaar. Met name het tempo van de investeringen en de financiering daarvan laat zich moeilijk betrouwbaar voorspellen.

Totaaloverzicht financiële kengetallen

Financiële kengetallen	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto schuldquote	-15,4%	12,7%	11,8%	37,0%	23,8%	19,1%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-18,3%	9,7%	8,8%	34,2%	21,2%	16,7%
Solvabiliteitsratio	67,3%	65,0%	63,3%	59,2%	46,9%	38,2%
Grondexploitatie	5,4%	7,5%	9,1%	9,0%	8,8%	8,5%
Structurele exploitatieruimte	11,3%	-3,8%	1,0%	-2,1%	-3,3%	-2,7%
Belastingcapaciteit*	81,0%	83,8%	89,9%	95,1%	100,3%	103,5%

*) Voor de periode 2027-2030 worden de gemiddelde woonlasten via Coelo o.b.v. 2026 als uitgangspunt opgenomen.

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Voor 2026 en volgende jaren verwachten we dat we vaste geldleningen moeten aantrekken.

De BNG benoemt een maximale netto schuldquote van 130%. De netto schuldquote van Bernheze blijft in de beschouwde ruimschoots onder dit maximum. De conclusie is dat hiermee geen grote risico's bestaan om te kunnen voldoen aan de verplichtingen van aflossingen en rentebetalingen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen houdt rekening met door de gemeente verstrekte leningen en kapitaalverstrekkingen. Dit zorgt voor een lager kengetal dan de reguliere

netto schuldquote. Bernheze heeft namelijk enkele leningen verstrekt aan deelnemingen, verbonden partijen en woningcorporaties.

Ook hierbij geldt dus dat het kengetal van Bernheze eveneens niet als risicovol kan worden beschouwd.

Solvabiliteitsratio

Het kengetal solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Het eigen vermogen wordt hierbij als percentage van het balanstotaal genomen. Onder het eigen vermogen valt bij Bernheze de algemene reserves en de bestemmingsreserves.

Het eigen vermogen van onze gemeente bedraagt in het begrotingsjaar € 65 miljoen en loopt de komende jaren af naar € 43 miljoen. De solvabiliteitsratio van Bernheze is in het begrotingsjaar 63%. De jaren hierna verlaagt deze naar 38% in 2030. De norm van de VNG is dat deze ten minste 20% moet bedragen. We concluderen dat we boven deze norm blijven en dat we een solide betalingspositie hebben.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft inzicht in de omvang (boekwaarden) van de grondexploitaties ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Het kengetal vormt een indicatie van het financiële risico dat samenhangt met de grondportefeuille. Hoe lager het percentage, hoe geringer het risico voor de financiële positie van de gemeente.

De grondexploitatie kan een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze bij verkoop terugverdiend moet worden. Ten opzichte van de jaarrekening 2025 stijgt het percentage omdat we vanuit grondexploitaties eerst kosten gaan maken en de opbrengsten later volgen.

De VNG beschouwt een grondexploitatie van 10% of meer als kwetsbaar. De geraamde kengetallen 2027 en volgende jaren is voor Bernheze blijven onder de norm van 10%.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft inzicht in de mate waarin de gemeente haar structurele lasten kan dekken met structurele baten. Het kengetal laat zien of sprake is van een duurzaam begrotingsevenwicht. Een positief percentage duidt op voldoende structurele financiële ruimte, terwijl een negatief percentage aangeeft dat structurele lasten niet volledig worden gedekt door structurele baten.

De structurele exploitatieruimte van Bernheze is in 2027 voldoende en toereikend om de structurele lasten te dekken. Voor 2028 en verdere jaren laat de structurele exploitatieruimte een negatief percentage zien.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in de ruimte die de gemeente heeft om de lokale lasten te verhogen. Hiervoor worden de woonlasten van een meerpersoonshuishouden vergeleken met het landelijk gemiddelde van het jaar daarvoor (in casu 2026). De stijging van 2026 naar 2027 is nog niet beschikbaar. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Onder de woonlasten worden verstaan de absolute bedragen voor onroerendezaakbelastingen (OZB) en de riool- en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente.

Een percentage onder de 100% duidt op relatief lage woonlasten en daarmee op een grotere mogelijkheid om meer inkomsten uit de belastingopbrengsten te werven. Dit is echter een beleidskeuze van uw raad. Een waarde onder de 100% zorgt voor meer wendbaarheid bij de begroting. De gemiddelde woonlasten van 2026 zijn volgens Coelo € 1.095 (2025: € 1.053). Dit is een stijging van 3,99%.

De woonlasten van Bernheze blijven hier in 2027 onder. De percentages voor respectievelijk 2027 tot en met 2030 zijn 90%, 95%, 100% en 104%. De stijging van deze cijfers worden veroorzaakt door het feit dat de toekomstige stijgende lastendruk wordt gewogen met het gelijkblijvend landelijke gemiddelde van 2026.

C. Kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen vormen een groot onderdeel van de gemeentelijke voorzieningen voor onze inwoners. Onder kapitaalgoederen verstaan wij openbare ruimte, riolering en gemeentelijke gebouwen. Het aanschaffen en onderhouden van kapitaalgoederen legt een groot beslag op de gemeentelijke financiën. In de financiële verordening is vastgelegd dat het college de raad tenminste eens in de vijf jaar voor de kapitaalgoederen wegen, bruggen, kunstwerken, openbare verlichting, riolering en gemeentelijk gebouwen een onderhoudsplan aanbiedt. Een onderhoudsplan geeft het kader weer voor het beoogde onderhoudsniveau, de planning van het onderhoud en de kosten van het onderhoud. De raad stelt het plan vast. Het beleid van de gemeente Bernheze voor het onderhoud van kapitaalgoederen staat in de onderstaande beleidsnota's.

Kapitaalgoed	Beleidsnota	Jaartal van vaststelling	Geplande herziening
Openbare ruimte	Wegbeheer*	2018	2026
	Bruggen*	2022	2026
Groen	Groenstructuurplan*	2023	2026
	Bomenbeleidsplan*	2021	2026
Openbare verlichting	Beleidsplan openbare verlichting*	2021	2026
Riolering	Programma Water en Riolering 2024-2027	2024	2028
Buitensportvelden	Onderhoudsplan buitensportvelden	2024	2029
	Technische voorzieningen sportparken	2024	2029
Gemeentelijke gebouwen	Meerjarenonderhoudsprogramma gemeentelijke gebouwen inclusief molens	2023	2028
Kunst	Onderhoudsplan kunstwerken in de openbare ruimte	2025	2030

* Voor het beheer en onderhoud van de wegen hebben we geen voorziening gevormd. Binnen de exploitatie is een structureel budget beschikbaar voor adaptief onderhoud aan de wegen. Binnen dit budget voeren we de maatregelen gelijkmatig per jaar uit.

* In de nota kapitaalgoederen openbare ruimte wordt het onderhoud voor openbare verlichting, wegen, bruggen en groen opgenomen.

De onderhoudslasten voortvloeiende uit bovenstaande beleidsnota's worden in de begroting verwerkt via jaarlijkse dotaties aan de betreffende onderhoudsvoorzieningen. De dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen zijn in overeenstemming met de door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus.

Kaders en beleid

Belang van goed beheer en onderhoud van kapitaalgoederen

De gemeente Bernheze heeft in de openbare ruimte op haar grondgebied veel infrastructurele kapitaalgoederen in de vorm van wegen, gebouwen, constructies, openbare verlichting, verkeersregelininstallaties, speelvoorzieningen, riolering, water en groen.

Het beheer hiervan is van groot belang voor de publieke functie van de gemeente op gebieden als milieu, onderwijs, verkeer, leefbaarheid, recreatie en vervoer. Deze elementen zijn van directe invloed op de burgers tevredenheid vanwege de invloed op het woon-, leef- en werkklimaat van bewoners en bezoekers. Daarnaast is het belang van goed beheer en onderhoud van kapitaalgoederen groot, omdat dit een aanzienlijk financieel beslag op onze begroting legt.

Strategische onderhoudsvisie

De onderhoudsvisie vormt de leidraad van de onderhoudsaanpak voor de lange termijn. De kapitaalgoederen in de gemeente moeten schoon, heel en veilig zijn. Als we achterstallig onderhoud of een terugloop in kwaliteit constateren, dan nemen wij maatregelen om deze achterstand zoveel mogelijk in te halen.

Bij het onderhoud staat de beleving van de inwoners en gebruikers van de gemeente centraal. De ontvangen signalen uit de gemeente zijn belangrijk. We streven naar duurzaam onderhoud, waarbij we zoveel mogelijk kiezen voor een integrale aanpak. We maken daarbij wel de afweging tussen enerzijds de wensen en behoeften van inwoners en anderzijds de eisen van doelmatig, bestendig en duurzaam onderhoud. Daar waar mogelijk kiezen we voor het ontlasten van het milieu en streven we naar levensduur verlengend beheer. Het bezit van kapitaalgoederen is geen ambitie op zich, maar staat altijd ten dienste van het doel dat we met het kapitaalgoed willen bereiken.

Toelichting per kapitaalgoed

Wegen

Bij het opstellen van het beleidsplan wegbeheer gaan wij uit van adaptief beheer waarbij een meer doeltreffende vorm van wegbeheer kan worden uitgevoerd. Het planmatig groot onderhoud voeren wij uit als afgeleide van de weginspectie, gesprekken met gebruikers (in het kader van Adaptief wegbeheer), wegconstructies, ruimtelijke ontwikkelingen, ons verkeers- en mobiliteitsplan en op basis van constatering door onze opzichters. Hiermee voorzien we een onderhoudsniveau waarmee de wegen veilig begaanbaar zijn en sluit het aan op ons huidige beheerplan wegen. Als onderdeel van het Programma Mobiliteit heeft dit najaar de evaluatie “Adaptief Wegbeheer”

plaatsgevonden. De vertaling van de reconstructie projecten (knelpunten vanuit het beheerplan wegen) vindt plaats via de kadernota.

Kerncijfers (in m2)		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Voetpaden elementenverhard	295.713	Inspectie: Om het jaar 100% van het totaal van de dorpskernen en 100% van het totaal buiten de kommen	0% achterstallig onderhoud	0% achterstallig onderhoud
Voetpaden half-onverhard	7.255		Doorgaande wegen, loop- en fietsroutes en winkelcentra 3 sterrenniveau Pleinen 2 sterrenniveau Overige wegen 1 sterniveau	Verkeersveiligheid gegarandeerd
Voetpaden met asfalt verhard	10.856			
Voetpaden beton	12			
Fietspaden elementenverhard	29.163			
Fietspaden half-onverhard	22.584			
Fietspaden met asfalt verhard	132.358			
Fietspaden met beton verhard	9.529			
Hoofddrijbaan elementen verhard	937.388			
Hoofddrijbanen half-onverhard	226.638			
Hoofddrijbanen met asfalt verhard	1.011.505			
Hoofddrijbanen met beton verhard	12.277			
Totaal	2.695.278			Beoordeling: Voldoende
Vervangingswaarde	€ 21.500.000			

Civiele kunstwerken

Bernheze heeft verschillende civiele kunstwerken in beheer en onderhoud. Het beleidsplan bruggen geeft voor iedere brug aan welk draagvermogen deze brug moet hebben en welke onderhoudsmaatregelen nodig zijn. De onderhoudsconditie van de bruggen dient tenminste de kwalificatie “redelijk” (= voldoende) te hebben.

Voor de fietstunnel en het geluidsscherm bij BP Zwarte Molen is nog geen expliciete keuze gemaakt voor de beheerkwaliteit. Om voor dit moment een voorlopige kwaliteit te benoemen worden de doelstelling en begroot onderhoud op zelfde niveau geplaatst als de overige civiele kunstwerken.

Kerncijfers (in stuks)		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Aantal bruggen	42	Inspecties volgens zes puntenschaal (lager is beter)	Voldoende (score 3)	3,00 (sober en doelmatig)
Aantal geluidsschermen	2	Functionele en technische inspectie	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)

Kerncijfers (in stuks)		Kwaliteit		
Aantal beschoeiing	1	Functionele en technische inspectie	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)
Aantal fietstunnels	1	Functionele en technische inspectie	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)	Niveau B (gemiddeld onderhoudsniveau)
Beoordeling: Voldoende				

Groen

Beleid op het gebied van groen en bomen is vastgelegd in het Groenstructuurplan (december 2023), Bomenbeleidsplan (gewijzigd vastgesteld december 2021) en het Bosbeheerplan (vastgesteld december 2024).

Het beheer en onderhoud van al ons groen is vastgelegd in de volgende beheerplannen (allemaal vastgesteld december 2024):

- Beheerplan stedelijk groen (december 2024)
- Beheerplan groen en water buiten de kom (december 2024)
- Bomenbeheerplan (december 2024)
- Bosbeheerplan (december 2024)

Groen en water

Eén van de doelstellingen uit het Groenstructuurplan was dat we het areaal natuurlijke groentypen wilden verhogen. De verhouding was: 70% culturele groentypen versus 30% natuurlijke groentypen. Doelstelling uit het Groenstructuurplan was dat dat minimaal 50:50 moest worden.

In 2024 is het maaibeeld aangepast waardoor veel gazon zijn omgevormd naar het natuurlijker type 'ruw gras'. Daarmee zitten we nu op 51% natuurlijke groentypen.

Kerncijfers (in are)		Kwaliteit		
(bron: beheerplan stedelijk groen december 2024)		Cultureel/ natuurlijk	Percentage	Begroot onderhoudsniveau
Gazons	3.282	cultureel	16%	Gewoon goed' vergelijkbaar met CROW-norm B
Ruw gras	15.869	natuurlijk	75%	
Gras met bijmengsel	391	natuurlijk	2%	
Gras met bloembollen	124	cultureel	1%	
Hondenuitlaatstroken/velden	341	cultureel	2%	
Wadi's	4	cultureel	0%	
Brughoofd	35	natuurlijk	0%	
Kruispuntvlak	1.003	cultureel	5%	
Laarzenpad	21	cultureel	0%	

Doelstelling is dat we de ecologische potenties van onze bermen, houtwallen en zandwegen benutten binnen de mogelijkheden van de functievervulling.

Kerncijfers (in are)		Kwaliteit
(bron: beheerplan groen en water buiten de kom december 2024)		Begroot onderhoudsniveau
A-watergangen	1.282	Benutting van ecologische potenties binnen de mogelijkheden van functievervulling.
B-watergangen/schouwslot	1.234	
C-watergangen	4.002	
Vijvers	949	

In 2017 is het bomenbeleidsplan vastgesteld. In dit plan staat: door middel van planmatig beheer en onderhoud houden wij onze bomen gezond en veilig en zorgen wij dat de kans op overlast zoveel mogelijk wordt beperkt. Dit gaat over alle bomen, dus zowel in de dorpskernen als in het buitengebied.

Kerncijfers (in stuks)		Kwaliteit		
(bron: boombeheerplan december 2024)		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Aantal Laan- en Parkbomen	43.161	VTA-controle	Boombeeld aanvaard	-
Knot-en vormbomen	2.742			
				Voldoende

Bossen

Ons bosbeheer is uitbesteed aan Coöperatie Bosgroep Zuid Nederland. Zij hadden altijd de taak om de gemeentelijke bossen in principe kostenneutraal te beheren. Dat betekent dat zij hun kosten dekken met de opbrengsten uit houtverkoop en subsidies.

Een uitzondering hierop vormt natuurgebied De Maashorst. Het college heeft ingestemd met het Inrichtings- en beheerplan de Maashorst. Hierin wordt de wens geuit om over te gaan op procesnatuur. Houtoogst heeft hierin vanaf 2024 geen plaats meer. Vanaf dat moment zijn ook minder beheeringrepen nodig.

In december 2024 heeft de gemeenteraad het Groenstructuurplan vastgesteld waarin de ambitie is uitgesproken om de bossen natuurlijker te beheren. Dat is in 2024 nog niet doorgevoerd omdat deze ambitie nog niet was uitgewerkt in een beheerplan.

Kerncijfers (in are)		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Bos	14.820	Schouw en werkplannen door Bosgroep	Kostenneutraal bosbeheer	n.v.t.
Heesters	744			
Vaste planten	57			
Bosplantsoen	1.238			
Struweel / ruigte	1.204			
				n.v.t.

Openbare verlichting

Het onderhoud van de openbare verlichting waarborgen wij binnen de reguliere budgetten.

In het beleidsplan openbare verlichting wordt vooral grote aandacht besteed aan duurzaamheid en dat wij met onze openbare verlichting willen voldoen aan de NSVV-aanbeveling “voldoende”. Met deze kwalificatie zijn de risico's op morele en financiële aansprakelijkheidsstelling door openbare verlichting zeer beperkt en wordt er recht gedaan aan de behoefte aan de sociale veiligheid.

In 2023 hebben we de laatste lichtmasten van een led armatuur voorzien. Hiermee is het gehele areaal voorzien van een led armatuur.

Dat betekent dat een besparing voor het Klimaatakkoord van 49% is gerealiseerd, en inclusief de vervangingen van de overige conventionele verlichting zal een besparing van naar verwachting ongeveer 51% zijn gerealiseerd.

In het beheerplan 2022-2025 werd de maximaal haalbare energiebesparing berekend op 57%. De reden dat dit op basis van het huidige areaal niet meer haalbaar is, is de areaaluitbreiding van bijna 400 lichtmasten, wat overeenkomt met een areaaluitbreiding van ongeveer 6%.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Aantal masten	7.586	Storingspercentage	< 7%	6,90%
Aantal armaturen	7.371			
Beoordeling: Voldoende				

Riolering

De gemeente geeft met Programma Water en Riolering (PWR) invulling aan de zorgplicht voor een doelmatige inzameling, transport en behandeling van afvalwater, en de omgang met hemel- en grondwater.

De vervangingsinvesteringen zijn opgenomen in het kostendekkingsplan van het PWR en de voorziening. Op basis van periodieke inspecties wordt de rioleringsvervanging en de daarmee samenhangende vervangingsinvestering geprogrammeerd. In het PWR zijn risicoriolen en niet-

risicoriolen gedefinieerd waarbij het risico op falen voor risicoriolen zoveel mogelijk wordt beperkt. Gemalen en andere installaties worden geïnspecteerd conform de NEN/BRL.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Risicorool	47,9 km	Geïnspecteerd in de afgelopen 10 jaar	10% per jaar	99%
Niet-risicorool	163,7 km	Geïnspecteerd in de afgelopen 20 jaar	5% per jaar	75%
Trottoir- en straatkolken	12.242 st	Reiniging	n.v.t.	2x per jaar
Pompgemalen drukriolering	777 st	Individuele keuring	100% gekeurd en correct bevonden	95% gekeurd en 90% correct bevonden
Drukriolering	154,7 km		100% gekeurd en correct bevonden	95% gekeurd en correct bevonden
Randvoorzieningen	7			
Gemalen	29			
Overstorten	13			
Duikers	11.7 km			
Interne Stuw	1			
				Beoordeling: Goed

Onderhoudsplan buitensportvelden

Het meerjarig onderhoudsplan omvat de natuurgrasvelden in onze gemeente. Naast het reguliere onderhoud (maaïen, inzaaien, egaliseren, beluchten, bemesten) is het noodzakelijk dat een natuurgrasveld met enige regelmaat wordt gerenoveerd. Afhankelijk van de situatie ter plekke wordt bekeken welke renovatiewerkzaamheden noodzakelijk zijn.

In het onderhoudsplan hanteren wij als richtlijn dat een veld om de 15 tot 20 jaar moet worden gerenoveerd. De uitvoering van het meerjarenonderhoudsplan vindt plaats aan de hand van objectieve gegevens die aantonen welke velden aan renovatie toe zijn. De mate van gebruik en de grondsituatie ter plaatse zijn daarbij belangrijke factoren.

In 2023 stelden de gemeenteraad het meerjarenonderhoudsplan 2024-2033 voor de natuurgras sportvelden vast. Bij de volgende actualisatie in 2028 bekijken we de mogelijkheid om dit onderhoudsplan samen te voegen met het onderhoudsplan voor de technische voorzieningen op sportparken.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Natuurgras sportvelden	29	Gecombineerde kwaliteitsbeoordeling met rapportcijfer (hoger is beter)	7,0	7,0
				Beoordeling: Voldoende

Technische voorzieningen sportparken

De gemeente Bernheze is eigenaar/verhuurder van diverse sportparken, welke zijn voorzien van technische installaties (automatische beregeningsinstallaties, veldverlichting). Voor de vervanging van deze technische installaties stellen wij periodiek een meerjarenonderhoudsplan op.

In 2023 stelden de gemeenteraad het meerjarenonderhoudsplan technische installaties sportparken 2024-2033 vast. Daarbij is gekozen voor de versnelde verleding, waardoor de dotatie structureel verlaagd kan worden. Bij de volgende actualisatie in 2028 bekijken we de mogelijkheid om dit onderhoudsplan samen te voegen met het onderhoudsplan voor natuurgras sportvelden.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling Gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Automatische beregeningsinstallaties	6	Inspectie (33% van het totaal, minimaal driejaarlijks)	7,0	7,0
Verlichtingsinstallaties	24			
Armaturen verlichtingsinstallaties	201			
				Beoordeling: Voldoende

Gemeentelijke gebouwen

Om het plan en de daarbij behorende financiële consequenties up-to-date te houden, actualiseren wij het plan iedere twee jaar op zowel inhoud (werkzaamheden) als financiën. Het huidige onderhoudsplan is erop gericht om de staat van onderhoud “redelijk/goed” te kunnen noemen, waarbij aan technische normeringen (bijv. NEN 3140 en Wet Milieubeheer) moet worden voldaan. Ook de molens maken onderdeel uit van dit plan.

We voeren jaarlijks onderhoud uit aan onze gebouwen. Daarbij hanteren we de uitgangspunten zoals de raad die vaststelde. De technische begeleiding van de uitvoering is in handen van Raderadvies. In 2022 stelde de gemeenteraad een meerjarenonderhoudsplan 2023-2032 vast.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling Gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Publieksgebouwen en monumenten	12	NEN 2767	Niveau 2 (goed)	Niveau 2 (goed)
Verenigingseigen gebouwen	29	NEN 2767	Niveau 2/3 (goed-redelijk)	Niveau 2/3 (goed-redelijk)
Beoordeling: Goed				

Kunst

De wijze waarop wij kunst in de openbare ruimte realiseren is in 2024 vastgelegd in een collegevoorstel. Aangezien wij vinden dat de kunstwerken het gezicht van de gemeente bepalen, is het belangrijk de werken blijvend te onderhouden.

We voeren het jaarlijks onderhoud uit aan de kunstwerken op basis van de uitgangspunten zoals de raad die vaststelde in september 2025.

Kerncijfers		Kwaliteit		
		Metingsmethode	Doelstelling Gemeente	Begroot onderhoudsniveau
Aantal kunstwerken	65	Inspectie (vijfjaarlijks)	Sober maar doelmatig	Sober maar doelmatig
				Beoordeling: Voldoende

Financieel

Kapitaalgoed	Dotatie aan voorziening/ onderhoudsbudget (in euro's)	Begrote Onderhoudsuitgaven (in euro's))
Openbare ruimte – civiele kunstwerken (9.723)	21.971	18.200
Riolering (9.611)	481.937	2.301.552
Molens (9.731 en 9.732)	23.988	48.679
Buitensportvelden (9.711)	38.243	50.000
Technische voorzieningen sportparken (9.775)	5.222	
Kunst (9.735)		1.390
Gebouwen (9.784)	366.282	202.694
Totaal	937.643	2.622.515

D. Financiering

Inleiding

De treasuryfunctie komt terug in de paragraaf financiering. Deze functie ondersteunt de programma's en omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen, beheersen, verantwoorden en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Ontwikkelingen en rentevisie

De Europese Centrale Bank (ECB) is de centrale bank van de eurozone en verantwoordelijk voor het monetaire beleid voor alle landen die de euro als munteenheid hebben. Dit beleid heeft als doel om een stabiele economie te waarborgen door een stabiele euro. Wanneer de economie oververhit raakt en/of er is sprake van hoge inflatie, dan is de ECB geneigd om de depositorente te verhogen om de economie en/of de inflatie af te remmen. Het doel is de inflatie terug te dringen naar de gewenste 2% per jaar. In tijden van recessie zal de ECB doorgaans de rente verlagen om de economie juist te stimuleren.

De inflatie in de eurozone steeg de eerste maanden van 2026 fors, tot 3,2% in mei. Daarmee ligt de gemiddelde inflatie ver boven het doel van 2%. Waar de ECB eerder dit jaar nog voor een afwachtend beleid koos, werd besloten de rente toch te verhogen om de inflatie af te remmen. Daarom besloot de ECB de depositorente in de vergadering van 11 juni 2026 te verhogen. De depositorente steeg met 25 basispunten naar 2,25%. De inflatie in de eurozone komt in 2026 naar verwachting hoger uit (2,6%) dan eerder werd verwacht, waardoor renteverhogingen in later dit jaar opnieuw mogelijk zijn.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt grenzen aan de mate waarin de financieringsbehoefte wordt gedekt met kortlopende leningen (< 1 jaar). De kasgeldlimiet is uitgedrukt in een percentage (8,5%) van de omvang van de begroting (€ 109.300.000). De kasgeldlimiet bedraagt dan € 9,3 miljoen.

Renterisiconorm

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen (> 1 jaar) te beperken is de renterisiconorm ingesteld. Dit houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal (€ 109.300.000).

De lopende leningen zijn tot het einde van de looptijd rentevast. De reguliere aflossing voor 2027 bedraagt € 135.312 en blijft binnen de gegeven marge van € 21,9 miljoen.

Prognose financieringsbehoefte 2027-2030

Financieringsbehoefte x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Mutaties reserves en voorzieningen (+ = meer lenen)	2.491.050	11.085.721	7.949.092	4.709.865
Investerings (+ = meer lenen)	5.145.460	23.134.486	4.335.434	-1.975.900
Aflossingen leningen (+ meer lenen)	135.000	135.000	135.000	135.000
Financieren (+ = meer lenen -/- = minder lenen)	7.771.510	34.355.207	12.419.526	2.868.965

Volgens bovenstaande prognose fluctueert onze financieringsbehoefte. Volgens de prognose is het maximale bedrag te financieren bedrag ongeveer € 34,4 miljoen voor één jaar. Dit is het gevolg van de investeringsplannen en de terugloop van de reserves en voorzieningen.

We stellen ieder halfjaar een liquiditeitsprognose op. We hanteren hiervoor de actuele kasstromen en het gegeven investeringstempo. De treasurycommissie geeft uitvoering aan de financieringsvraag. De leidraad en regels over de doelstellingen, richtlijnen, taken en bevoegdheden zijn vervat in het treasurystatuut. In de laatste liquiditeitsprognose van mei 2026 kwam naar voren dat de liquide middelen in 2026 fors zijn afgenomen. Als we de investeringsplannen van dit moment en de verwachte inkomsten uit de bouwgrondexploitatie meenemen, verwachten we dat er ook in 2027 een financieringsbehoefte is om de liquide middelen aan te vullen. De definitieve invulling hiervan zal nog worden besloten in de komende treasurycommissie (eind 2026 en voorjaar 2027). In de begroting 2027 hebben we al rekening gehouden met totaal € 7,5 miljoen aan externe financiering met de daarbij behorende rentelasten van € 243.790 (geschat rentepercentage 3,25%).

Rentelasten en toerekening

Over het eigen vermogen berekenen we geen rente. De kosten van het aantrekken van vreemd vermogen bedraagt netto € 283.869. Deze wordt via de boekwaarde van de activa per 1 januari 2027 (€) toegerekend aan de taakvelden. De omslagrente is 0,4041%.

Schema rentetoerekening 2027

De externe rentelasten over korte en lange financiering		414.369
De externe rentebaten	-/-	1.500
Saldo rentelasten en rentebaten		412.869
Rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden toegerekend	0	
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	0

De rente van projectfinancieringen die aan het betreffende
taakvelden moet worden toegerekend

(leningen woningbouwstichting Kleine Meierij)

-/- 40.119

-/- 40.119

Aan taakvelden toe te rekenen externe rente

372.750

De aan taakvelden toegerekende rente (rente-omslag)

372.741

Renteresultaat op het taakveld Treasury

9

E. Bedrijfsvoering

Algemene inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering beschrijft hoe de gemeente de eigen bedrijfsprocessen die nodig zijn om beleidsdoelstellingen uit de eigen programma's te realiseren, beheerst en aanstuurt. Het betreft de beleidsmatige (primaire) processen, de ondersteunende (secundaire) processen en de sturing en beheersing ervan.

Deze paragraaf beschrijft de lopende gang van zaken. Eventuele voornemens tot wijziging of aanpassing daarvan vindt u in programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie.

Een organisatie die past bij onze ambities

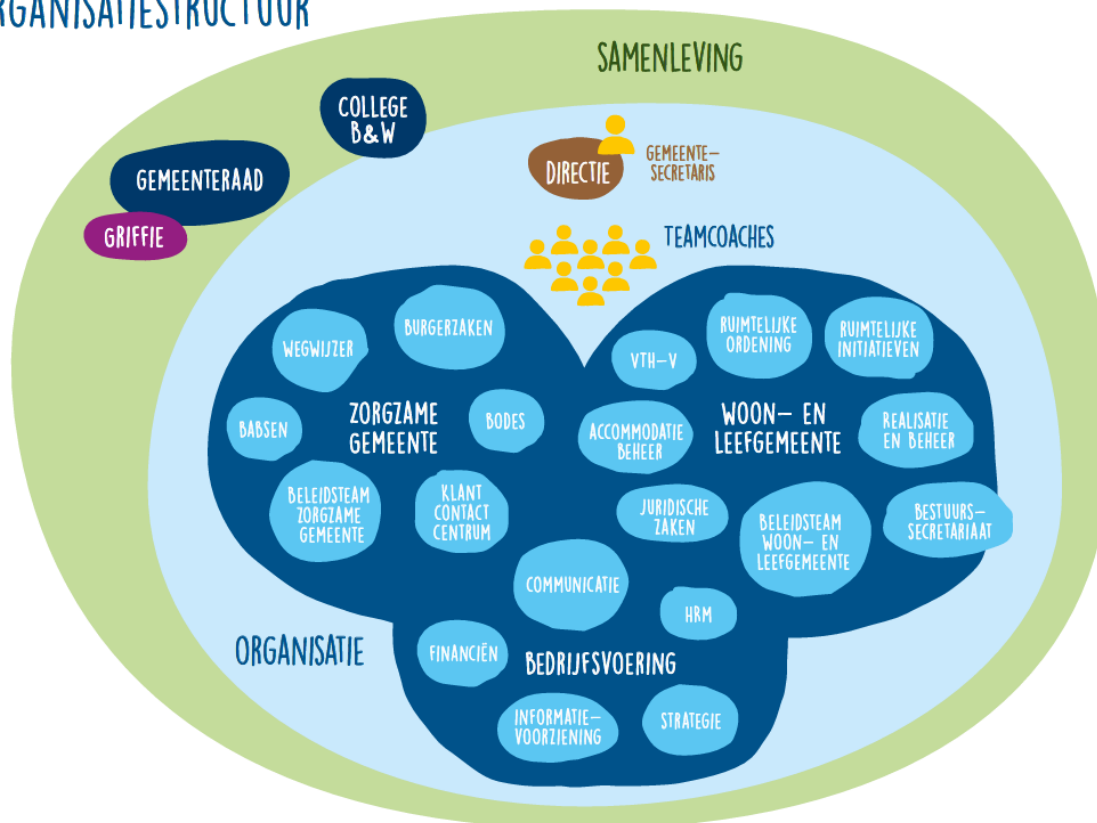
In 2026 ontwikkelt de organisatie, onder begeleiding van de interim gemeentesecretaris, een advies over de gemeentelijke organisatie. Dit advies sluit aan bij de coalitieverklaring, waarin is benoemd dat deze ontwikkeling bijdraagt aan de gewenste organisatieontwikkeling voor betere besluitvorming en betrouwbare, toegankelijke dienstverlening voor inwoners en ondernemers. Een organisatie die professioneel, wendbaar en toekomstbestendig is en goed is toegerust op de maatschappelijke opgaven waarvoor wij staan.

Het advies komt tot stand op basis van een analyse aan de hand van het 7S-model van McKinsey. Daarnaast wordt door een onafhankelijk onderzoeksbureau, Berenschot, een capaciteitsanalyse uitgevoerd, zodat ook de aanwezige en benodigde uitvoeringskracht voor nu en in de toekomst inzichtelijk wordt. Op basis van dit advies gaat de nieuwe gemeentesecretaris in 2027 aan de slag met de analyse waarbij span of control, leiderschap, sturing en goed werkgeverschap een prominente plaats zullen krijgen.

Hoe zijn we ingericht:

ORGANISATIESTRUCTUUR

Deze organisatie vullen we (inclusief formatieuitbreidingen opgenomen in begroting 2027) in met:

- Een vastgestelde vaste formatie van: 213,06¹
 - Een vastgestelde flexibele schil van: 10,00
- 223,06

Kaderstelling voor organisatie

Visie op dienstverlening

Dienstverlening staat centraal in alles wat wij als organisatie doen. Het is waar we ons elke dag voor inzetten. In 2026 is het Programma Dienstverlening overgedragen aan de lijnorganisatie. De aanjagende rol is daarbij belegd bij de teamcoaches / beleidsadviseur dienstverlening.

¹ Exclusief college van burgemeester en wethouders, van in totaal 5,0 fte

Wij werken aan gewoon goed geregelde dienstverlening, waarbij onze beloften aan inwoners altijd het uitgangspunt vormen:

- Wij zijn er voor iedereen.
- Wij zijn helder en duidelijk.
- Wij zijn betrouwbaar.
- Wij zijn transparant.
- Wij maken onze dienstverlening zo makkelijk mogelijk.

Het continu verbeteren van onze dienstverlening is een belangrijk onderdeel van ons werk. Met het gemeentebrede meethuis dat is ontwikkeld, beschikken we over waardevolle handvatten om het perspectief van inwoners structureel mee te nemen bij het verbeteren van onze processen. Daarbij kijken we niet alleen naar de inrichting van processen, maar ook naar de manier waarop inwoners onze dienstverlening ervaren. Aandacht voor houding en gedrag bij onze medewerkers richting inwoners speelt daarbij een belangrijke rol.

Integriteit, inclusie en weerbaarheid

De gemeente Bernheze wil een betrouwbare, inclusieve en weerbare organisatie zijn. Dat vraagt om een werkomgeving waarin medewerkers zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid, elkaar aanspreken op gedrag en zorgvuldig omgaan met de belangen van inwoners, organisaties en de samenleving. Integriteit is daarbij een vanzelfsprekend onderdeel van ons dagelijks handelen. We stimuleren een open cultuur waarin dilemma's bespreekbaar zijn, ruimte is voor reflectie en medewerkers ondersteuning krijgen bij het maken van zorgvuldige afwegingen. Door aandacht te hebben voor integriteitsvraagstukken versterken we het vertrouwen in ons handelen en onze besluitvorming. We zetten ons in voor een werkomgeving waarin iedereen zich welkom, veilig en gewaardeerd voelt en waarin ruimte is voor verschillende achtergronden, perspectieven en talenten. Dit draagt bij aan betere samenwerking, meer begrip voor diverse belangen en een dienstverlening die aansluit bij de behoeften van alle inwoners.

Ook werken we aan de weerbaarheid van onze organisatie. Als overheid hebben we te maken met toenemende maatschappelijke, digitale en bestuurlijke risico's. Daarom investeren we in bewustwording, kennis en een professionele organisatiecultuur, zodat medewerkers risico's herkennen, weerbaar zijn tegen ongewenste beïnvloeding en zorgvuldig omgaan met vertrouwelijke informatie en publieke belangen.

Planning en controlcyclus (P&C cyclus)

Voor de sturing en beheersing van onze organisatie is onze planning en controlcyclus leidend. Die cyclus start vierjaarlijks met een bestuursprogramma. Het bestuursprogramma geeft antwoord op de vraag: wat wil de raad bereiken in de nieuwe bestuursperiode. De gemeenteraad stelt het bestuursprogramma vast.

Jaarlijks legt het college uiterlijk voor het zomerreces een Kadernota voor aan de gemeenteraad met daarin de financiële kaders voor het volgende begrotingsjaar en de drie daaropvolgende jaren. In overleg met de gemeenteraad kan de Kadernota achterwege blijven in de jaren dat er gemeenteraadsverkiezingen plaats vinden.

Als de gemeenteraad de Kadernota vaststelt vertaalt het college de voornemens uit de Kadernota naar de programmabegroting. In de programmabegroting stelt het college de gemeenteraad voor wat dat jaar te gaan doen om de doelstellingen voor dat jaar te realiseren.

De gemeenteraad stelt de begroting voor het jaar $t + 1$ uiterlijk voor 15 november vast.

Lopende het jaar informeert het college de gemeenteraad minimaal twee keer over de voortgang van de uitvoering van de programmabegroting (nieuw- en bestaand beleid) door middel van tussentijdse rapportages. Daarnaast informeert het college de gemeenteraad door middel van notities ter informatie.

Na afloop van het jaar legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad over de uitvoering van beleid en de daarvoor uitgevoerde processen door middel van de jaarstukken en de jaarrekening.

Uitgangspunten ondersteunende processen

Personeel en organisatie

Vanuit onze organisatievisie bouwen we aan een gemeente die het goede doet voor de samenleving – lokaal én regionaal. Onze kernwaarden *Samen, Aandacht en Moed (SAM)* vormen daarbij het kompas voor ons dagelijks handelen. Ze geven richting aan hoe we samenwerken, hoe we omgaan met elkaar en hoe we ons inzetten voor de inwoners van Bernheze.

We werken samen, omdat we geloven in de kracht van verbinding – tussen collega's, met partners en met de samenleving. We hebben aandacht: voor elkaar, voor ons werk en voor de mensen voor wie we het doen. En we tonen moed: door ons kwetsbaar op te stellen, elkaar aan te spreken waar nodig en verantwoordelijkheid te nemen. We durven buiten de gebaande paden te denken en te handelen als de situatie daarom vraagt.

Een gezonde, betrokken en veerkrachtige organisatie begint bij mensen die goed in hun vel zitten. Daarom hechten we veel waarde aan de inzetbaarheid, vitaliteit en werk-privébalans van onze medewerkers. We hebben oog voor zowel de persoonlijke als professionele situatie van collega's en streven ernaar een werkgever te zijn waar mensen zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelen.

Informatievoorziening en automatisering

Om onze inwoners, ondernemers en instanties goed van dienst te kunnen zijn, moet de gemeente kunnen vertrouwen op haar informatie. Denk aan gegevens die nodig zijn om aanvragen te behandelen, besluiten te nemen en inwoners, bedrijven en instanties snel, zorgvuldig en correct te helpen.

Daarom werkt de gemeente Bernheze de komende jaren aan het verder verbeteren van haar informatievoorziening. Met het programma Kwaliteit Informatievoorziening Bernheze 2026-2028 zorgen we ervoor dat informatie veilig wordt beheerd, privacy goed wordt beschermd, gegevens betrouwbaar zijn en belangrijke informatie goed wordt bewaard voor de toekomst.

Ook willen we dat onze digitale dienstverlening toegankelijk, gebruiksvriendelijk en betrouwbaar blijft voor iedereen. Leidend hierbij is onze visie op dienstverlening. Inwoners bedrijven en instanties moeten erop kunnen vertrouwen dat zij hun zaken met de gemeente veilig, eenvoudig en steeds vaker digitaal kunnen regelen.

Daarbij sluiten we aan bij de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). Binnen deze landelijke aanpak werken gemeenten, het Rijk, provincies, waterschappen en andere publieke organisaties samen aan een moderne digitale overheid. Door deze gezamenlijke koers te volgen, kunnen inwoners rekenen op betere digitale dienstverlening, meer gebruiksgemak en een overheid die veilig en verantwoord met gegevens omgaat.

De verbeteringen voeren we niet van bovenaf door, maar samen met de teams die dagelijks werken aan de dienstverlening voor inwoners en ondernemers. Juist zij weten waar kansen liggen en welke veranderingen nodig zijn om processen slimmer, veiliger en klantgerichter in te richten. Op die manier zorgen we ervoor dat verbeteringen niet alleen worden bedacht, maar ook daadwerkelijk werken in de praktijk.

Deze verbeteringen vragen niet alleen om nieuwe technologie, maar ook om veranderingen in processen en werkwijzen binnen de organisatie. Dat betekent dat medewerkers hier de komende jaren extra tijd en aandacht aan moeten besteden. Hierdoor kan het op onderdelen langer duren voordat verbeteringen zichtbaar worden of kan de invoering tijdelijk merkbaar zijn in de reguliere bedrijfsvoering. Wij kiezen bewust voor een zorgvuldige aanpak, zodat de kwaliteit en continuïteit van onze dienstverlening gewaarborgd blijven.

Zo bouwen we stap voor stap aan een toekomstbestendige gemeente die inwoners, ondernemers en instanties beter kan ondersteunen. Uiteindelijk moet dit leiden tot een betrouwbare overheid, een betere dienstverlening en een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens

Financiën

Financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet)

In de Financiële verordening is vastgelegd aan welke eisen de planning- en controlcyclus en de financiële administratie moeten voldoen. Het belangrijkste financiële uitgangspunt is dat de raad een structureel en reëel sluitende begroting vaststelt. Dit betekent dat de structurele baten voldoende moeten zijn om de structurele lasten te dekken.

Treasurystatuut

In het Treasurystatuut zijn de regels vastgelegd voor het beheer van de geldstromen, de beheersing van de daaraan verbonden risico's en de informatievoorziening hierover. Daarnaast bevat het statuut bepalingen over de verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden en de uitgangspunten voor de administratie en interne controle van de treasuryfunctie. Uitgangspunt van ons treasurybeleid is, conform de wettelijke voorschriften, het vermijden van financiële risico's. Daarom beleggen wij niet in risicodragende producten.

Rechtmatigheid

In de jaarrekening legt het college zelf verantwoording af aan de gemeenteraad over de financiële rechtmatigheid van alle transacties. De externe accountant voegt hier een controleverklaring aan toe die bevestigt dat de volledige jaarrekening (dus inclusief rechtmatigheidsverantwoording van het college) een juist en volledig beeld geeft.

In de rechtmatigheidsverantwoording komen ook eventuele afwijkingen aan de orde, met daarbij een overzicht van de maatregelen die worden genomen. De verantwoording draagt bij aan het gesprek tussen het college en de gemeenteraad over de rechtmatigheid en kwaliteit van sturing, beheersing en verantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording is gebaseerd op de rapportages van de interne auditfunctie. Voor de verantwoording hanteren we een grens van 2% van onze totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves (ongeveer € 2.2 miljoen). Afwijkingen van regelgeving boven de 2% moeten in de verantwoording worden opgenomen en lichten we toe in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening. Daarbij gaat het college ook in op de verbetermaatregelen die we treffen op het gebied van sturing, beheersing en verantwoording.

Accountantscontrole

De accountant beoordeelt de getrouwheid van de jaarrekening volgens het controleprotocol dat de gemeenteraad hiervoor heeft vastgesteld. De controleverklaring van de accountant omvat ook het oordeel over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording. In zijn verslag rapporteert de accountant aan de gemeenteraad over de kwaliteit van de financiële sturing, de beheersing en de verantwoording.

Strekking controleverklaring			
Materialiteit	Goedkeurend	Met beperking	Oordeelonthouding / afkeurend
Afwijkingen in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle (% van de lasten)	≤ 2%	> 2% - ≤ 4%	> 4%

Inkoopbeleid

Ons inkoop- en aanbestedingsbeleid baseren we op de Europese richtlijnen en de Aanbestedingswet. Met dit beleid zorgen we ervoor dat we rechtmatig, doelmatig en zorgvuldig inkopen. We willen publieke middelen goed besteden en met onze inkopen zoveel mogelijk waarde bereiken voor de samenleving.

Bij elke inkoop maken we een goede afweging tussen kwaliteit, prijs, duurzaamheid, maatschappelijke waarde en uitvoerbaarheid. Daarbij kijken we ook naar de mogelijkheden voor lokaal inkopen. We doen dit binnen de geldende regels en met oog voor gelijke kansen voor ondernemers.

We stimuleren deelname van het lokale en regionale midden- en kleinbedrijf (MKB). Waar dat past bij de opdracht, maken we het voor deze ondernemers zo eenvoudig mogelijk om mee te doen. Bijvoorbeeld door duidelijke eisen te stellen, opdrachten niet groter te maken dan nodig en onnodige administratie te voorkomen. Ook kunnen ondernemers zich aanmelden voor opname in de ondernemerslijst van Bizob. Deze lijst gebruiken we als bron voor de keuze van leveranciers bij kleinere inkopen.

Zo dragen onze inkopen bij aan een goede prijs-kwaliteitverhouding en aan een sterke lokale economie. Daarbij blijven we zorgen voor een eerlijke, zorgvuldige en transparante manier van inkopen.

Communicatie

Bernheze wil een betrokken gemeente zijn die midden in de samenleving staat. We bouwen bruggen, leggen verbindingen en werken samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan een sterke gemeenschap. In onze communicatie sluiten we zoveel mogelijk aan bij de wensen en behoeften van onze inwoners. Daarom zetten we een passende mix van online en offline communicatiemiddelen in. Daarbij houden we nadrukkelijk rekening met inwoners die minder digitaal vaardig zijn, zodat onze communicatie voor iedereen toegankelijk blijft. Onze communicatievisie is gebaseerd op de vijf beloften uit het programma Dienstverlening. Deze vormen het uitgangspunt voor de manier waarop de organisatie communiceert en zijn een toetssteen voor iedereen die namens de gemeente communiceert:

1. Wij zijn er voor iedereen.
2. Wij zijn helder en duidelijk.
3. Wij zijn transparant.
4. Wij zijn betrouwbaar.
5. Wij maken dienstverlening zo makkelijk mogelijk.

Communicatiestijl Bernheze

In alles wat we doen staan inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen centraal. Dat vraagt om een open, toegankelijke en betrokken houding, zowel richting de samenleving als binnen de organisatie. We luisteren, communiceren begrijpelijk en blijven als medewerkers en organisatie continu leren en verbeteren.

Participatie

Bernheze vindt participatie erg belangrijk. We willen dat inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen op een duidelijke, toegankelijke en betekenisvolle manier kunnen meedoen aan plannen, projecten en beleid die hen raken. Daarbij streven we naar participatie die aansluit bij de aard van het vraagstuk, recht doet aan verschillende belangen en leidt tot betere plannen, meer betrokkenheid en duidelijkheid over rollen, verwachtingen en invloed. Ook willen we inwoners meer ruimte bieden om initiatief te nemen en actief bij te dragen aan hun leefomgeving.

In 2027 werken we volgens het nieuwe participatiebeleid en de participatieverordening. We voeren de Bernhezer participatiemethodiek stapsgewijs in. We ontwikkelen praktische hulpmiddelen, zoals formats, handreikingen en een participatietoolbox, zodat participatie op een consistente en zorgvuldige manier wordt toegepast. Daarnaast besteden we aandacht aan toegankelijke communicatie, duidelijke terugkoppeling en het vroegtijdig betrekken van belanghebbenden. Ook ondersteunen we initiatieven uit de samenleving. Op basis van ervaringen en evaluaties blijven we de werkwijze verder ontwikkelen en verbeteren.

Persbeleid

De pers is een belangrijke schakel tussen de gemeente en de samenleving en heeft grote invloed op de beeldvorming over de gemeente. Journalisten zijn een belangrijke partner in het informeren van de samenleving en belangrijke opinieleiders. Bernheze voert daarom een proactief persbeleid. We nemen waar mogelijk zelf het initiatief in de communicatie, ook wanneer sprake is van minder positief nieuws. Door tijdig en open te communiceren houden we regie op de boodschap en het moment van publicatie en dragen we bij aan een transparante overheid.

Met dit persbeleid informeren we inwoners zorgvuldig, vergroten we het draagvlak voor beleid, versterken we de profilering van bestuurders op relevante thema's en dragen we bij aan het beeld van Bernheze als een betrouwbare, open en dienstverlenende gemeente.

Huisvesting

Hybride werken is de norm voor onze huisvesting. Het staat voor het flexibel invullen van de locatie waar het werk plaatsvindt. Niet het beschikbare gebouw (gemeentehuis) is voor de werk-locatiekeuze leidend, maar het type werk, het doel van de activiteit, de gewenste mate van interactie, de efficiëntie van communicatie en de voorkeuren van onze klanten (inwoners, regiogemeenten, leveranciers, etc.) en medewerkers.

Juridisch

De juridische advisering is ingericht op rechtmatige besluitvorming door organisatie, dagelijks - en algemeen bestuur en proactieve risicobeheersing. Belangrijke kaders hierbij vormen de algemene beginselen van behoorlijk bestuur op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht en ons interne mandaatregister.

Naast proactieve risicobeheersing – op basis van vroegtijdige inschakeling in het proces - ondersteunt juridische kwaliteitszorg reactief bij de behandeling van bezwaar- en beroepschriften. Andere aandachtspunten voor juridische kwaliteitszorg zijn Bibob procedures (Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur) en uitvoering van de Wet Open Overheid (WOO). Accenten bij de WOO vormen de openbaarheid van stukken enerzijds en geheimhouding van stukken anderzijds.

Beleidsindicatoren

Gemeenten lichten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op de nemen in de begroting en de jaarrekening. De meeste van deze indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl, onder het dashboard 'Besluit Begroting en Verantwoording'. Dat geldt niet voor de beleidsindicatoren op het gebied van bedrijfsvoering. Deze indicatoren zijn gebaseerd op eigen gemeentelijke informatie en op de Personeelsmonitor A&O fonds.

De jaren 2026 en 2027 betreffen de percentages op basis van de begrotingen. De overige jaren zijn de gerealiseerde percentages op basis van de jaarrekeningen.

Beleidsindicator	Jaar realisatie / begroting	Referentie	Bernheze
Formatie (fte per 1000 inwoners – excl. formatie B&W, raad en griffie) (Bron referentiedata Personeelsmonitor A&O fonds 2025: tabel 1.2 [bezetting als % formatie] x tabel 1.5 [bezetting per 1.000 inwoners])	2020	6,9	5,1
	2021	6,8	5,2
	2022	6,9	5,4
	2023	7,4	5,9
	2024	7,5	6,0
	2025	7,8	6,3
	2026	Geen data	6,5
	2027	Geen data	6,6

Beleidsindicator	Jaar realisatie / begroting	Referentie	Bernheze
Bezetting (fte per 1000 inwoners – excl. formatie B&W, raad en griffie) (Bron referentiedata tabel 1.5 Personeelsmonitor A&O fonds 2025)	2020	6,8	4,8
	2021	6,7	4,8
	2022	6,8	4,7
	2023	7,3	4,8
	2024	7,6	5,2
	2025	7,9	5,4
	2026	Geen data	Geen data
	2027	Geen data	Geen data
Apparaatskosten (kosten per inwoner) (loonkosten ambtelijk apparaat excl. uitbestede diensten zoals sociale zaken, belastingsamenwerking, inhuur en totale kosten overhead.	2020	Geen data	531
	2021	Geen data	557
	2022	Geen data	598
	2023	Geen data	676
	2024	Geen data	735
	2025	Geen data	785
	2026	Geen data	814
	2027	Geen data	864
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen) (Bron referentiedata tabel 1.29 Personeelsmonitor A&O fonds 2025)	2020	Geen data	21,3
	2021	15,7	23,4
	2022	17,6	25,8
	2023	18,8	28,1
	2024	18,8	27,5
	2025	17,5	21,6
	2026	Geen data	5,52
	2027	Geen data	4,31
Overhead (% van de lasten) (alle kosten die samen samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces)	2020	Geen data	10,0
	2021	Geen data	10,4
	2022	Geen data	8,3
	2023	Geen data	12,0
	2024	Geen data	11,3
	2025	Geen data	11,3
	2026	Geen data	12,8
	2027	Geen data	12,8

F. Verbonden partijen

In deze paragraaf over verbonden partijen wordt inzicht gegeven in en informatie verstrekt over alle organisaties waarmee de gemeente Bernheze zowel bestuurlijke als financiële relaties onderhoudt. Organisaties waarmee uitsluitend een subsidierelatie bestaat, worden niet aangemerkt als verbonden partij en vallen daarom buiten deze paragraaf

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin Bernheze een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Het financiële belang betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verboden partij haar verplichtingen niet nakomt

Van bestuurlijk belang is sprake als Bernheze zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Als gemeente blijven we wel verantwoordelijk voor de taken die we door verbonden partijen laten uitvoeren. Daarom is het van belang dat de raad in het proces van begroting en verantwoording de nodige informatie ontvangt om de bijdrage van verbonden partijen aan de realisatie van de programma's en daarmee gepaard gaande risico's te kunnen beoordelen.

In Noordoost-Brabant is gekozen om gezamenlijk regie te voeren op de gemeenschappelijke regelingen (GR'en). De gemeente Meierijstad is de coördinerende gemeente voor het afstemmingsproces tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in Brabant Noordoost. Adoptieteams en Vijftallenoverleg zijn enkele instrumenten die de regio inzet om effectief verlengd lokaal te sturen. Er is afgesproken voor alle GR'en eenzelfde beleids-, begrotings- en rekeningcyclus te hanteren. De ambtelijke adoptieteams beoordelen de Kadernota, begroting en de jaarrekening op alle beleids- en financiële aspecten en brengen advies uit aan de regiegemeenten. Dit advies is input voor het lokale advies aan de gemeenteraad.

De paragraaf 'Verbonden partijen' is om een tweetal redenen van belang:

- de verbonden partijen voeren beleid uit dat tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoort;
- welke risico's loopt de gemeente en wat zijn de budgettaire gevolgen.

De paragraaf betreffende de verbonden partijen dient volgens artikel 15 lid 1 van het Besluit begroting en verantwoording ten minste te bevatten:

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - gemeenschappelijke regelingen;
 - vennootschappen en coöperaties;

- stichtingen en verenigingen, en,
 - overige verbonden partijen;
- c. de lijst van verbonden partijen.

Voor het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang maar wel sprake is van structurele bekostiging en een bestuurlijk belang wordt aanbevolen om een extra categorie “organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang” op te nemen.

Per verbonden partijen moet tenminste de volgende informatie worden opgenomen in deze paragraaf:

- a. de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- b. het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e. de eventuele risico's, als bedoeld in [artikel 11, eerste lid, onderdeel b](#), van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk de gemeente.

Het per verbonden partij opgenomen eigen vermogen bestaat uit de reserves en het eventuele nog niet verdeelde resultaat. Het vreemd vermogen betreft de passiva minus eigen vermogen.

In het voorjaar van 2026 boden de meeste gemeenschappelijke regelingen hun Kadernota's, de jaarrekening 2025 en hun begroting 2027 aan. Voor zover deze bij het opstellen van de begroting beschikbaar waren, hebben wij de gegevens verwerkt in onderstaand overzicht.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing nemen we de eventuele risico's op waarvoor de verbonden partijen mogelijk een beroep doen op de deelnemende gemeenten.

A. Gemeenschappelijke regelingen

1. Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV) Brabant-Noordoost Regiotaxi Noordoost-Brabant	
Programma	2. Gezonde zorgzame gemeente
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De gemeentelijke portefeuillehouder is lid van het Dagelijks Bestuur.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De samenwerkende partners streven een kwalitatief hoogwaardig stelsel van kleinschalig collectief vervoer na. Zij willen daarmee voorzien in de behoefte aan openbaar vervoer, de instandhouding en de verbetering van de bereikbaarheid van de kleine kernen en het aanbod van adequate en efficiënte vervoersvoorzieningen voor diverse doelgroepen.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage in de beheerkosten zijn voor Bernheze in 2027 € 49.292. De totale bijdragen van gemeenten daarin bedragen € 569.187. Het aandeel van Bernheze bedraagt 8,7%.

1. Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV) Brabant-Noordoost Regiotaxi Noordoost-Brabant

De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	01-01-2027		31-12-2027	
	Eigen vermogen	€ 810.093	€	760.093
	Vreemd vermogen	€ 336.750	€	338.588
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het resultaat voor 2027 is geraamd op € 41.851 voor bestemming.			
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	Het grootste risico dat wordt benoemd is een faillissement of overname van de vervoerder. Het gewogen risico bedraagt € 492.093.			

2. GGD Hart voor Brabant

Programma	2. Gezonde zorgzame gemeente			
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De gemeentelijke portefeuillehouder is lid van het Dagelijks Bestuur.			
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg.			
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze is voor 2027 € 1.579.946. De totale bijdragen van alle gemeenten is € 53.850.831 waarmee het aandeel van Bernheze 3,6% bedraagt.			
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	01-01-2027		31-12-2027	
	Eigen vermogen	€ 6.677.000	€	5.282.000
	Vreemd vermogen	€ 12.171.000	€	11.624.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het resultaat voor 2027 is geraamd op nihil.			
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	De grootste benoemde risico's zitten in de niet-invulbare vacatures op vitale functies, hoge inflatie- en kostenstijgingen en fluctuaties in de omzet van de plustaken. De omvang van de risico's is bepaald op € 14.675.000. Het gewogen risico bedraagt € 2.540.000. De algemene reserve ter hoogte van € 1,7 miljoen valt per eind 2025 binnen de bandbreedte van haar normen. De benodigde weerstandscapaciteit is echter € 2,5 miljoen voor de dekking van de risico's en andere onverwachte ontwikkelingen.			

3. Openbaar Lichaam Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant

Programma	2. Gezonde zorgzame gemeente			
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het bestuur.			
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorzieningen in deze regio. Het O.L. verzorgt de administratie en gebruikt voor plaatsing van kandidaten haar eigen uitvoeringsorganisatie, de IBN-holding B.V.			
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De aangesloten gemeenten leveren een bijdrage in de bestuurskosten van het Werkvoorzieningsschap. De bijdrage van Bernheze is in voor 2027 € 8.898. De totale bijdragen van gemeenten bedragen € 90.826. Het aandeel van Bernheze bedraagt daarmee 9,8%.			
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	01-01-2027		31-12-2027	
	Eigen vermogen	€ 27.118.000	€	27.118.000
	Vreemd vermogen	€ 1.751.900	€	1.751.900
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het resultaat voor 2027 is geraamd op nihil.			
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.			

4. Omgevingsdienst Brabant Noord (OBDN)

Programma	3. Klimaatbestendig																		
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.																		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het openbaar lichaam is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van de fysieke leefomgeving en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Brabant Noord.																		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze in 2027 is € 1.647.698. De totale bijdrage van gemeenten en provincie is € 36.347.349. Het aandeel van Bernheze bedraagt daarmee 4,5%.																		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	<table><tr><td></td><td></td><td>01-01-2027</td><td></td><td>31-12-2027</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€</td><td>9.689.000</td><td>€</td><td>9.571.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€</td><td>11.087.000</td><td>€</td><td>11.173.000</td></tr></table>						01-01-2027		31-12-2027	Eigen vermogen	€	9.689.000	€	9.571.000	Vreemd vermogen	€	11.087.000	€	11.173.000
		01-01-2027		31-12-2027															
Eigen vermogen	€	9.689.000	€	9.571.000															
Vreemd vermogen	€	11.087.000	€	11.173.000															
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het resultaat voor 2027 is geraamd op nihil.																		
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	O.b.v. de risico-inventarisatie is het gewogen risico € 2.091.000. De grootst genoemde risico's zijn een niet toegankelijke ICT-omgeving en het niet realiseren van opdrachtvolume.																		

5. Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)

Programma	6. Dienstverlening en sterke organisatie				
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het bestuur.				
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden opgenomen in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen. Daarnaast in volgorde van prioriteit: verbetering van de digitale dienstverlening, het archief als informatiecentrum en verbetering van de lokale dienstverlening.				
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze in 2027 is € 174.300 (incl. doorschuif btw). De totale bijdragen van gemeenten en waterschappen is € 2.888.900. Het aandeel van Bernheze bedraagt daarmee 6,0%. Daarnaast wordt nog een bijdrage van de provincie ontvangen van € 639.400.				
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	01-01-2027		31-12-2027		
	Eigen vermogen	€	1.436.000	€	1.372.000
	Vreemd vermogen	€	5.600.000	€	5.914.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het te verwachte resultaat voor 2027 voor bestemming wordt geraamd op € 64.000 negatief				
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	Het grootste risico dat wordt benoemd is de wijziging in de hoogte van de bijdrage door de deelnemers of via de dienstverleningsovereenkomsten. Het gewogen risico bedraagt € 494.700. Voor het opvangen van de risico's is een weerstandsvermogen beschikbaar van € 522.500 of terwijl 8,0% van de (deelnemers)bijdragen. Volgens de regeling mag de algemene reserve niet meer bedragen dan 10% van de gezamenlijke bijdragen.				

6. Veiligheidsregio Brabant-Noord

Programma	5. Weerbare en veilige samenleving
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer en Veiligheidsbureau Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio Brabant-Noord en het Gemeenschappelijk Meldcentrum Brabant-Noord. In de Veiligheidsregio werken 16 gemeenten, de GGD en de Nationale Politie met hen samen op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en meldkamers. Voorts werken ook het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid in de veiligheidsregio samen.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze wordt berekend tegen vaste bedragen per inwoner voor enkele onderdelen en een procentueel deel voor de kazernes. De bijdrage voor Bernheze bedraagt in 2027 op basis van begroting € 2.609.059 De bijdrage bedraagt per inwoner € 80,02. De totale geraamde bijdrage van gemeente is € 54.542.011. Het aandeel van Bernheze bedraagt daarmee 4,8%

6. Veiligheidsregio Brabant-Noord

De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	<table><tr><th></th><th>01-01-2027</th><th>31-12-2027</th></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 22.224.672</td><td>€ 22.026.837</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 96.696.000</td><td>€ 95.373.000</td></tr></table>		01-01-2027	31-12-2027	Eigen vermogen	€ 22.224.672	€ 22.026.837	Vreemd vermogen	€ 96.696.000	€ 95.373.000
	01-01-2027	31-12-2027								
Eigen vermogen	€ 22.224.672	€ 22.026.837								
Vreemd vermogen	€ 96.696.000	€ 95.373.000								
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het te verwachte resultaat voor 2027 voor bestemming wordt geraamd op € 198.000 negatief.									
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	De grootste risico's die worden benoemd zijn bezuinigingstaakstelling, hogere loon- en prijsstijging, ontwikkelingen huisvesting nieuwbouw, renovatie en cyberincident/datalek. Het gewogen risico bedraagt € 3.850.000. Voor het opvangen van de risico's is ultimo 2024 een weerstandsvermogen beschikbaar van € 3.750.000 miljoen.									

7. Regionale Ambulance Voorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord

Programma	2. Gezonde zorgzame gemeente				
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.				
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg die tijdig ter plaatse is.				
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De RAV wordt volledig gefinancierd door de Zorgverzekeraars en het Rijk en er wordt geen gemeentelijke bijdrage gevraagd.				
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	01-01-2027				
	31-12-2027				
	Eigen vermogen	€	17.474.000	€	17.474.000
	Vreemd vermogen	€	25.684.000	€	31.560.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het verwachte resultaat voor 2027 is nihil.				
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.				

8. Regionaal Bureau leerplicht en RMC (regionale meld- en coördinatiefunctie)

Programma	2. Gezonde zorgzame gemeente	
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.	
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het algemeen resultaat dat beoogd wordt, is een goede uitvoering van de leerplicht en kwalificatieplicht, voortijdig schoolverlaten voorkomen en jongeren in een kwetsbare positie monitoren. De ambities zijn de volgende: - Geen enkel leerplichtig kind zit langer dan drie maanden thuis zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Het RBL BNO geeft altijd prioriteit aan het zo snel als mogelijk stoppen van het schoolverzuim. Uitgangspunt hierbij is dat iedere dag dat een kind thuis zit er één te veel is. - Geen enkele jongere in een kwetsbare positie tussen 16 en 23 jaar valt tussen de wal en het schip. Alle jongeren die geen startkwalificatie hebben zijn in beeld en hebben een duurzame werkplek, passende dagbesteding of volgen een traject naar werk of zorg. RBL BNO bereikt alle voortijdig schoolverlaters en verleidt ze om onderwijs te volgen. Ook als sprake is van een krappe arbeidsmarkt waarin werkgevers arbeidskrachten zoeken.	
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze in 2027 bedraagt € 139.414 op een totaal van gemeentelijke bijdragen van € 1.609.846. Het aandeel bedraagt daardoor 10,0%.	
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	01-01-2027 Eigen vermogen n.v.t. Vreemd vermogen n.v.t. RBL had ultimo 2025 een algemene reserve beschikbaar van € 466.241.	31-12-2027 n.v.t. n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het verwachte resultaat voor 2027 is nihil.	

8. Regionaal Bureau leerplicht en RMC (regionale meld- en coördinatiefunctie)

Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.
---	--------

9. Heesch West

Programma	4. Duurzame landbouw en economie		
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De burgemeester en de portefeuillehouder vastgoed maken deel uit van het Algemeen Bestuur.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het samenwerkingsverband heeft tot doel het bevorderen van de economische ontwikkeling en werkgelegenheid in de regio "Noordoost Brabant" door middel van het duurzaam ontwikkelen, realiseren, exploiteren en beheren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt aanvaardbaar regionaal bedrijventerrein, hierna te noemen "bedrijventerrein", op basis van de door de grondgebiedsgemeenten vastgestelde, nog vast te stellen en geldende bestemmingsplannen, wijzigingen daarvan in wijzigingsplannen en uitwerkingen daarvan in uitwerkingsplannen.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Voor Bernheze is het aandeel bepaald op 12%.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar			01-01-2027
			31-12-2027
	Eigen vermogen	€ 5.057.000	€ 5.057.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Vreemd vermogen	€ 86.468.000	€ 88.326.000
	Het verwachte resultaat voor 2027 is geraamd op nihil.		
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	Planologisch gezien is er voor Heesch West sprake van een vastgesteld bestemmingsplan, waartegen nog wel beroep bij de Raad van State is ingesteld. De behandeling en uitspraak door de afdeling Bestuursrechtspraak staat een voortvarende realisatie en gronduitgifte op Heesch West in de weg. Mei 2026 vindt de zitting bij de afdeling Bestuursrechtspraak plaats, de uitspraak wordt in het 3e kwartaal voorzien. Vertraging raakt zowel de voortgang van investeringen als de gronduitgifte. De 11 boekwaarde neemt door de relatief lage financieringskosten beperkt toe. Met de aanhoudende schaarste in het aanbod van bedrijventerreinen is het ingerekende uitgiftetempo behoedzaam. Niet alleen de voornoemde planologische procedure maar met name ook een effectieve oplossing voor de netcongestie kan gevolgen hebben voor de uitvoeringsplanning en de uitgifte van de bedrijfskavels. Ontwikkelen van een collectieve energyhub is in perspectief van de actuele netcongestie belangrijk voor een robuust vestigingsklimaat en voortvarende gronduitgifte. Het gewogen risico bedraagt € 18.588.500. De grondexploitatie van de GR Heesch West wordt elk jaar geactualiseerd en bij grotere tekorten zullen de deelnemende gemeenten het tekort telkenmale aanvullen. Daarom is er geen reserve als weerstandsvermogen nodig.		

10. Centrumregeling Wet Maatschappelijke ondersteuning Regio Brabant Noordoost-oost 2024-2028

Programma	2. Gezonde zorgzame gemeente		
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De colleges van B&W geven de centrumgemeente Oss mandaat en volmacht om binnen het in deze regeling vastgestelde kader de genoemde taken en opdracht uit te voeren. De portefeuillehouder Wmo maakt deel uit van het reguliere overleg.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van ondersteuning in het kader van de Wmo volgens het systeem van bestuurlijk aanbesteden.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van het aantal inwoners per 1 januari. De bijdrage voor 2027 is € 168.442 excl. btw. Het aandeel van Bernheze komt op 11,2%.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar			01-01-2027
			31-12-2027
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.

10. Centrumregeling Wet Maatschappelijke ondersteuning Regio Brabant Noordoost-oost 2024-2028

De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het te verwachte resultaat voor 2027 wordt geraamd op nihil.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

11. Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant

Programma	2. Gezonde zorgzame gemeente		
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De colleges geven de centrumgemeente Den Bosch mandaat en volmacht om binnen het in deze regeling vastgestelde kader de genoemde taken en opdracht uit te voeren, uiteraard begrensd door wetgeving, jurisprudentie en vooraf vastgestelde financiële kaders		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van de individuele voorzieningen en de flexibele jeugdhulp, volgens het systeem van bestuurlijk aanbesteden.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De bijdrage voor 2027 is geraamd op € 126.394. De totale bijdragen van alle deelnemers is € 3.045.642 waarmee het aandeel van Bernheze komt op 4,15%. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt met ingang van 1-1-2024 plaats o.b.v. de onderlinge verhouding van de inkomsten van de gemeenten uit het gemeentefonds binnen het cluster 'individuele voorzieningen'.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	01-01-2027		31-12-2027
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	n.v.t.		
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.		

12. Belastingssamenwerking Oost Brabant (BSOB)

Programma	7. Financiën		
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Via de portefeuillehouder is Bernheze vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De gemeente deelt mee in de gemeenschappelijke regeling waar een samenwerking is ontstaan tussen het waterschap Aa en Maas en 9 deelnemende gemeenten. De BSOB draagt zorg voor de oplegging en inning van gemeentelijke belastingen (de belastingtaken).		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze in 2027 bedraagt € 649.528. De totale bijdragen van de gemeenten en het waterschap bedraagt € 15.683.533 of terwijl het aandeel voor Bernheze bedraagt 4,14%.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	01-01-2025		31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 1.212.000	€ 690.000
	Vreemd vermogen	€ 19.546.000	€ 21.209.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het te verwachte resultaat voor 2027 wordt geraamd op nihil.		
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	De BSOB benoemd in zijn risico-inventarisatie de volgende risico's: Krapte op te arbeidsmarkt, kwetsbaarheid op essentiële functies, databeveiliging en frictiekosten. De BSOB heeft geen reserve weerstandscapaciteit. Eventuele tegenvallers worden doorberekend aan de deelnemers. Om toch eventuele (onvoorziene) financiële tegenvallers binnen de eigen begroting op te vangen, hebben we de post 'onvoorzien' in de begroting opgenomen. De post 'onvoorzien' is vastgesteld op 0,6% van de begroting met een minimum van € 50.000. Voor 2027 betekent dit een bedrag van € 68.073.		

B. Vennootschappen en coöperaties

Voor privaatrechtelijke organisaties gelden de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. Dit betekent dat binnen vijf maanden de stukken moeten zijn gepubliceerd. Indien de benodigde gegevens tijdig beschikbaar zijn hebben we die opgenomen.

1. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten			
Programma	7. Financiën		
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Als aandeelhouder maakt de gemeentelijke portefeuillehouder deel uit van de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Bankinstelling van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Op een totaal van 55.690.720 aandelen bezit Bernheze 21.060 aandelen. Dit is een bescheiden aandeel van 0,037816%.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	31-12-2025		31-12-2027
	Eigen vermogen	€ 4.777.000.000 €	Nog niet bekend
	Vreemd vermogen	€ 123.164.000.000 €	Nog niet bekend
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2025 heeft BNG-bank een nettowinst na belastingen behaald van € 172.000.000. Over het toekomstig resultaat 2026 en 2027 doet de bank geen uitspraak.		
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.		

2. NV Brabant Water			
Programma	7. Financiën		
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Als aandeelhouder maakt de gemeentelijke portefeuillehouder deel uit van de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Watervoorziening		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Bernheze participeert voor € 2.451,61 in het aandelenkapitaal van € 278.000. Dit is een belang van 0,9%.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	31-12-2025		31-12-2027
	Eigen vermogen	€ 767.239.000 €	Nog niet bekend
	Vreemd vermogen	€ 713.961.000 €	Nog niet bekend
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	In 2025 werd een nettoresultaat behaald van 50,9 miljoen. Over het toekomstig resultaat 2026 en 2027 is nog niets bekend.		
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.		

C. Stichtingen en verenigingen

1. Vereniging van Eigenaars van "De Pas" De Misse 4	
Programma	1. Leefbare kernen
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De portefeuillehouder gemeentelijk vastgoed, de bedrijfsleider accommodaties en een beleidsmedewerker van financiën van Bernheze maken het bestuur van de VVE, dat drie bestuursleden kent.
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Beheer en onderhoud van het exterieur van het gebouw "De Pas", waarvan Bernheze sinds 31 augustus 2020 enig eigenaar is.
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Alle exploitatiekosten van de VVE plus de kosten van groot onderhoud worden verrekend via 55% gemeente en 45% de Pas. Verrekening is onderdeel van de verhuurovereenkomst van Stichting de Pas en loopt via de gemeente.

1. Vereniging van Eigenaars van "De Pas" De Misse 4

De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	31-12-2025		31-12-2027	
	Eigen vermogen	n.v.t.	Nog niet bekend	
	Vreemd vermogen	€ 297.424	€	Nog niet bekend
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De jaarlijkse exploitatie sluit zonder saldo. De kosten worden verdeeld op basis van statutaire afspraken.			
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	N.v.t.			

2. Zorg- en veiligheidshuis Brabant Noordoost (voorheen: St. Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf)

Programma	5. Weerbare en veilige samenleving		
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De burgemeester van de gemeente Oss vertegenwoordigt Bernheze.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Deze stichting is opgericht om een betere afstemming tussen partners op het terrein van veiligheid te bereiken (politie, gemeenten, openbaar ministerie en diverse welzijnsinstellingen). De meerwaarde van de samenwerking van organisaties op een fysieke locatie ligt in de sluitende aanpak van criminaliteit en overlast en de aanpak van de achterliggende problemen bij de betrokkenen. Door het bundelen van activiteiten ontstaat een compleet zicht op de situatie van daders, overlastgevers en slachtoffers, zodat het mogelijk wordt om gezamenlijk en geïntegreerd te handelen.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De gemeentelijke bijdrage voor Bernheze bedraagt in 2027 € 44.613.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	01-01-2027		31-12-2027
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	n.v.t.		
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.		

3. Regio Noordoost-Brabant (RNOB)

Programma	4. Duurzame landbouw en economie		
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	Bij het onderdeel 'overheden' worden alle samenwerkende gemeenten vertegenwoordigd door hun portefeuillehouder.		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het samenwerkingsverband erkent de diversiteit in de regio, maar gaat uit van gelijkwaardigheid, waarbij elkaar gunnen en afspraken maken belangrijke pijlers zijn. Dit is een belangrijke basis voor de samenwerking, naast de nieuwe inhoudelijke Samenwerkingsagenda. In de Samenwerkingsagenda "richting 2030" is vastgelegd wat de samenwerking van plan is op te pakken. Steeds meer wordt ingezet op samenwerking met provincie, omliggende regio's en het rijk met een aangescherpte en daadkrachtigere organisatie.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De bijdrage voor Bernheze in 2027 bedraagt: - Bijdrage Regiofonds: € 4,42 per inwoner of terwyl € 146.292. - Daarnaast dragen we bij in de tijdelijke programma's Startup accelerator Elevate-X (€ 13.500). De totale bijdragen van de gemeenten en waterschappen is geraamd op € 2.976.995 waardoor het aandeel voor Bernheze 4,4% is.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	01-01-2027		31-12-2027
	Eigen vermogen	€ Nog niet bekend	€ Nog niet bekend
	Vreemd vermogen	€ Nog niet bekend	€ Nog niet bekend
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het verwachte resultaat voor 2027 is nihil.		

3. Regio Noordoost-Brabant (RNOB)

Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.
---	--------

4. Vereniging van Eigenaars Plein 1969 I&II

Programma	1. Leefbare kernen															
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De portefeuillehouder maatschappelijk vastgoed maakt deel uit van het bestuur van de VVE, dat twee bestuursleden kent.															
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Beheer en onderhoud van het exterieur van het gebouw “Plein 169 I&II” voor de gezamenlijke eigenaren (Woonstichting JOOST en gemeente Bernheze).															
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Statutair is vastgelegd dat verrekening van kosten plaatsvindt voor 18% voor Bernheze en voor 82% voor Woonstichting JOOST. Voor 2026 is de bijdrage voor Bernheze € 6.162.72.															
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	<table><tr><td></td><td></td><td>31-12-2025</td><td></td><td>31-12-2027</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€</td><td>101.153</td><td>€</td><td>Nog niet bekend</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€</td><td>0</td><td>€</td><td>0</td></tr></table>			31-12-2025		31-12-2027	Eigen vermogen	€	101.153	€	Nog niet bekend	Vreemd vermogen	€	0	€	0
		31-12-2025		31-12-2027												
Eigen vermogen	€	101.153	€	Nog niet bekend												
Vreemd vermogen	€	0	€	0												
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het verwachte resultaat voor 2027 is nihil.															
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.															

5. Vereniging van Eigenaars Bibliotheek met Bovenwoningen De Misse / Hoogstraat

Programma										
Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De portefeuillehouder maatschappelijk vastgoed maakt deel uit van het bestuur van de VVE, dat twee bestuursleden kent.									
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Beheer en onderhoud van het exterieur van het gebouw De Misse/Hoogstraat te Heesch voor de gezamenlijke eigenaren (Stichting Mooiland en gemeente Bernheze).									
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	Statutair is vastgelegd dat verrekening van kosten plaatsvindt voor 50% voor Bernheze en voor 50% voor Stichting Mooiland. Voor 2026 is de bijdrage voor Bernheze begroot op € 6.218. De begroting 2027 is op moment van schrijven nog niet beschikbaar.									
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar	<table><tr><th></th><th>31-12-2025</th><th>31-12-2027</th></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 75.477</td><td>€ Nog niet bekend</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ n.v.t.</td><td>€ n.v.t.</td></tr></table>		31-12-2025	31-12-2027	Eigen vermogen	€ 75.477	€ Nog niet bekend	Vreemd vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.
	31-12-2025	31-12-2027								
Eigen vermogen	€ 75.477	€ Nog niet bekend								
Vreemd vermogen	€ n.v.t.	€ n.v.t.								
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Het resultaat voor 2025 is nihil. De begroting 2027 is nog niet beschikbaar.									
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	N.v.t.									

D. Overige verbonden partijen

1. Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC)

Wijze waarop de gemeente een belang heeft	De gemeente Bernheze wordt vertegenwoordigd door een burgemeester uit onze regio		
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het versterken van de bestuurlijke aanpak van de georganiseerde criminaliteit en vervolgens de ontwikkeling van een geïntegreerde aanpak van de georganiseerde criminaliteit te faciliteren en te stimuleren.		
Het belang van Bernheze aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar	De verwachte bijdrage voor 2027 bedraagt € 36.581.		
De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar		01-01-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.

1. Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC)

De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Ten tijde van het opstellen van deze begroting was de begroting 2027 van het RIEC nog niet ontvangen.
Eventuele risico's: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie	n.v.t.

G. Grondbeleid

Algemeen

De gemeente Bernheze wil regie voeren op haar ruimtelijk beleid. Het uitgangspunt is dat, bij gelijke geschiktheid, voorkeur wordt gegeven aan projecten waarin de grond in eigendom van de Gemeente Bernheze is. Voor de geschikte locaties waar de gemeente de grond al in eigendom heeft zal het op basis van het vorige beleid ingezette actieve grondbeleid worden voortgezet. Actief grondbeleid is echter geen vanzelfsprekendheid meer. De gemeente Bernheze zal kiezen voor maatwerk, waarbij per ontwikkelingsopgave zal worden gekeken welke strategie (of combinatie van strategieën) het meest effectief is.

Daar waar initiatieven uitblijven en/of voor locaties waar de gemeente zelf actief sturing wil geven aan (de kwaliteit) van ruimtelijke ontwikkelingen, zal onderzocht worden of (aanvullend) actief grondbeleid een optie is.

De Gemeente Bernheze heeft op 25 januari 2024 de nota grondbeleid 2024-2027 vastgesteld, die de basis vormt voor het te hanteren grondbeleid.

Woningbouwplanning

In 2026 is de wet regie volkshuisvesting van kracht geworden. We hebben regionaal nieuwe afspraken gemaakt over de woningbouwaantallen t/m 2036 en dienen voor juli 2027 in het programma op te nemen hoe en waar wij onze woningbouwaantallen t/m 2036 gaan realiseren.

Ondertussen bouwen we ook in 2027 weer door. Er worden naar verwachting ruim 200 woningen opgeleverd in grote projecten. Zoals Heeswijkse-Akkers en Kamersche hoef beiden in Heeswijk-Dinther. Daarnaast worden er diverse kleinere projecten opgeleverd door heel de gemeente.

Enexis geeft sinds juli 2026 nog maar beperkt nieuwe huisaansluitingen uit. Vooruitlopend daarop hebben we voor diverse projecten al een huisaansluiting aangevraagd zodat we ook in 2027 kunnen starten met de bouw van woningen. Projecten in aanbouw in 2027 zijn onder andere de herontwikkeling van Den Berg, Mozartlaan-Verdilaan en het appartementencomplex aan de Sint Servatiusstraat-Ballendonk. Deze projecten dragen allen bij aan de grote vraag naar sociale huurwoningen in onze gemeente.

In 2026 is gestart met de herinrichting van de lege woonwagenstandplaatsen aan de Donkervoortse loop in Heesch. Daarvoor is ook reeds netcapaciteit aangevraagd bij Enexis. We verwachten deze standplaatsen in 2027 weer uit te kunnen geven.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Bij de geactiveerde bedragen is voor de boekwaarde per 1 januari 2027 uitgegaan van de werkelijke cijfers per 1 januari 2026 vermeerderd met de geraamde bedragen in de begroting 2026, alsmede de bijstellingen hierop. Met betrekking tot de uitgaven en inkomsten van 2027 is uitgegaan van de bedragen zoals deze zijn opgenomen in de laatst vastgestelde geactualiseerde exploitatieopzet.

Met betrekking tot het realiseren van winst heeft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) de "percentage of completion" regel (POC) verplicht gesteld. Dit is een methode om de jaarwinst bij de grondexploitatie te bepalen. De winst moet jaarlijks worden genomen naar rato van de gerealiseerde kosten en opbrengsten. Dus indien 50% van de kosten is gerealiseerd en 50% van de grond is verkocht, dan dient $50\% \times 50\% = 25\%$ van de geprognoseerde winst te worden genomen. Wanneer de resultaten van een grondexploitatie worden bijgesteld of het voortgangpercentage muteert heeft dit ook gevolgen voor de eerder genomen winst volgens de POC regel.

Grondprijzen

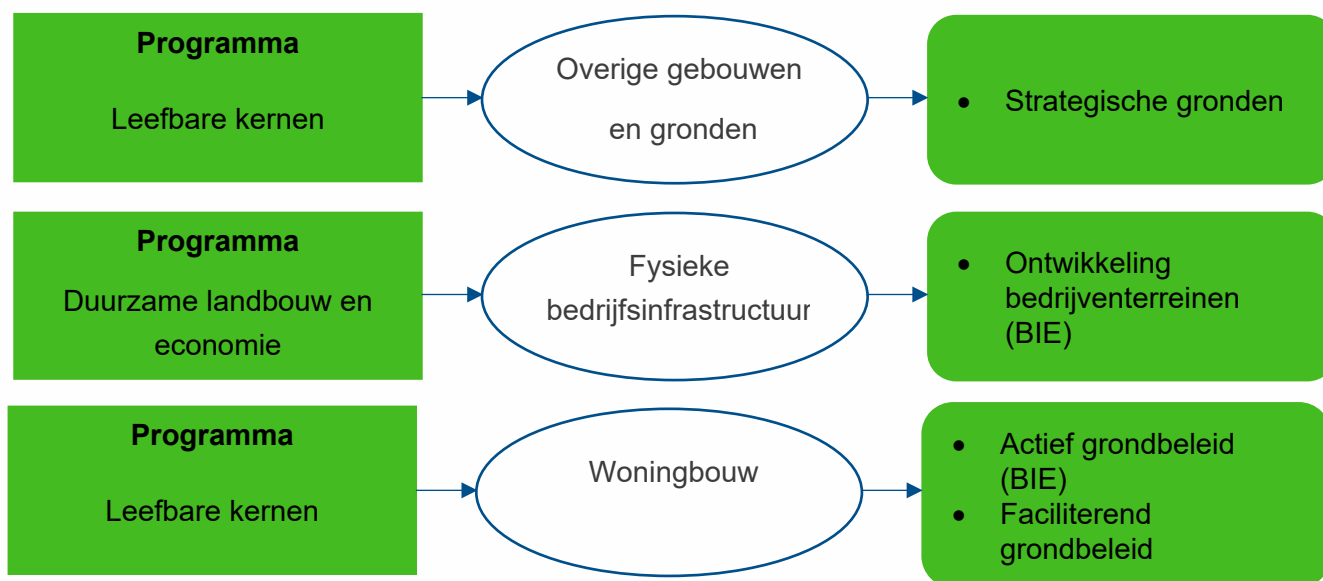
Een andere belangrijke pijler voor de invulling van de exploitatieopzetten zijn de grondprijzen van de uit te geven gronden. Op basis van de nota grondbeleid 2024-2027 worden deze bepaald op basis van een tenderprocedure, taxatie of de gemeentelijke grondprijzenbrief.

Onderhanden werken

Doordat grondexploitaties vaak over meerdere jaren heen lopen, dienen deze aan het einde van het jaar als onderhanden werken op de balans verantwoord te worden. Het onderhanden werk van een grondexploitatie bestaan uit alle tot dan toe gemaakte ontwikkelkosten (inclusief bijgeschreven rente) verminderd met de (eventueel al) gerealiseerde opbrengsten per einde jaar. Deze waarde wordt gecorrigeerd met de eventuele eerder genomen (POC)-winstnemingen en/of genomen verliezen.

Programma's

De commissie Besluit begroting en verantwoording (BBV) schrijft voor dat de activiteiten van het grondbedrijf over drie programma's moeten worden verantwoord.

Vermogenspositie en resultaat

Reserve landschappelijke kwaliteitsverbetering

Per verkochte meter woningbouwgrond op complexen buiten de dorpskernen wordt een bedrag gestort in de bestemmingsreserve landschappelijke kwaliteitsverbetering. De reserve wordt ingezet voor doeleinden ten behoeve van de landschappelijke kwaliteit in het buitengebied. We verwachten in 2027 € 29.600 toe te voegen aan deze reserve.

Reserve Compensatiefonds Groen

Initiatieven binnen de dorpskernen die niet voldoen aan de groennorm van 20% mogen – met instemming van het college – een storting doen in het compensatiefonds groen, zodat op andere locaties de benodigde vergroening alsnog gerealiseerd kan worden. We verwachten in 2027 € 49.400 toe te voegen aan deze reserve.

Reserve Verbetering fysieke leefomgeving

Bij alle kwalificerende bouwplannen waarmee wij nieuwe woningbouw of bedrijvigheid toevoegen vragen wij een bijdrage om de fysieke leefomgeving te verbeteren. We verwachten in 2027 € 0 toe te voegen aan deze reserve. Voor de kleinere korte termijn projecten worden de bijdrages vaak al in 2026 verwacht, voor de langere termijn projecten worden de bijdrages in 2028 en verder verwacht. Het voorgaande in combinatie met dat dit ook nog een relatief nieuwe regeling betreft, maakt dat we geen bijdrages in 2027 verwachten toe te voegen.

Reserve Vereveningsfonds woningbouw

In de basis moeten alle plannen voldoen aan het aantal sociale huurwoningen zoals benoemd in de woonvisie. Bij uitzondering kan er hiervan worden afgeweken. In dat geval kan aan een initiatiefnemer verzocht worden om een storting te doen in het compensatiefonds sociale

woningbouw, waarmee wij op een andere locatie extra sociale huurwoningen realiseren. We verwachten in 2027 € 3.300 toe te voegen aan deze reserve.

Vennootschapsbelasting (VPB)

De bouwgrondexploitatie is een VPB-plichtige activiteit. De te betalen belasting is een verliespost die (verplicht) in de algemene dienst wordt verantwoord.

Actief grondbeleid (BIE)

Voor de bouwgronden in exploitatie (BIE's) geldt het BBV. Belangrijke punten zijn:

- BIE's moeten worden geopend door de raad. Hierbij wordt de exploitatieopzet vastgesteld. Dit is het kader waarin de toekomstige baten en lasten per jaarschijf zijn weergegeven en daarnaast het verwachte resultaat inzichtelijk is. In de financiële verordening Gemeente Bernheze 2026 heeft uw raad o.g.v. artikel 5 lid 9 b het vaststellen van de eerste/initiële exploitatieopzet gemandateerd aan het college, tenzij deze negatief is, dan is wel instemming van de raad nodig.
- In 2026 en 2027 verwachten we vier nieuwe reguliere grondexploitaties te openen, twee voor woningbouw, één voor herontwikkeling vakantiepark en één voor de realisatie van een sportcomplex. Ten tijde van het opstellen van de begroting, waren de kaders nog onvoldoende zichtbaar om daarvoor een betrouwbare grondexploitatie op te stellen. Binnen de vier nog te openen grondexploitaties zullen naar schatting ongeveer 290 woningen worden gerealiseerd.
- De (resterende) looptijd van deze bouwgronden in exploitatie mag maximaal 10 jaar zijn. Wanneer de periode langer dan 10 jaar is moet daarvoor toestemming worden gevraagd aan de raad. Dit is bij één exploitatie het geval, zijnde Zwarte Molen Zuid. Hiervoor is in de raadsvergadering van 6 juli 2023 de benodigde toestemming gegeven.
- De kosten die worden toegerekend moeten aanwezig zijn op de kostensoortenlijst zoals opgenomen in het Omgevingsbesluit.
- Rente toerekenen over het eigen vermogen is niet toegestaan. De rente moet gebaseerd zijn op de werkelijke rente van het vreemd vermogen, berekend volgens de voorgeschreven regels van het BBV.

Resultaat en uitgifte per complex

Complex	Genomen winst t/m 2025	Vermoedelijk resterend resultaat
Zwarte Molen	€ 3.084.000	€ 445.000
De Erven	€ 5.548.000	€ 762.000
Rodenburg	€ 1.388.000	€ 286.000
Heeswijkse Akkers	€ -	-€ 471.000
Schaapsdijk	€ 487.000	€ 200.000
Molenhoeven 3	€ -	-€ -
De Bunders	€ -	-€ 1.834.000
Oude Veghelsedijk	€ -	-€ -/ 75.000

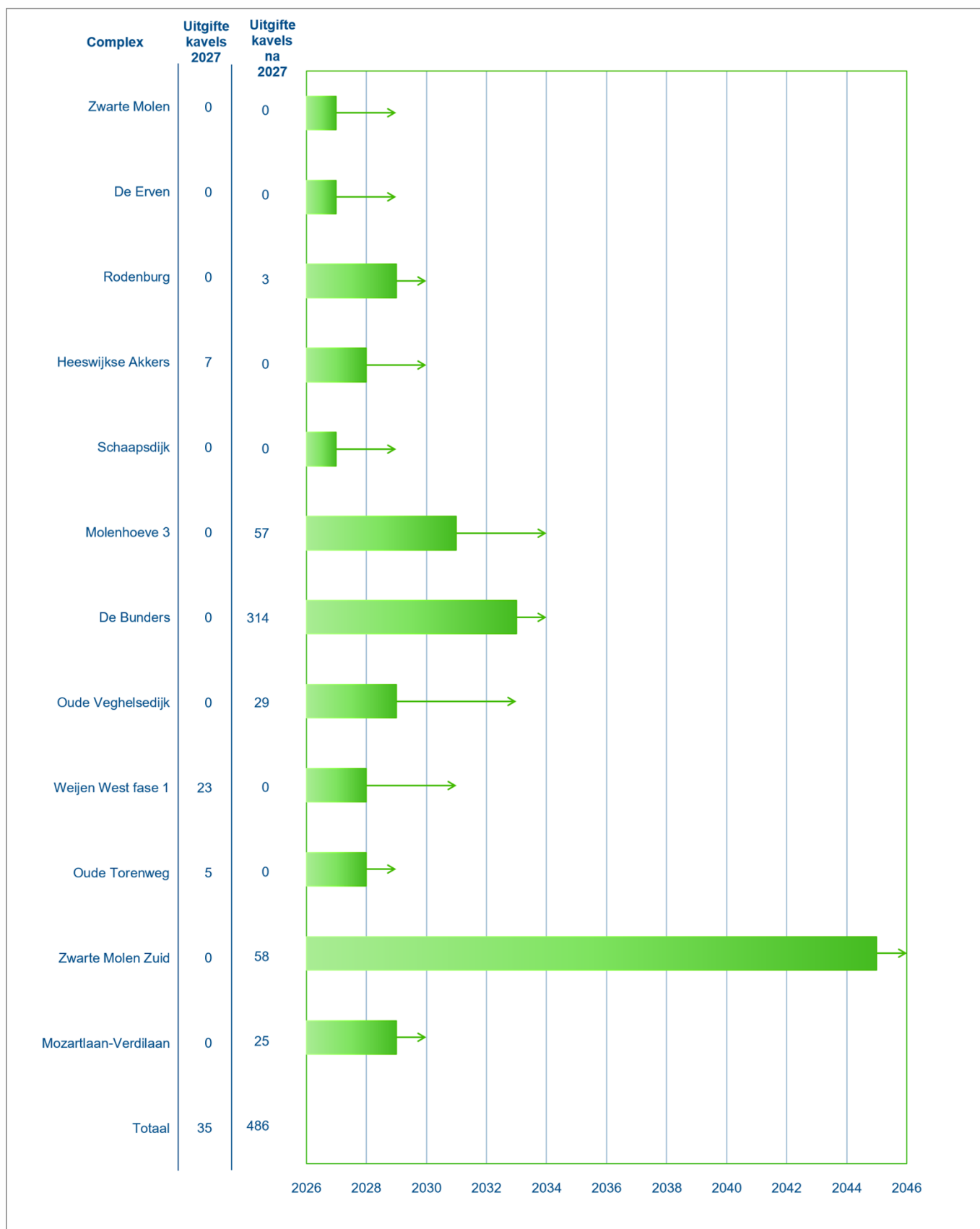
Complex	Genomen winst t/m 2025	Vermoedelijk resterend resultaat
Weijen West fase 1	€ -	€ 909.000
Oude Torenweg	€ -/- 150.000	€ -
Zwarte Molen Zuid	€ -/- 387.000	€ -/- 37.000
Mozartlaan-Verdilaan*	€ -/- 78.000	€ -/- 29.000
Complex gerealiseerde projecten	€ -	€ -
Totaal	€ 9.892.000	€ 4.766.000

** Bij de vaststelling van het project Mozartlaan-Verdilaan heeft uw raad expliciet bepaald dat het verlies niet gedekt wordt uit de reserve nog nader te bestemmen, maar uit het compensatiefonds sociale woningbouw.*

De vermoedelijke resultaten presenteren we inclusief de winst die nog tussentijds genomen moet worden op basis van de voortgang van de projecten (POC). De vermoedelijke eindresultaten van de BIE woningbouwcomplexen bedraagt samen € 4.766.000.

De resultaten van de bouwgrondexploitatie komen direct ten bate of ten laste van de reserve nog nader te bestemmen. Voor 2027 is het verwacht resultaat € 1.135.000 positief op basis van de hierboven beschreven POC-methode.

In het overzicht op de volgende pagina worden de ontwikkelingen van de verschillende complexen/plannen uitgezet over de komende jaren. De volle lijn geeft hierbij de jaren aan waarin kavels worden uitgegeven. De pijl geeft aan tot welk jaar er nog investeringen op de planning staan. De planning is dat de complexen afgesloten kunnen worden aan het einde van het jaar waarin de pijl eindigt.

Faciliterend grondbeleid

Bij particuliere ontwikkelingen worden de kosten die de gemeente maakt verhaald op de initiatiefnemer. Voor niet-kwalificerende bouwplannen gaat dit via leges. Voor kwalificerende bouwplannen, worden contracten gesloten met de initiatiefnemer voor het verhaal van de kosten. Voor het voortraject wordt dat gedaan door middel van een project startup brief (PSU-brief) voor de formele procedure en verder door middel van een te sluiten anterieure overeenkomst. Ook eventuele kosten voor nadeelcompensatie worden verhaald op de initiatiefnemer door middel van de anterieure overeenkomst. Uitgangspunt is dat alle kosten worden verhaald. Het verwacht resultaat van de particuliere exploitaties is voor de gemeente dan ook nihil.

De kosten die de gemeente maakt verband houdende met de ontwikkeling van gronden door derden moeten binnen vijf jaar leiden tot het ontwikkelen van een exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst. Anders moet de gemeente de kosten als verliespost nemen.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

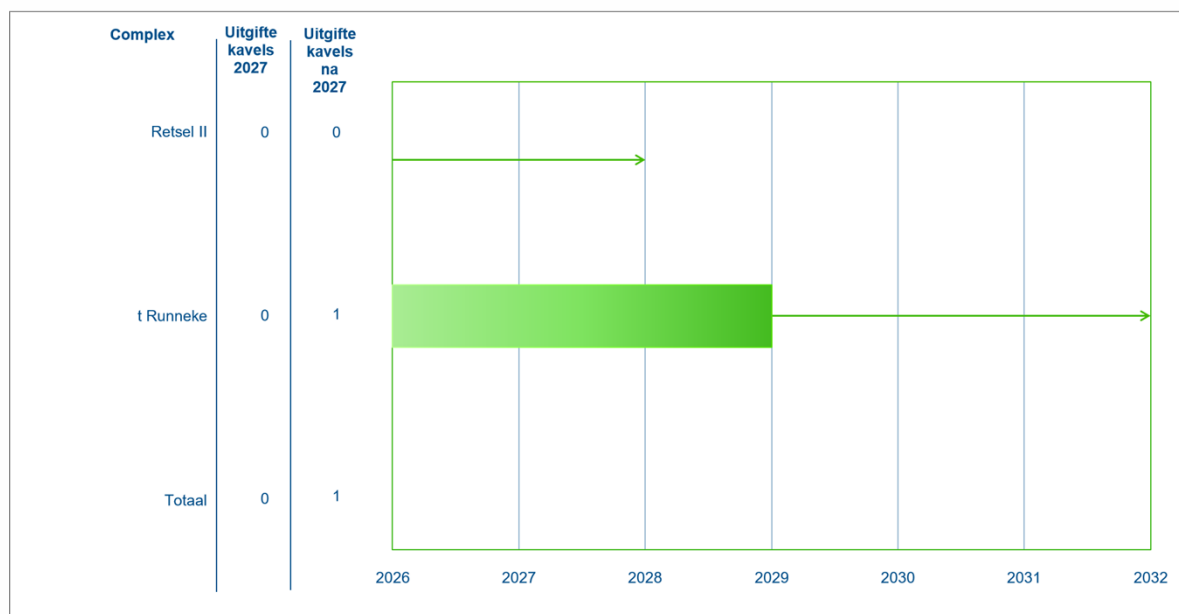
Complexen binnen de fysieke infrastructuur hebben betrekking op de ontwikkeling van bedrijventerreinen en hebben ook de status van BIE. De daarbij horende regelgeving is ook op deze complexen van toepassing. De gemeente Bernheze exploiteert twee complexen onder deze categorie. In 2026 en 2027 verwachten we één nieuwe grondexploitatie voor bedrijventerreinen te openen. Ten tijde van het opstellen van de begroting, waren de kaders nog onvoldoende zichtbaar om daarvoor een betrouwbare grondexploitatie op te stellen.

Complex	Genomen winst t/m 2025	Vermoedelijk resterend resultaat
Retsel II	€ 149.000	€ 3.000
't Runneke	€ -	€ 23.000
Totaal	€ 149.000	€ 26.000

De vermoedelijke resultaten presenteren we inclusief de winst die nog tussentijds genomen moet worden op basis van de voortgang van de projecten (POC). De vermoedelijke eindresultaten van de BIE van bedrijventerreinen bedraagt samen € 26.000.

De resultaten van de bouwgrondexploitatie komen direct ten bate of ten laste van de reserve nog nader te bestemmen. Voor 2027 is het verwacht resultaat op bedrijventerreinen € 3.000 positief op basis van de hierboven beschreven POC-methode.

In onderstaand overzicht worden de ontwikkelingen van de verschillende bedrijventerreinen uitgezet over de komende jaren. De volle lijn geeft hierbij de jaren aan waarin kavels worden uitgegeven. De pijl geeft aan tot welk jaar er nog investeringen op de planning staan. De planning is dat de complexen afgesloten kunnen worden aan het einde van het jaar waarin de pijl eindigt.

Overige strategische gronden

Hiertoe behoren de gronden die de gemeente Bernheze op voorraad heeft ten behoeve van toekomstige ontwikkeling. Dit zijn de strategische gronden. Bij het openen van een nieuwe grondexploitatieopzet kunnen deze worden overgeheveld van deze categorie naar actief grondbeleid (BIE) of fysieke bedrijfsinfrastructuur (ontwikkeling bedrijventerreinen). De strategische gronden hebben per 1 januari 2026 een boekwaarde van € 2.590.000. De gemeente heeft in 2026 voor € 2.361.000 aan nieuwe strategische posities verworven. De verwachte strategische grondpositie per 1 januari 2027 komt daarmee op € 4.951.000.

H. Subsidies

De invulling van de maatschappelijke doelstellingen van Bernheze wordt mede vormgegeven door het verstrekken van subsidies. De doelen zijn omschreven in de programma's van de begroting en in specifieke beleidsnota's. De subsidieverlening moet voldoen aan de regels van de Algemene wet bestuursrecht en de subsidieverordening Welzijnssubsidies 2020. De laatste wordt door onszelf bepaald. We kennen jaarlijkse subsidies die per (boek) jaar worden toegekend en projectsubsidies voor bijvoorbeeld projecten of activiteiten. Met een subsidie kunnen de kosten van een activiteit geheel of gedeeltelijk worden betaald.

Naar aanleiding van het rapport van de rekenkamer en de bespreking in de raad van dit rapport hebben we in deze paragraaf een totaaloverzicht van de subsidies opgenomen.

(Amateur)organisaties kunnen op basis van de verordening Welzijnssubsidies 2020 of de begroting een subsidie aanvragen. De procedure hiervoor is vastgelegd in deze verordening. Tijdens de looptijd van de subsidie (meestal een (boek)jaar) ontvangen de instellingen een voorschot. De definitieve vaststelling vindt voor budgetsubsidies achteraf plaats. De overige subsidies worden bij de verlening van de beschikking al vastgesteld. De vaststelling kan om uiteenlopende redenen lager uitvallen dan de verlening. In dat geval vordert Bernheze te veel uitbetaalde voorschotten terug. Bij de aanvraag van subsidies vindt een inhoudelijke en financiële toets plaats. De subsidies van professionele instellingen volgt de gemeente tijdens de looptijd van de subsidie, zowel inhoudelijk als financieel.

In de begroting 2027 worden de subsidies met 2,7% geïndexeerd.

Hieronder is het overzicht opgenomen met de subsidies per programma/beleidsterrein. Aan onderstaande cijfers kunnen door (amateur)organisaties geen rechten worden ontleend.

Overzicht subsidies begroting 2027

(Amateur)organisatie		Subsidieplafond 2027 in euro's
Programma 1: Leefbare kernen		
Bijdrage verkeersbrigadiers	Donaties	920
Buurtbusvereniging Nuland	Overig vrijwillige en zelforganisaties.	1.424
Buurtbus 202 Loosbroek- Lijn 251	Overig vrijwillige en zelforganisaties.	1.424
Samen Sterk HDL – carry cab	Overig vrijwillige en zelforganisaties	4.273
Programma 2: Gezonde zorgzame gemeente		
Gehandicaptenvereniging GESPOSS	Donaties	460
Stg. Speciale Dansschool Bolero	Donaties	215
Bijzonder Aktief	Donaties	460
Badmintonclub Argus	Vrijwillige en zelforganisaties	1.260
Badmintonclub HBV	Vrijwillige en zelforganisaties	1.455
Basketbalclub SlamDunk 97	Vrijwillige en zelforganisaties	1.166

(Amateur)organisatie		Subsidieplafond 2027 in euro's
Handbalvereniging Dynamico	Vrijwillige en zelforganisaties	8.468
Hockeyvereniging HDL	Vrijwillige en zelforganisaties	420
Hockeyvereniging MHC Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	7.551
Korfbalvereniging Altior	Vrijwillige en zelforganisaties	6.340
Sportclub Loosbroek - korfbal	Vrijwillige en zelforganisaties	4.681
Korfbalvereniging Prinses Irene	Vrijwillige en zelforganisaties	7.016
Ruitersportvereniging de Valianten	Vrijwillige en zelforganisaties	473
Tennisvereniging de Broekhoek	Vrijwillige en zelforganisaties	1.126
Tennisvereniging De Hoef	Vrijwillige en zelforganisaties	123
Tennisvereniging Telro	Vrijwillige en zelforganisaties	824
Tennisvereniging TVV ' 82	Vrijwillige en zelforganisaties	198
Turn- en gymnastiekvereniging Sine Cura	Vrijwillige en zelforganisaties	4.317
Special gym	Vrijwillige en zelforganisaties	1.413
Gymnastiekvereniging HGC	Vrijwillige en zelforganisaties	4.996
Voetbalvereniging Avesteyn	Vrijwillige en zelforganisaties	15.340
Voetbalvereniging Heeswijk	Vrijwillige en zelforganisaties	13.796
Voetbalvereniging HVCH	Vrijwillige en zelforganisaties	31.134
Voetbalvereniging Prinses Irene	Vrijwillige en zelforganisaties	19.196
Voetbalvereniging Vorstenbosche Boys	Vrijwillige en zelforganisaties	13.126
Sportclub Loosbroek - voetbal	Vrijwillige en zelforganisaties	10.369
Zwem- en polovereniging Gorgo	Vrijwillige en zelforganisaties	5.764
Dance Team Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	1.610
Streetdance Vereniging Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	2.435
I.V.N. Bernheze	Vrijwillige en zelforganisaties	3.308
De Notenkrakers Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	8.833
Fanfare Aurora	Vrijwillige en zelforganisaties	19.267
Muziekvereniging Animato Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	13.683
Harmonie St. Servaes	Vrijwillige en zelforganisaties	13.976
Koninklijke Fanfare St Willibrord	Vrijwillige en zelforganisaties	18.973
Toneelvereniging Arcadia	Vrijwillige en zelforganisaties	567
Toneelvereniging Kantlijn	Vrijwillige en zelforganisaties	1.980
Toneelvereniging Verenigde Spelers	Vrijwillige en zelforganisaties	669
Koor Orféon	Vrijwillige en zelforganisaties	826
Kamorkoor Mi Canto	Vrijwillige en zelforganisaties	581
Zanggroep Koraal	Vrijwillige en zelforganisaties	1.009
Stg. Semper Crescendo	Vrijwillige en zelforganisaties	1.763
Ouderenkoor Cantando	Vrijwillige en zelforganisaties	989
Popkoor Noiz	Vrijwillige en zelforganisaties	642
EHBO afd. Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	1.204
EHBO afd. Heeswijk-Dinther	Vrijwillige en zelforganisaties	1.664
EHBO afd. Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	956
EHBO afd. Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	1.062
Diverse organisaties Internationale samenwerking	Vrijwillige en zelforganisaties	49.123
Carnavalsstichting De Wevers	Vrijwillige en zelforganisaties	2.607
Stg. Carnaval De Piereslikkers	Vrijwillige en zelforganisaties	975
Stg. Carnaval HDL	Vrijwillige en zelforganisaties	3.403
Stg. Carnaval Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	5.228
Stg. Jeugdcarnaval Heeswijk-Dinther	Vrijwillige en zelforganisaties	1.057
Oranjecomité Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	5.169
Oranjecomité Heeswijk-Dinther	Vrijwillige en zelforganisaties	4.543
Oranjecomité Loosbroek	Vrijwillige en zelforganisaties	1.391
Oranjecomité Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	895
Oranjecomité Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	2.287

(Amateur)organisatie		Subsidieplafond 2027 in euro's
Heemkundekring De Elf Rotten	Vrijwillige en zelforganisaties	2.372
Heemkundekring De Wojstap	Vrijwillige en zelforganisaties	1.685
Heemkundekring Nistelvorst	Vrijwillige en zelforganisaties	2.922
Stg. Dorpsraad Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	3.043
Stg. Kerncommissie Loosbroek	Vrijwillige en zelforganisaties	2.825
Stg. Dorpsraad Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	4.413
Stg. Actief Burgerschap Heeswijk-Dinther	Vrijwillige en zelforganisaties	5.293
Stg. Inwonersnetwerk Heescharen	Vrijwillige en zelforganisaties	7.651
De Zonnebloem Heeswijk-Dinther-Loosbroek-Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	2.432
De Zonnebloem Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	1.426
De Horizon Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	2.890
Senioren Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	3.697
Vereniging Senioren Heeswijk-Dinther	Vrijwillige en zelforganisaties	3.851
Senioren Loosbroek	Vrijwillige en zelforganisaties	1.109
Senioren Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	2.480
Senioren Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	1.343
The Winning Mood 1977	Vrijwillige en zelforganisaties	2.512
Stg. Jong Nederland HDL	Vrijwillige en zelforganisaties	8.384
Stg. Jong Nederland Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	9.751
Stg. Scouting Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	9.870
Stg. Scouting Mira Ceti Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	10.584
Stg. Mini Heesch	Vrijwillige en zelforganisaties	9.245
Stg. Jeugdbelangen Vorstenbosch (Kindervakantieweek)	Vrijwillige en zelforganisaties	1.590
Stg. Jeugdbelangen Nistelrode	Vrijwillige en zelforganisaties	3.816
Stg. Jeugdbelangen Nistelrode - sinterklaasactiviteiten	Vrijwillige en zelforganisaties	646
Stg. Jeugdbelangen Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	1.077
Stg. Ranja, kindervakantieweek	Vrijwillige en zelforganisaties	5.650
Tienersoo's Vorstenbosch	Vrijwillige en zelforganisaties	1.250
Tienersoo's Vorstenbosch – exploitatie huisvesting	Vrijwillige en zelforganisaties	4.294
Gehandicapten- en mindervalidenvereniging DIO	Vrijwillige en zelforganisaties	1.001
Stg. Instructiebad 't Kuipke	Budgetsubsidies	49.162
Muzelinck	Budgetsubsidies	172.164
Hafa-opleiding muziekgezelschappen	Budgetsubsidies	109.930
Noord Oost Brabantse Bibliotheken (NOBB) incl. schoolbibliotheken Vorstenbosch en Loosbroek	Budgetsubsidies	790.990
Stg. Omroep Maasland (DTV)	Budgetsubsidies	85.201
Vluchtelingenwerk WOBB	Budgetsubsidies	74.245
Vluchtelingenwerk WOBB t.b.v. maatschappelijke begeleiding	Budgetsubsidies	74.765
Stg. Radar (meldpunt discriminatie)	Budgetsubsidies	25.359
Ons Welzijn	Budgetsubsidies	3.383.644
C.C. Servaes (ouderenactiviteiten en computerhoek)	Budgetsubsidies	29.934
KBO Vorstenbosch – huisvesting	Budgetsubsidies	23.023
KBO Nistelrode – huisvesting	Budgetsubsidies	24.589
KBO Heesch – huisvesting	Budgetsubsidies	55.507
SCC De Wis - huisvesting	Budgetsubsidies	5.769
KBO Heesch – meer bewegen voor ouderen	Budgetsubsidies	6.350
KBO Loosbroek – meer bewegen voor ouderen	Budgetsubsidies	4.204
KBO Nistelrode – meer bewegen voor ouderen	Budgetsubsidies	5.248
KBO Vorstenbosch – meer bewegen voor ouderen	Budgetsubsidies	1.300
Stg. De Eijnderic	Budgetsubsidies	139.583
Open Jongerencentrum Nistelrode	Budgetsubsidies	17.451

(Amateur)organisatie		Subsidieplafond 2027 in euro's
Stg GGZ - inloopfunctie	Budgetsubsidies	55.725
Stg. Natuurtheater De Kersouwe	Overig vrijwillige en zelforganisaties	2.645
Moluks cultureel erfgoed	Overig vrijwillige en zelforganisaties	5.340
Bernhezer Kunst Kring (BKK)	Overig vrijwillige en zelforganisaties	6.463
Stg. Meierijsche Museumboerderij	Overig vrijwillige en zelforganisaties	10.487
Kasteel Heeswijk	Overig vrijwillige en zelforganisaties	9.695
Stg. Dierenverblijf Heelwijk	Overig vrijwillige en zelforganisaties	4.156
Slachtofferhulp Nederland regio Zuid-Oost	Overig vrijwillige en zelforganisaties	13.362
Kernnetwerken	Overig vrijwillige en zelforganisaties	161.772
Aanvullende subsidie armoedebeleid	Overig vrijwillige en zelforganisaties	44.644
Stg. VPTZ Oss-Maasland	Overig vrijwillige en zelforganisaties	1.527
Programma 4: Duurzame landbouw en economie		
De Stofvreters	Donaties	326
Stg. Natuurcentrum De Maashorst	Budgetsubsidies	49.898
Programma 5: Weerbare en veilige samenleving		
Stg. Halt Oost-Brabant	Overig vrijwillige en zelforganisaties	10.991
Totaal		5.916.954

Korte toelichting op subsidies groter dan € 100.000

Muzelinck

Muzelinck is de uitvoeringsorganisatie voor kunst en cultuur in Bernheze. De organisatie geeft uitvoering aan het gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid langs drie lijnen: cultuureducatie in het onderwijs, kunst en cultuur in de vrije tijd (zoals muziekonderwijs, zang) en kunst en cultuur in het sociaal domein. Muzelinck zorgt ervoor dat alle leerlingen in het basisonderwijs op een toegankelijke en kwalitatieve wijze in aanraking komen met kunst en cultuur. Dit gebeurt door het ontwikkelen en uitvoeren van cultuureducatieprogramma's, het ondersteunen van scholen en leerkrachten en het bevorderen van gelijke kansen voor alle kinderen om hun creatieve talenten te ontdekken en te ontwikkelen.

Daarnaast kreeg Muzelinck onlangs een aanvullend opdracht, naar aanleiding van een amendement, om uitvoering te geven aan de nieuwe beleidsnota Kunst en Cultuur, een nieuw Kunst- en Cultuurakkoord op te stellen, culturele partijen met elkaar te verbinden en samen met inwoners en organisaties te werken aan een toekomstbestendig cultureel aanbod voor Bernheze dat aansluit bij de behoeften van inwoners.

Hafa-opleidingen

Met deze subsidie ondersteunt de gemeente harmonieën en fanfares bij de uitvoering van muziekonderwijs. Hiermee worden inwoners, met name jeugdigen, gestimuleerd hun muzikale vaardigheden te ontwikkelen en actief deel te nemen aan culturele activiteiten. Zo wordt niet alleen muziekeducatie bevorderd, maar ook de continuïteit van het lokale culturele aanbod versterkt.

Noord Oost Brabantse Bibliotheken (NOBB)

Noord Oost Brabantse Bibliotheken Bernheze ondersteunt inwoners bij lezen, leren, informeren en ontwikkelen. Door het aanbieden van collecties, leesbevordering, taalondersteuning, digitale vaardigheden en ondersteuning bij digitale overheidszaken o.a. via het Informatiepunt Digitale Overheid vergroot de bibliotheek de zelfredzaamheid, ontwikkelkansen en maatschappelijke participatie van inwoners. Daarnaast vervult de bibliotheek een ontmoetings- en kennisfunctie binnen de gemeente.

Ter voorbereiding op de wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) - streefdatum 2027- werken we samen met de Noord Oost Brabantse Bibliotheken en de regiogemeenten aan een meerjarig bibliotheekbeleidsplan. Met de invoering van de gemeentelijke zorgplicht voor bibliotheekvoorzieningen – zijnde een onderdeel van de nieuwe Wsob- wordt de gemeente verantwoordelijk voor het waarborgen van een toekomstbestendige bibliotheek die invulling geeft aan de vijf wettelijke bibliotheekfuncties: lezen en literatuur, kennis en informatie, ontwikkeling en educatie, ontmoeting en debat, en kunst en cultuur. Voor de uitvoering van deze wettelijke taak ontvangt de gemeente aanvullende rijksmiddelen in de gemeentebegroting, vanaf 2025 incidenteel en vanaf 2027 gaat de zorgplicht in en stelt het rijk structureel middelen beschikbaar.

Ons Welzijn

Ons Welzijn is de uitvoeringsorganisatie voor welzijn en preventieve ondersteuning in Bernheze en richt zich op het versterken van de zelfredzaamheid, participatie en sociale samenhang van inwoners. Wij maken gebruik van het in 2023 vastgestelde Dienstenboek, en nemen de volgende diensten af:

- Individuele ondersteuning voor jeugdigen, gezin en volwassenen: de uitvoering van de Jeugdwet;
- Jongerenwerk (collectieve ondersteuning voor jongeren);
- Opbouwwerk (collectieve ondersteuning, wijkwerk en ouderenwerk, ondersteunen inwonersinitiatieven);
- Groepen en trainingen voor jongeren en volwassenen;
- Vrijwillige inzet en mantelzorgondersteuning;
- ONS welzijn neemt deel als samenwerkingspartner in Toegang Wegwijzer;
- Sociaal raadsliedenwerk/bestaanszekerheid;
- Regionale dienstverlening, innovatie en ontwikkeling.

Een belangrijke doorontwikkeling is de vorming van Stevige Lokale Teams, waarin welzijn, zorg en ondersteuning meer integraal worden georganiseerd. Het doel is om hulpvragen eerder te signaleren, ondersteuning dichterbij inwoners te organiseren en waar mogelijk zwaardere zorg te voorkomen. ONS welzijn vervult hierin een belangrijke rol als deelnemer in Wegwijzer, door haar kennis van inwoners en lokale netwerken, haar preventieve expertise en haar verbinding met vrijwilligers, inwonersinitiatieven en maatschappelijke partners.

De komende jaren zetten we verder in op de verschuiving van individuele ondersteuning naar meer collectieve en preventieve ondersteuning. Speerpunten hierin zijn de doorontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin, de versterking van het opbouwwerk voor inwonersinitiatieven zoals de burencirkels, de doorontwikkeling naar Stevige Lokale Teams en het verbeteren van de jeugdzorg. Hiermee draagt ONS welzijn bij aan sterke sociale netwerken, vroegsignalering, het voorkomen van zwaardere zorg- en ondersteuningsvragen en het versterken van veerkrachtige en zorgzame gemeenschappen.

Stg. De Eijnderic

Stichting De Eijnderic is een educatief en creatief centrum en haar doel is stimuleren van persoonlijke ontwikkeling, maatschappelijke participatie en ontmoeting door middel van laagdrempelige educatieve, creatieve en culturele activiteiten voor alle inwoners van Bernheze. De Eijnderic biedt een aanbod van educatieve, creatieve en culturele activiteiten, zoals cursussen, workshops, lezingen, exposities en ontmoetingsactiviteiten. Hiermee stimuleert de organisatie talentontwikkeling, maatschappelijke participatie, sociale ontmoeting en persoonlijke groei van inwoners van alle leeftijden. De Eijnderic richt zich op het ontwikkelen van nieuw aanbod dat aansluit op maatschappelijke behoeften, en wil daarbij ook vooral alle leeftijdsgroepen bereiken, verspreid over de verschillende dorpen van Bernheze.

Kernnetwerken

Voor de versterking van de sociale basis in de dorpen verstrekt de gemeente subsidie aan de kernnetwerken Samen Heesch, Samen Nistelrode, Stichting Zorgvoorzieningen Vorstenbosch en Samen Sterk HDL. Deze organisaties vormen de verbindende schakel tussen inwoners, vrijwilligers en lokale initiatieven. Zij organiseren uiteenlopende ontmoetings- en ondersteuningsactiviteiten, signaleren hulpvragen in een vroeg stadium en leiden inwoners met complexere problematiek waar nodig toe naar professionele ondersteuning via de Wegwijzer. De kernnetwerken zorgen voor een sterke en preventief werkende sociale infrastructuur die bijdraagt aan het voorkomen van eenzaamheid, sociaal isolement en zwaardere ondersteuningsvragen. Door inwoners te stimuleren elkaar te ontmoeten, te ondersteunen en naar elkaar om te kijken, versterken de kernnetwerken de leefbaarheid en zelfredzaamheid in de dorpen. Dit helpt om de vraag naar duurdere maatwerkvoorzieningen te beperken en draagt bij aan een gezonde, betrokken en veerkrachtige gemeenschap.

We hebben de subsidieafspraken vastgelegd in een uitgangspuntennotitie, die door het college is vastgesteld. Hierin staat wat wij van de kernnetwerken verwachten, samengevat komt dat neer op het volgende:

- Zijn de verbindende factor in de sociale basis van het dorp.
- Staan in nauw contact met de inwoners.
- Hebben een signalerende functie.
- Organiseren tal van (ontmoetings-)activiteiten en hebben een groot bereik en draagvlak bij inwoners.
- Leiden inwoners naar Wegwijzer als er een complexere hulpvraag is.

- Werken preventief waardoor problemen kunnen worden voorkomen.

I. Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. De wet heeft als doel de overheid opener en transparanter te maken. Dit gebeurt onder meer door overheidsinformatie actief openbaar te maken, informatie op verzoek beschikbaar te stellen (passieve openbaarmaking) en de informatiehuishouding verder te verbeteren.

Actieve openbaarmaking

De Woo verplicht overheden om bepaalde informatie actief openbaar te maken. Het gaat in totaal om elf informatiecategorieën. Deze verplichting wordt gefaseerd ingevoerd: op dit moment is een deel van de categorieën al verplicht openbaar te maken, terwijl de overige categorieën op een later moment verplicht worden. Wij lopen daarop vooruit door nu al alle elf categorieën actief openbaar te maken.

Daarvoor hebben wij een Woo-website ontwikkeld en ingericht. Op deze website zijn alle elf informatiecategorieën opgenomen, zodat inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden eenvoudig toegang hebben tot openbaar gemaakte overheidsinformatie.

De website is overzichtelijk gestructureerd per categorie en sluit aan bij de uitgangspunten van transparantie en actieve openbaarmaking. Door alle elf categorieën op één centrale locatie beschikbaar te stellen, verbeteren we de vindbaarheid van informatie en geven we ruimhartig invulling aan de Woo.

Passieve openbaarmaking

Naast actieve openbaarmaking blijft het mogelijk om informatie op verzoek openbaar te laten maken. Iedereen kan een Woo-verzoek indienen. Ook bij openbaarmaking op verzoek is openbaarheid het uitgangspunt. Alleen wanneer een wettelijk beschermd belang in het geding is, kan een verzoek geheel of gedeeltelijk worden geweigerd.

Voor de behandeling van een Woo-verzoek brengen wij geen leges in rekening. Openbaarheid dient namelijk het algemene belang en is geen individuele dienstverlening. Daarnaast hebben wij een Woo-contactpersoon aangesteld. Deze contactpersoon helpt verzoekers onder meer bij het vinden van informatie en bij het indienen of formuleren van een Woo-verzoek.

Tegelijkertijd zien wij dat het aantal Woo-verzoeken toeneemt en dat verzoeken complexer worden. In 2023 ontvingen wij 20 Woo-verzoeken, in 2024 waren dat er 24 en in 2025 60. We zien hiermee een duidelijk stijgende lijn. Dit jaar kunnen we met veel extra inspanning de verzoeken binnen de bestaande capaciteit (en de daarvoor geldende termijnen) afwerken. Als deze tendens zich echter voortzet leidt dit extra benodigde personele capaciteit.

Verbetering van de informatiehuishouding

Een goede informatiehuishouding is een belangrijke voorwaarde om informatie tijdig, volledig en goed vindbaar openbaar te kunnen maken. De verbetering daarvan is voor ons niet nieuw.

Jaarlijks zetten wij stappen, onder meer door zaakgericht werken, digitalisering en het beter structureren van informatie. Deze stappen zijn opgenomen in het programma

Informatievoorziening (IV). Daarmee ondersteunen wij zowel de actieve openbaarmaking van de elf categorieën als de behandeling van Woo-verzoeken.

Deel 3: Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

Inleiding

In de programmabegroting neemt het beleid een centrale plaats in. De bijbehorende financiële cijfers geven inzicht in de vertaling van dit beleid naar middelen en activiteiten. In deel III van deze begroting worden de lasten en baten van het programmaplan samengevat. Vervolgens wordt ingegaan op de financiële positie van de gemeente op hoofdlijnen, waarna aandacht wordt besteed aan het investeringsplan en de ontwikkeling van de reserves.

Autorisatie budgetten

Conform het bepaalde in de artikelen 7 en 17 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn de budgetten per programma opgenomen in een integraal overzicht. Dit overzicht is hieronder weergegeven.

Elk programma is uitgesplitst naar lasten en baten. Het overzicht geeft het autorisatieniveau weer waarop de gemeenteraad, binnen het duale stelsel, de begrotingsbudgetten vaststelt. Binnen de door de raad geautoriseerde budgetten is het college bevoegd de begroting uit te voeren.

Indien gedurende het begrotingsjaar wijzigingen in deze budgetten noodzakelijk blijken, worden deze via een tussentijdse rapportage of een afzonderlijk raadsvoorstel ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien is opgenomen in het programmaplan, onder het hoofdstuk 'Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien'.

Omschrijving	Lasten			Baten		
	JR2025	2026	2027	JR2025	2026	2027
Lasten en baten per programma inclusief algemene dekkingsmiddelen en bedrag onvoorzien						
Leefbare kernen	27.871.594	31.820.984	24.525.659	17.554.667	16.577.152	12.015.708
Gezonde zorgzame gemeente	48.712.014	52.851.685	50.220.472	13.755.762	12.224.648	7.630.928
Klimaatbestendig, biodivers en circulair	7.753.797	9.199.037	9.618.579	7.438.647	7.593.280	7.987.336
Duurzame landbouw en economie	762.899	1.027.692	915.051	183.420	281.930	291.782
Weerbare en veilige samenleving	3.897.086	4.488.481	4.554.942	28.235	53.777	5.379
Dienstverlening en sterke organisatie	4.854.272	3.917.692	4.186.922	721.020	689.947	708.575
Financiën	605.798	905.990	822.059	978.854	969.217	663.765
Algemene dekkingsmiddelen				72.668.533	73.809.638	78.311.258
Overhead	11.734.274	12.655.719	13.051.289	150.607	120.261	78.526
Heffing vennootschapsbelasting	559.395	470.001				
Bedrag onvoorzien						

Omschrijving	Lasten			Baten		
Totaal van lasten en baten excl. reservemutaties	106.751.129	117.337.281	107.894.973	113.479.745	112.319.850	107.693.257
Totaal van baten	113.479.745	112.319.850	107.693.257			
Saldo van lasten en baten excl. reservemutaties	-6.728.616	5.017.431	201.716			
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma						
Leefbare kernen	3.064.773	1.383.384	1.229.485	3.284.491	4.937.258	450.955
Gezonde zorgzame gemeente	4.931.219	990.871		2.923.512	2.422.685	434.567
Klimaatbestendig, biodivers en circulair	525.042	256.397	131.308	24.439	376.963	11.215
Duurzame landbouw en economie	28.000	62.349		38.694	212.349	50.000
Weerbare en veilige samenleving		403.000			580.500	240.000
Dienstverlening en sterke organisatie	193.170	41.295		284.415	311.331	15.942
Financiën	3.689.273	1.051.613			365.254	372.160
Saldo van lasten en baten incl. reservemutaties	119.182.606	121.526.190	109.255.766	120.035.296	121.526.190	109.268.096
Totaal baten incl. reservemutaties	120.035.296	121.526.190	109.268.096			
Begrotingssaldo na bestemming (overschot (-) / tekort (+))	-852.690	0	-12.330			
waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	5.695.450	-417.000	-508.333			
Structureel begrotingssaldo (overschot (-) / tekort (+))	6.548.139	-417.000	-495.003			

Algemene uitgangspunten

Het financiële beleid van de gemeente is gebaseerd op een bedrijfseconomisch verantwoorde grondslag. Daarbij wordt rekening gehouden met de geldende wet- en regelgeving en de richtlijnen van de provincie vanuit haar toezichthoudende rol.

De provincies hebben gezamenlijk afspraken gemaakt over de invulling van het financieel toezicht. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader 2026 (GTK 2026), dat vanaf het begrotingsjaar 2027 voor alle gemeenten van toepassing is.

Daarnaast ontvangt de gemeente jaarlijks een begrotingscirculaire van de toezichthouder. Hierin worden de belangrijkste aandachtspunten en uitgangspunten voor de beoordeling van de begroting en meerjarenraming uiteengezet.

Bij het financieel toezicht op gemeenten worden twee vormen van toezicht onderscheiden: repressief toezicht en preventief toezicht

- Repressief toezicht

Repressief toezicht is de reguliere vorm van toezicht en is al jarenlang van toepassing op de gemeente Bernheze. Bij deze toezichtsvorm kunnen de door de gemeenteraad vastgestelde begroting en begrotingswijzigingen direct worden uitgevoerd, zonder voorafgaande goedkeuring van Gedeputeerde Staten (GS).

- Preventief toezicht

Preventief toezicht is aan de orde wanneer de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is en de meerjarenraming onvoldoende aannemelijk maakt dat dit evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenperiode wordt bereikt.

Onder preventief toezicht moeten de begroting en daaropvolgende begrotingswijzigingen eerst worden goedgekeurd door GS voordat deze in uitvoering kunnen worden genomen. Zolang deze goedkeuring niet is verleend, mag de gemeente in principe geen nieuwe verplichtingen aangaan of uitgaven doen zonder voorafgaande toestemming van GS.

GS kunnen daarbij bepalen dat voor specifieke posten of tot een bepaald bedrag geen afzonderlijke goedkeuring nodig is. In de praktijk betekent dit doorgaans dat de gemeente haar uitgaven kan voortzetten tot het niveau van de laatst vastgestelde begroting, inclusief latere wijzigingen, tenzij in de nieuwe begroting een lager uitgavenniveau is vastgesteld. Voor nieuwe uitgaven of verplichtingen die niet binnen de eerder vastgestelde begroting passen, is voorafgaande toestemming van GS vereist

De algemene uitgangspunten van ons financieel beleid zijn:

1. Structurele uitgaven worden gedekt door structurele middelen;
2. De begroting en de meerjarenraming zijn structureel en reëel in evenwicht;
3. Tarieven zijn maximaal kostendekkend (100%).

Van structureel evenwicht is sprake wanneer structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Dit wordt per begrotingsjaar beoordeeld. Het structurele begrotingssaldo wordt bepaald door het begrotingssaldo te corrigeren voor incidentele baten en lasten. Een overzicht van deze incidentele baten en lasten is verderop in dit hoofdstuk opgenomen.

De begroting 2027 sluit met een positief saldo van € 12.330. Na zuivering van de incidentele baten en lasten is de structurele begrotingsruimte € 495.003. Hiermee constateren we dat de begroting 2027 structureel in evenwicht is. Daarnaast zijn de ramingen volledig, realistisch, en haalbaar. Hiermee is de begroting ook reëel in evenwicht.

Budgettaire uitgangspositie

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd voor het samenstellen van de begroting 2027:

- Het vertrekpunt is het saldo van de begroting 2026 van € 0.
- Rente baseren wij op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.
- We houden rekening met de volledige afschrijvingslasten in het begrotingsjaar $t + 1$. De investeringen schrijven wij af conform de afschrijvingstermijnen opgenomen in de Financiële verordening gemeente Bernheze 2026.
- Wij hanteren voor de prijsontwikkeling pBBP (prijs Bruto Binnenlands Product) op basis van de indexen die zijn opgenomen in de meicirculaire 2026. Deze percentages zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2026 van het Centraal Planbureau (CPB). Dit betekent voor de

begroting 2027 een prijsontwikkeling van 2,7%. Voor de ontwikkeling van de tarieven van heffingen, leges en huren etc. wordt in 2027 eveneens rekening gehouden met een stijging van 2,7%.

- Voor de loonkosten 2027 hanteren we de CAO-afspraken 1-4-2025/31-3-2027 gemeenten met een aanvullende index van 3,5%.
- De begrotings- en ramingswijzigingen tot en met 2 juli 2026 met een structureel karakter zijn verwerkt in de begroting.
- De geraamde inkomsten uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire 2026 met de daarin opgenomen uitkeringsfactoren.
- Uit voorzichtigheidsprincipe is in de meerjarenbegroting 2027-2030 uitsluitend voor het jaar begrotingsjaar 2027 rekening gehouden met ruimte onder het plafond BTW-compensatiefonds.

Financieel perspectief

De begroting 2026 is het startpunt voor het opstellen van de begroting 2027. De aanpassingen die leiden tot het definitieve positieve begrotingsresultaat van € 12.330 zijn in het navolgende overzicht opgenomen.

	Bedrag in euro's
1. Startpositie begroting 2026 gecorrigeerd met incidentele budgetten	-81.910
2. Wijzigingen op de begroting na vaststelling begroting 2026	-215.370
3. Autonome ontwikkelingen	-2.265.520
4. Kostenontwikkeling sociaal domein	-1.298.000
5. Grip op het sociaal domein	-150.000
6. Rentelasten	-336.535
7. Effecten begrotingen 2027 gemeenschappelijke regelingen	-443.290
8. Algemene uitkering (meicirculaire 2026))	4.002.760
9. Opbrengsten onroerende-zaakbelastingen	1.156.110
10. Inzet surplus algemene reserve	9.780
11. Effecten beleidsvoornemens	-465.190
12. Overige afwijkingen	99.495
Begrotingsresultaat 2027 (+ = positief / - = negatief)	12.330

Toelichting van bovenstaande tabel

1. Startpositie begroting 2026 gecorrigeerd met incidentele budgetten

De begroting 2026 sloot met een saldo van 0 euro als gevolg van de amendementen inzake de OZB (geen extra OZB-verhoging van 5%) en de subsidie aan de Bernhezer Rechtswinkel. Daarnaast waren in de begroting 2026 nog incidentele budgetten opgenomen die leiden tot extra lasten in 2027.

2. Wijzigingen op de begroting na vaststelling van de begroting 2026

Na vaststelling van de begroting 2026 in oktober 2025 heeft er besluitvorming plaatsgevonden met structurele financiële effecten, o.a. tweede tussentijdse rapportage 2025 (december 2025) en de eerste tussentijdse rapportage 2026 (juli 2026)

3. Autonome ontwikkelingen

Door inflatie en loonontwikkelingen veranderen de marktprijzen die wij moeten betalen om onze wettelijke taken en ons beleid uit te voeren. Voor de prijs- en CAO-ontwikkelingen baseren we ons op de gehanteerde percentages uit de meicirculaire 2026. Deze zijn gebaseerd op de CPB-raming. De indexen worden bijgesteld op basis van de CEP-raming in het voorjaar en op basis van de MEV-raming in september.

4. Kostenontwikkeling sociaal domein

De kosten voor maatwerkvoorzieningen binnen het sociaal domein, met name voor jeugdzorg en Wmo, zijn de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen. Om te blijven voldoen aan het uitgangspunt van een structureel en reëel sluitende begroting, is het noodzakelijk de geraamde lasten hierop aan te passen.

5. Grip op het sociaal domein

Om meer inzicht, sturing en grip te krijgen op de kostenontwikkeling binnen het sociaal domein, wordt een onderzoek uitgevoerd naar mogelijkheden om de groei van de uitgaven af te remmen en waar mogelijk te beperken. Daarbij wordt gebruik gemaakt van externe expertise.

6. Rentelasten

De afgelopen jaren zijn geen rentelasten opgenomen, omdat investeringen volledig uit eigen middelen konden worden gefinancierd. Op basis van de liquiditeitsprognose verwachten wij echter vanaf de tweede helft van 2026 en in 2027 externe financiering aan te trekken. Dit zal leiden tot rentelasten die in de begroting zijn verwerkt.

7. Effecten begrotingen gemeenschappelijke regelingen

In de raadsvergadering van juli 2026 zijn de begrotingen 2027 van de gemeenschappelijke regelingen behandeld. De financiële gevolgen hiervan zijn verwerkt in de programmabegroting 2027.

8. Uitkomsten meicirculaire 2026

Eind mei hebben wij de meicirculaire ontvangen. Uw raad is hierover op 9 juli 2026 geïnformeerd via een notitie ter informatie. Ten opzichte van de begroting 2026 laat de meicirculaire een netto positieve bijstelling van € 4.002.760 zien. Deze ontwikkeling wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere accresontwikkeling, oftewel de compensatie voor loon- en prijsstijgingen. Daartegenover staat dat deze loon- en prijsontwikkelingen ook leiden tot hogere gemeentelijke uitgaven, waardoor het positieve effect op de begroting deels wordt gecompenseerd.

9. Opbrengsten Onroerende-zaakbelastingen

Voor 2027 wordt uitgegaan van een stijging van de OZB-opbrengst door een tariefsverhoging van 12,7% voor woningen en 10,7% voor niet-woningen. Naast de inflatiecorrectie omvat deze verhoging een aanvullende stijging van respectievelijk 10% en 8%. Deze aanvullende verhoging achten wij noodzakelijk om ook op langere termijn voldoende financiële ruimte te behouden voor

de dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit een aantal omvangrijke investeringen. Met deze aanpassing kan de begroting 2027 sluitend worden gepresenteerd.

10. Inzet surplus algemene reserve

Bij de begroting 2026 is gebruikgemaakt van de verruimde mogelijkheid om een bedrag van € 362.376 uit de algemene reserve structureel in te zetten om tot een structureel en reëel sluitende begroting te komen. Voor de begroting 2027 is dit bedrag geïndexeerd naar € 372.160.

11. Effecten beleidsvoornemens

In de voorliggende begroting 2027 zijn diverse beleidsvoornemens opgenomen die voortvloeien uit wet- en regelgeving, zoals de Omgevingswet, het concept Integraal Huisvestingsplan (IHP), en eerder genomen raadsbesluiten, waaronder vervangingsinvesteringen. Een nadere toelichting op deze beleidsvoornemens is opgenomen bij de betreffende programma's.

12. Overige afwijkingen

De budgetten voor het begrotingsjaar 2027 zijn nagelopen en waar nodig hebben we deze aangepast.

Overzicht incidentele baten en lasten 2027

In de onderstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van de incidentele baten en lasten. Van incidentele baten en lasten is sprake wanneer deze een tijdelijk karakter hebben en slechts gedurende één of enkele jaren onderdeel uitmaken van de begroting.

Dit overzicht biedt niet alleen inzicht in de omvang van de incidentele baten en lasten, maar vormt ook een hulpmiddel bij de beoordeling van het structurele begrotingssaldo. Baten en lasten die niet incidenteel zijn, worden namelijk als structureel aangemerkt.

Het structurele begrotingssaldo geeft weer of de structurele lasten volledig worden gedekt door structurele baten. Wanneer dit het geval is, is er sprake van een structureel sluitende begroting.

Incidentele baten en lasten kleiner dan € 50.000 worden als 'Overige posten' per programma opgenomen. We geven bij elke post een toelichting.

Omschrijving	Lasten in euro's	Baten in euro's
Programma 1: Leefbare kernen		
Implementatie omgevingswet	512.500	
Uit reserve Nog nader te bestemmen		512.500
Grondexploitatie	7.048.117	
Dotatie aan reserve Nog nader te bestemmen	1.144.000	
Dotatie aan reserve Verbetering fysieke leefomgeving	3.300	
Dotatie aan reserve Compensatiefonds groen	49.419	
Dotatie aan reserve Landskwaliteitsverbetering	29.615	
Grondexploitatie – onderhanden werk/voorraden		8.274.451
Aanvullende ambtelijke capaciteit grootschalige infrastructurele projecten	100.000	
Uit reserve nog nader te bestemmen		100.000

Omschrijving	Lasten in euro's	Baten in euro's
Overige posten Uit reserve nog nader te bestemmen	139.345	89.345
Programma 2: Gezonde zorgzame gemeente		
Uitvoeringsagenda kunst en cultuur Uit reserve Transitie	80.000	80.000
Grip op het sociaal domein	150.000	
Traineeship Wmo Uit reserve Transitie	85.000	85.000
Ketenaanpak valpreventie Uit reserve Transitie	58.677	58.677
Overige posten Uit reserve Nog nader te bestemmen Uit reserve Transitie	81.250	3.500 77.750
Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair		
Incidentele onderzoeken PWR Uit voorziening Riolerings	140.000	140.000
Grondexploitatie – bedrijventerreinen Reserve Nog nader te bestemmen – grondexploitatie bedrijventerreinen Grondexploitatie – onderhanden werk/voorraden	167.654 3.151	170.805
Overige posten Uit reserve afval	20.000	20.000
Programma 4: Duurzame landbouw en economie		
Programma transitie landbouw en buitengebied Uit reserve reconstructie agrarische projecten	50.000	50.000
Programma 5: Weerbare en veilige samenleving		
Kosten programma weerbare en veerkrachtige samenleving Uit reserve weerbare en veerkrachtige samenleving Inzet flexibele schil t.b.v. programma weerbare en veerkrachtige samenleving Toevoeging reserve weerbare en veerkrachtige samenleving	240.000 -102.000 102.000	240.000
Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie		
Wachtgeld voormalige wethouders	251.927	
Wendbare en veerkrachtige overheid – beveiliging ICT-systemen Uit reserve nog nader te bestemmen	90.000	90.000
Overige posten Uit reserve Nog nader te bestemmen	96.406	40.000
Programma 7: Financiën		
Totaal	10.540.361	10.032.028
Saldo		508.333

Indien incidentele kosten betrekking hebben op een periode langer dan drie jaar en de eindigheid daarvan onvoorwaardelijk is vastgesteld, dient hieraan altijd een besluit van de raad ten grondslag te liggen.

Toelichting op tabel incidentele baten en lasten

Implementatie Omgevingswet

De omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De afgelopen jaren heeft de focus vooral gelegen op het opstellen van onze omgevingsvisie Bernheze 2040. Deze moeten we

inbedden in de beleidscyclus, en evalueren en actualiseren. Dit blijft nog voor enkele jaren incidentele middelen vragen.

Grondexploitatie

Mutaties uit grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie hebben we dan ook opgenomen in het overzicht incidentele baten en lasten. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo € 0 gerealiseerd wordt, hebben we afzonderlijk opgenomen in bovenstaande tabel. De mutaties grondexploitatie hebben daarmee geen invloed op het structureel begrotingssaldo.

Ambtelijke capaciteit voor uit uitvoering van grootschalige infrastructurele projecten

Via een amendement bij de behandeling van de begroting 2026 heeft de gemeenteraad voor de periode 2026 tot en met 2029 jaarlijks € 100.000 beschikbaar gesteld voor aanvullende ambtelijke capaciteit ten behoeve van de uitvoering van grootschalige infrastructurele projecten.

Uitvoeringsagenda kunst en cultuur

Op 22 januari 2026 stelde de gemeenteraad de Beleidsnota Kunst en Cultuur 'Samenwerken vanuit de kern' vast. Door middel van een amendement stelde de gemeenteraad voor een periode 2026 tot en met 2028 een bedrag van jaarlijks € 80.000 beschikbaar ten laste van de reserve Transitie voor de uitvoeringsagenda.

Grip op het sociaal domein

Om meer inzicht, sturing en grip te krijgen op de kostenontwikkeling binnen het sociaal domein, wordt een onderzoek uitgevoerd naar mogelijkheden om de groei van de uitgaven af te remmen en waar mogelijk om te buigen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van externe expertise voor een periode van twee jaar.

Traineeship Wmo

Om de capaciteit binnen team Wegwijzer te versterken, is via een traineeship voor twee jaar een Wmo-consulent aangetrokken.

Ketenaanpak valpreventie

Voor de uitvoering van het projectplan Ketenaanpak Valpreventie Bernheze hebben wij voor een periode van twee jaar middelen beschikbaar gesteld ten laste van de reserve Transitie.

Incidentele onderzoeken Programma Water en Riolering (PWR)

Voor PWR zullen in 2027 een aantal incidentele onderzoeken plaatsvinden.

Grondexploitatie - bedrijventerreinen

Mutaties uit grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie hebben we dan ook opgenomen in het overzicht incidentele baten en lasten. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo € 0

gerealiseerd wordt, hebben we afzonderlijk opgenomen in bovenstaande tabel. De mutaties grondexploitatie hebben daarmee geen invloed op het structureel begrotingssaldo.

Programma transitie landbouw en buitengebied

Het programma *Transitie Landbouw* richt zich op de opgaven voor een vitaal buitengebied die verband houden met de transitie van de landbouwsector. Ten behoeve van de uitvoering van dit programma zijn voor een periode van vier jaar middelen geraamd in de begroting.

Kosten programma weerbare en veerkrachtige samenleving

In de raadsvergadering van 18 december 2025 heeft de gemeenteraad het programmaplan 'Samen naar een weerbare en veerkrachtige samenleving 2026-2027' vastgesteld. Voor de uitvoering van dit programma zijn voor een periode van twee jaar middelen opgenomen in de begroting. Ter dekking van de hiermee samenhangende kosten heeft de gemeenteraad een equalisatiereserve ingesteld. Voor de voeding van deze reserve wordt in 2027 een deel van de middelen uit de flexibele schil ingezet.

Wachtgeld voormalige wethouders

Wethouders hebben na beëindiging van hun ambt recht op een tijdelijke uitkering op grond van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Deze uitkering, ook wel wachtgeld genoemd, biedt gedurende een beperkte periode inkomensondersteuning. Na de gemeenteraadsverkiezingen in het voorjaar van 2026 zijn drie wethouders afgetreden, waardoor aanspraak is ontstaan op deze regeling.

Wendbare en veerkrachtige overheid – beveiliging ICT-systemen

Onder de noemer van een wendbare en veerkrachtige overheid werken we aan maatregelen die nodig zijn om doeltreffend te kunnen reageren op calamiteiten die de maatschappelijke dienstverlening en continuïteit van de gemeentelijke organisatie kunnen bedreigen. Voor de uitvoering van deze maatregelen zijn tijdelijk extra middelen benodigd.

Overzicht mutaties in reserves met een structureel karakter 2027 (art 19 lid d)

Naast bovenstaande mutaties in reserves met een incidenteel karakter zijn er o.a. ook bestemmingsreserves waarvan jaarlijks een bepaald bedrag ten gunste van de exploitatie komt ter (gedeeltelijke) dekking van de (afschrijvings-)lasten van investeringen met een economisch nut. In alle gevallen gaat het over een tijdvak van meer dan drie jaar. De looptijd van de reserves is gelijk aan de afschrijvingstermijn van de investering. De aanwending van deze reserves is geborgd door een raadsbesluit. In het raadsbesluit is aangegeven welke lasten gedekt worden, hoe het jaarbedrag is berekend en het aantal jaren van de inzet van de middelen. Bij het inzetten van deze reserves kan dus worden gesproken van structurele dekkingsmiddelen.

In het volgende overzicht zijn de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves weergegeven.

Omschrijving	Lasten in euro's	Baten in euro's
Mutaties in reserves ter dekking van kapitaallasten van investeringen met een economisch nut		
Reserve afschrijving aanpassing huisvesting – dekking afschrijvingslasten		454
Reserve afschrijving aanpassing werkruimten – dekking afschrijvingslasten		10.026
Reserve afschrijving meldingsstelsel openbare ruimte		5.462
Reserve afschrijving elektrische auto's		22.588
Reserve uitbreiding/vernieuwing sporthal de Hoef – gedeeltelijke dekking afschrijvingslasten		3.934
Reserve afschrijvingslasten vervanging toplagen KV Altior en Prinses Irene – dekking afschrijvingslasten		21.354
Reserve kapitaallasten de Kanz – dekking afschrijvingslasten brede school De Kanz		1.801
Reserve afschrijvingslasten Kromstraat 2 te Nistelrode – dekking afschrijvingslasten		71.084
Reserve afschrijvingslasten Meerstraat 45 en 45a		52.776
Reserve afschrijvingslasten verduurzaming maatschappelijk vastgoed		10.067
Reserve ondergrondse afvalberging – dekking afschrijvingslasten		9.806
Reserve afschrijvingslasten Verbetering akoestiek sporthal 't Vijfeiken – dekking afschrijvingslasten		1.540
Reserve afschrijvingslasten vervanging topklaag kunstgras VV HVCH – dekking afschrijvingslasten		35.946
Reserve afschrijvingslasten renovatie topklaag VV Prinses Irene – dekking afschrijvingslasten		36.248
Reserve afschrijvingslasten energieagenda maatschappelijk vastgoed – dekking afschrijvingslasten		10.400
Reserve afschrijvingslasten nieuwbouw/renovatie basisschool Op Weg – dekking afschrijvingslasten		86.278
Reserve afschrijvingslasten flexwoningen Schoonstraat – dekking afschrijvingslasten		14.467
Reserve bouw gemeentewerk – gedeeltelijke dekking afschrijvingslasten – dekking afschrijvingslasten		5.635
Mutaties in reserves ter dekking van kapitaallasten van investeringen met een maatschappelijk nut		
Reserve afschrijvingslasten Traverse Heeswijk-Dinther – dekking afschrijvingslasten		37.180
Reserve afschrijvingslasten Vervanging en verduurzaming openbare verlichting – dekking afschrijvingslasten		1.645
Reserve afschrijvingslasten uitvoering fietsmaatregelen – dekking afschrijvingslasten		10.000
Reserve dekking aflossing renteloze lening Prinses Irene		3.750
Reserve afschrijvingslasten reconstructie veilige looproute Ferceval naar Nistelrode – dekking afschrijvingslasten (IVP)		6.250
Reserve afschrijvingslasten herinrichting Schoonstraat Heesch – dekking afschrijvingslasten		1.250
Reserve afschrijvingslasten aanpassingen en VRI Cereslaan – dekking afschrijvingslasten		9.436
Mutatie in reserves – overige dotaties en onttrekkingen met een structureel karakter		
Toevoeging aan reserve afvalstoffenheffing (gesloten administratie)	29.308	
Reserve Hypothecaire geldlening de Stuik		5.780
Inzet surplus van de vrij besteedbare reserve nog nader te bestemmen 2026-2030		372.160
Totaal	29.308	847.317

Financiële positie

Het Besluit begroting en verantwoording geeft aan (artikel 20 en 21) dat in de programmabegroting een uiteenzetting van de financiële positie moet worden opgenomen.

Raming bestand en nieuw beleid

In de programma's zijn zowel het bestaande als het nieuwe beleid verwerkt. Dit betreft zowel de lasten en baten als de exploitatielasten die voortvloeien uit nieuwe investeringen. Voor nieuwe investeringen die worden geactiveerd, zijn de bijbehorende kapitaallasten opgenomen in het programma Financiën, onder het taakveld Overige baten en lasten.

Onder het onderdeel 'Wat mag het kosten?' zijn per programma de totale lasten en baten weergegeven, inclusief de financiële gevolgen van nieuw beleid. Daarnaast is per programma het nieuwe beleid afzonderlijk toegelicht, inclusief de daarbij behorende structurele en incidentele financiële consequenties.

Indien afschrijvingslasten van investeringen worden gedekt vanuit een reserve, is dit expliciet vermeld. Tevens worden per programma de toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves inzichtelijk gemaakt.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Het Besluit begroting en verantwoording schrijft voor dat we inzage geven in jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen. In onze begroting nemen wij ramingen op voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Op grond van de voorschriften mogen we hiervoor geen voorziening treffen, maar dient hierover wel afzonderlijk informatie in de begroting te worden opgenomen. In onze gemeente gaat het om de volgende post:

- Opgebouwde vakantierechten (wettelijk verlof)

Als de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen jaarlijks sterk kunnen wisselen dan moeten we verplicht een voorziening vormen. Hierna lichten wij de systematiek van toevoegingen en onttrekkingen van de volgende posten toe:

- opgebouwde vakantierechten (wettelijk verlof);
- wachtgeldverplichtingen wethouders;
- pensioenen wethouders;
- bovenwettelijk verlofsparen

Opgebouwde vakantierechten (wettelijk verlof)

Per 1 januari 2017 heeft iedere medewerker de beschikking over het Individueel KeuzeBudget (IKB). Het IKB is een budget in geld dat elke medewerker maandelijks kan inzetten voor door hem gekozen doelen. De jaarlijkse vakantietoelage maakt hiervan onderdeel uit. Met het IKB krijgen medewerkers meer keuzevrijheid over de inhoud van hun arbeidsvoorwaardenpakket. De opbouw van het IKB vindt maandelijks plaats van januari tot en met december van een kalenderjaar en wordt uiterlijk in december uitbetaald. De kosten van het IKB zijn daardoor jaarlijks van ongeveer gelijke omvang en zijn in de begroting opgenomen

Wachtgeldverplichtingen wethouders

Bestuurders hebben geen garantie dat zij vier jaar hun zetel kunnen behouden. Hierdoor bestaat de mogelijkheid van wachtgeldverplichtingen. Op dit moment maken we geen gebruik van deze voorziening

Pensioenen wethouders

Wethouders bouwen jaarlijks pensioenrechten op. Hiervoor vormen wij een voorziening. In de begroting houden wij in verband met de toename van de rechten jaarlijks rekening met een toevoeging aan deze voorziening. De juiste omvang van de voorziening bepalen we jaarlijks bij de jaarstukken op basis van uitkomst van de actuariële berekeningen.

Vanaf 1 januari 2028 gaan de pensioenen van wethouders over naar het ABP pensioenfonds. Dat houdt in dat de voorziening komt te vervallen. Het is nu nog te vroeg om de impact zuiver te berekenen.

Bovenwettelijk verlofsparen

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Hiermee kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijk vitaliteitsbeleid. Bovenwettelijke vakantie-uren die worden gebruikt voor verlofsparen, verjaren niet. De juiste omvang van de voorziening bepalen we jaarlijks bij de jaarstukken

Investeringsplan 2027

Investeringsplan worden ingedeeld naar economisch en maatschappelijk nut. Activa met economisch nut, zoals gebouwen, kunnen inkomsten genereren voor de gemeente en/of zijn verhandelbaar. Investeringsplan met maatschappelijk nut, zoals wegen en pleinen, hebben primair een publieke functie en leveren geen directe inkomsten op. Daarnaast bestaat voor deze activa geen markt waarop zij kunnen worden verhandeld.

Voor berekening van de kapitaallasten (afschrijving en rente) hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- Rente baseren wij op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.
- Wij houden rekening met de volledige afschrijvingslasten in het begrotingsjaar $t + 1$. Volgens de financiële verordening start de afschrijving op 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin het actief in gebruik genomen wordt dan wel verworven wordt.

	Benodigd budget in euro's	Incidentele Afschrijvingslasten 2027	Structurele Afschrijvingslasten m.i.v. 2028
1. Investerings met een economisch nut			
Programma 1: Leefbare kernen			
Reservering uitvoering IHP	1.872.578		45.712
Renovatie toplaag kunstgrasveld MHC HDL	423.500		32.577
Uit SPUK sport	-73.500		-5.654
Vervangen 2 robotmaaiers Avesteijn	30.000	30.000	
Uit SPUK sport	-5.250	-5.250	
Uit reserve nog nader te bestemmen	-24.750	-24.750	
Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair			
Vervanging rolcontainers bij hoogbouwlocaties	15.000		1.500
Uit reserve afval	-15.000		-1.500
Vervanging ondergrondse glascontainers	36.000		3.600
Uit reserve afval	-36.000		-3.600
Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie			
Herhuisvesting De Misse 2-4-6	1.600.000		
Omvorming naar een soevereine organisatie (digitale infrastructuur)	40.000	40.000	
Uit reserve nog nader te bestemmen	-40.000	-40.000	
Wendbare en veerkrachtige overheid – beveiliging ICT-systemen	90.000	90.000	
Uit reserve nog nader te bestemmen	-90.000	-90.000	
2. Investerings met een maatschappelijk nut			
Programma 1: Leefbare kernen			
Vervanging en verduurzaming openbare verlichting - masten	62.400		1.248
Reconstructie Weijen te Nistelrode	2.041.440		51.036
Uit voorziening riolering	-574.000		-14.350
Reconstructie Weijen – Heescheweg e.o.	1.440.500		36.013
Uit voorziening riolering	-61.160		-1.529
Vervanging civiele kunstwerk	32.000	32.000	
Uit reserve nog nader te bestemmen	-32.000	-32.000	
Omgevingswet (doorontwikkeling, integraal werken, inhuur, etc.)	512.500		
Uit reserve nog nader te bestemmen	-512.500		
Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair			
Investerings water & riolering	1.666.392	1.666.392	
Uit voorziening riolering	-1.666.392	-1.666.392	
Totaal			145.053

Indien investeringen over meerdere jaren zijn gefaseerd in het investeringsplan, wordt met de autorisatie van het investeringsplan 2027 in feite ingestemd met het meerjarige beleidsvoornemen dat aan deze investeringen ten grondslag ligt.

Op grond van artikel 5 van de Financiële verordening 2026 autoriseert de raad bij de vaststelling van de begroting de hierboven opgenomen investeringskredieten. Conform de Financiële verordening 2026 kan de raad aangeven voor welke investeringskredieten zij voorafgaand aan de definitieve autorisatie eerst een afzonderlijk voorstel wenst te ontvangen.

Financiering

Het hieronder opgenomen overzicht geeft inzicht in de wijze waarop de gemeentelijke investeringen per 1 januari 2027 zijn gefinancierd.

Vaste financieringsmiddelen:		
Reserves	66.187.782	
Voorzieningen	12.626.477	
Totaal vaste financieringsmiddelen		78.814.259
Vaste aangegane geldleningen		
		4.340.294
Boekwaarde investeringsplan voorgaande dienstjaren	- 9.471.208	
Boekwaarde investeringen	- 83.608.822	
Totaal boekwaarde		- 93.080.030
Financieringstekort		- 9.925.477

Bovenstaande tabel laat zien dat we op begrotingsbasis een financieringstekort verwachten.

In de begroting hebben we rekening gehouden met het aantrekken van een lening in 2027.

De stand en verloop van de reserves en voorzieningen

Een analyse van de financiële positie is niet compleet zonder aandacht voor de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen. In onderstaand overzicht wordt de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen in 2027 weergegeven.

	Saldo per 1-1-2027	Vermeerderingen	Verminderings	Saldo per 31-12-2027
Algemene weerstandsreserve	6.466.419			6.466.419
Reserve nog nader te bestemmen	28.010.887	1.159.481	1.207.505	27.962.863
Bestemmingsreserves - overig	1.113.506	29.615	50.000	1.093.121
Egalisatiereserves	18.922.020	184.027	561.027	18.545.020
Reserves afschrijvingslasten	11.674.950		481.001	11.193.949
Voorzieningen	12.626.477	1.308.547	2.873.187	11.061.837
Totaal	78.814.259	2.681.670	5.172.720	76.323.209

Geprognostiseerde balans en EMU-saldo

Om inzicht te geven in de ontwikkeling van de belangrijkste activa (bezittingen) en passiva (eigen vermogen en schulden), bevat de begroting een meerjarige geprognosticeerde balans. Deze balans biedt inzicht in de financiële positie van de gemeente en de verwachte ontwikkeling daarvan. Daarmee vormt zij een belangrijk instrument voor het beoordelen van de financiële gezondheid van de gemeente.

Naast deze signalerende functie wordt de geprognosticeerde balans gebruikt voor de berekening van het EMU-saldo. Omdat het gezamenlijke EMU-saldo van decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het nationale EMU-saldo, is het ook voor gemeenten van belang om de ontwikkeling van het eigen EMU-saldo te monitoren.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat in de begroting een geprognosticeerde balans wordt opgenomen als onderdeel van de uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente. De geprognosticeerde balans biedt inzicht in de verwachte ontwikkeling van de bezittingen, het eigen vermogen en de schulden van de gemeente gedurende de begrotingsperiode.

Geprognosticeerde balans

Activa

	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
(Im)materiële vaste activa	60.636.985	81.033.671	75.724.184
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	55.102	55.102	55.102
Financiële vaste activa: Leningen	3.541.141	3.382.549	3.227.707
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0
Totaal vaste activa	64.233.228	84.471.322	79.006.993
Voorraden: Onderhanden werk/overige grond en hulpstoffen	6.117.953	8.372.101	9.747.290
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen	7.742	7.742	7.742
Uitzettingen < 1 jaar	30.237.894	1.866.261	7.329.039
Liquide middelen	306.402	306.402	306.402
Overlopende activa	6.732.862	6.732.862	6.732.862
Totaal vlottende activa	43.402.853	17.285.368	24.123.335
Totaal activa	107.636.081	101.756.689	103.130.328

Passiva

	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Eigen vermogen	72.469.877	66.187.782	65.261.372
Voorzieningen	15.328.829	12.366.844	10.802.204
Vaste schuld	1.251.276	4.615.965	8.480.653
Totaal vaste passiva	89.049.982	83.170.590	84.544.229
Vlottende schuld	3.959.568	3.959.568	3.959.568
Overlopende passiva	14.626.531	14.626.531	14.626.531
Totaal vlottende passiva	18.586.099	18.586.099	18.586.099
Totaal passiva	107.636.081	101.756.689	103.130.328

De belangrijkste mutatie voor 2027 betreft de toegenomen activa als gevolg van de voorgenomen investeringen. Resultierend in een lager saldo bij de uitzettingen korter dan één jaar (o.a. schatkistbankieren) en toename van de vaste schulden.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is.

In Europees verband is afgesproken dat het overheidstekort (EMU-saldo) maximaal 3% mag zijn. Binnen Nederland is dit tekort van 3% 'verdeeld' tussen de verschillende overheden, de zogenaamde EMU referentiewaarde. Voor de gemeente Bernheze is de EMU-referentiewaarde - € 4.952.000 (septembercirculaire 2025).

Het berekende EMU-saldo van de gemeente Bernheze voor 2027 is € 2.571.374 positief. Dit betekent dat de gemeente via reële transacties meer geld binnenkrijgt dan dat ze uitgeeft. Het positief saldo wordt grotendeels veroorzaakt door de afname in van het saldo (im)materiële vaste activa. Het EMU-saldo blijft hierdoor onder de EMU-referentiewaarde. Dit wijzigt mogelijk in latere begrotingsjaren nog als gevolg van mutaties in de investeringsplanningen de komende jaren.

EMU-saldo (Bedragen x €1.000,-)	2026	2027
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	5.017.431	201.716
-/- Mutatie (im)materiële vaste activa	20.396.686	-5.309.487
+/- Mutatie voorzieningen	-2.961.985	-1.564.640
-/- Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	2.254.148	1.375.189
-/- Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0
Berekend EMU-saldo	-20.595.388	2.571.374
Referentiewaarde	-4.952.000	-4.952.000

Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

In artikel 7 lid 3c van het Besluit begroting en verantwoording is opgenomen dat de financiële begroting een bijlage moet bevatten met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld. Voor deze bijlage verwijzen wij u naar bijlage 1 van deze programmabegroting.

Meerjarenraming 2028 - 2030

Inleiding

De meerjarenramingen zijn gebaseerd op de inzichten die beschikbaar waren ten tijde van het opstellen van deze begroting.

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd voor het samenstellen van de meerjarenraming 2028-2030:

- Het vertrekpunt is het saldo van de begroting 2027.
- Rente baseren wij op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.
- Bij de meerjarenramingen wordt uitgegaan van de volledige afschrijvingslasten vanaf het begrotingsjaar t+1. Investerings worden afgeschreven overeenkomstig de door de gemeenteraad vastgestelde afschrijvingstermijnen, vastgelegd in de Financiële verordening 2026.
- Voor de prijsontwikkeling wordt uitgegaan van de pBBP-index (prijs Bruto Binnenlands Product), gebaseerd op de indexcijfers uit de Meicirculaire 2026. Deze percentages zijn ontleend aan het Centraal Economisch Plan 2026 van het Centraal Planbureau (CPB). Voor de begrotingsjaren 2028, 2029 en 2030 wordt uitgegaan van een prijsontwikkeling van respectievelijk 2,9%, 2,5% en 2,6%. Bij de raming van tarieven voor heffingen, leges, huren en overige opbrengsten is eveneens rekening gehouden met deze prijsontwikkelingspercentages.
- Voor de ontwikkeling van de loonkosten in de periode 2027–2030 wordt uitgegaan van de in de Meicirculaire 2026 opgenomen percentages voor de 'Loonvoet sector overheid'. Voor de begrotingsjaren 2028, 2029 en 2030 betekent dit een loonkostenstijging van respectievelijk 4,0%, 3,6% en 3,5%.
- De begrotings- en ramingswijzigingen tot en met 2 juli 2026 met een structureel karakter zijn verwerkt in de meerjarenbegroting.
- De geraamde inkomsten uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire 2026 met de daarin opgenomen uitkeringsfactoren.
- Op grond van het voorzichtigheidsbeginsel is in de meerjarenbegroting 2028–2030 geen opbrengst geraamd uit de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds. Deze keuze is ingegeven door de jaarlijks afnemende omvang van deze ruimte in de afgelopen jaren.

Overzicht van baten en lasten

Omschrijving programma	Lasten			Baten		
	2028	2029	2030	2028	2029	2030
Lasten en baten per programma inclusief algemene dekkingsmiddelen en bedrag onvoorzien						
Leefbare kernen	24.988.868	26.277.501	26.293.698	10.911.325	11.050.483	11.199.753
Gezonde zorgzame gemeente	52.248.967	52.292.298	54.412.671	8.190.189	8.377.460	8.582.717
Klimaatbestendig, biodivers en circulair	10.061.977	10.566.549	11.061.786	8.381.799	8.821.042	9.239.328

Omschrijving programma	Lasten			Baten		
Duurzame landbouw en economie	942.091	968.463	995.297	291.671	296.722	301.988
Weerbare en veilige samenleving	4.450.872	4.568.458	4.699.430	5.535	5.673	5.820
Dienstverlening en sterke organisatie	4.229.015	4.255.180	4.387.776	729.124	747.353	766.783
Financiën	1.005.478	2.391.846	2.890.139	656.402	649.035	641.670
Algemene dekkingsmiddelen				79.230.652	80.900.715	84.429.936
Overhead	13.593.690	14.008.573	14.434.090	80.189	81.663	83.234
Heffing vennootschapsbelasting						
Bedrag onvoorzien						
Totaal van lasten en baten	111.520.958	115.328.868	119.174.887	108.476.886	110.930.146	115.251.229
Totale baten	108.476.886	110.930.146	115.251.229			
Saldo van lasten en baten	3.044.072	4.398.722	3.923.658			
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma						
Leefbare kernen				427.712	1.004.537	349.759
Gezonde zorgzame gemeente				395.057	129.640	129.640
Klimaatbestendig, biodivers en circulair	52.464	53.737	55.418	11.215	1.409	1.409
Duurzame landbouw en economie				50.000	50.000	50.000
Weerbare en veilige samenleving						
Dienstverlening en sterke organisatie				167.528	40.473	10.480
Financiën				372.160	372.160	372.160
Saldo van lasten en baten na toevoegingen en onttrekkingen reserves	111.573.422	115.382.605	119.230.305	109.900.558	112.528.365	116.164.677
Totale baten	109.900.558	112.528.365	116.164.677			
Geraamd resultaat Overschot (-)/tekort (+)	1.672.864	2.854.240	3.065.628			
Saldo van incidentele baten en lasten	0	0	0			
Structureel begrotingssaldo Overschot (-)/tekort (+)	1.672.864	2.854.240	3.065.628			

Er is sprake van een structureel begrotingsevenwicht wanneer de structurele lasten in de begroting volledig worden gedekt door de structurele baten. Dit wordt beoordeeld per begrotingsjaar. Het structurele begrotingssaldo wordt berekend door het totale begrotingssaldo te corrigeren voor incidentele baten en lasten. In dit hoofdstuk is tevens een overzicht opgenomen van de incidentele baten en lasten.

Na zuivering van de incidentele baten en lasten van de begroting 2028-2030 geeft jaarschijf 2028 een structureel tekort van € 1.672.864, de jaarschijf 2029 een structureel tekort van € 2.854.240 en de jaarschijf 2030 een structureel tekort van € 3.065.628. Hiermee constateren we dat de meerjarenbegroting 2028-2030 niet structureel in evenwicht is.

Financieel perspectief 2028 - 2030

De begroting 2026 vormt het uitgangspunt voor het opstellen van de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030. De effecten voor de jaarschijven 2028 tot en met 2030 zijn mede bepaald op basis van het structurele beleid dat vanaf 2027 wordt ingezet, waaronder intensiveringen en investeringen met structurele financiële gevolgen. Daarnaast is rekening

gehouden met aanvullende intensiveringen en investeringen in de jaren 2028-2030. Deze effecten zijn verwerkt in de definitieve begrotingsresultaten voor de periode 2028-2030.

		2028	2029	2030
1.	Startpositie begrotingsjaar t-1	-12.330	1.672.864	2.854.240
2.	Wijzigingen op de begroting na vaststelling begroting 2026	160	160	-6.470
3.	Autonome ontwikkelingen	1.918.906	2.253.020	2.172.542
4.	Kostenontwikkeling sociaal domein	1.041.600	996.800	1.024.200
5.	Rentelasten	25.857	501.811	496.156
6.	Effecten begrotingen 2027 gemeenschappelijke regelingen	11.280	11.670	12.070
7.	Algemene uitkering (meicirculaire 2026))	-515.180	-2.447.430	-3.206.330
8.	Opbrengsten onroerende-zaakbelastingen	-970.210	-1.134.340	-515.470
9.	Effecten beleidsvoornemens	185.050	999.498	234.690
10.	Overige afwijkingen	-12.269	187	
		1.672.864	2.854.240	3.065.628

Toelichting op bovenstaande tabel

2. Wijzigingen op de begroting na vaststelling van de begroting 2026

Na vaststelling van de begroting 2026 in oktober 2025 heeft er besluitvorming plaatsgevonden met structurele financiële effecten, o.a. tweede tussentijdse rapportage 2025 (december 2025) en de eerste tussentijdse rapportage 2026 (juli 2026).

3. Autonome ontwikkelingen

Door inflatie en loonontwikkelingen veranderen de marktprijzen die wij moeten betalen om onze wettelijke taken en ons beleid uit te voeren. Voor de prijs- en CAO-ontwikkelingen baseren we ons op de gehanteerde percentages uit de meicirculaire 2026. Deze zijn gebaseerd op de CPB-raming. De indexen worden bijgesteld op basis van de CEP-raming in het voorjaar en op basis van de MEV-raming in september.

4. Kostenontwikkeling sociaal domein

De kosten voor maatwerkvoorzieningen binnen het sociaal domein, met name voor jeugdzorg en Wmo, zijn de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen. Om te blijven voldoen aan het uitgangspunt van een structureel en reëel sluitende begroting, is het noodzakelijk de geraamde lasten hierop aan te passen. In 2027 starten we met een onderzoek om maatregelen te inventariseren om de sterk stijgende kostenstijging af te vlakken en om te buigen. Hiermee hebben we in het meerjarenperspectief rekening gehouden.

5. Rentelasten

De afgelopen jaren zijn geen rentelasten opgenomen, omdat investeringen volledig uit eigen middelen konden worden gefinancierd. Op basis van de liquiditeitsprognose verwachten wij echter vanaf de tweede helft van 2026 en in 2027, 2028, 2029 en 2030 externe financiering aan te moeten trekken. Dit zal leiden tot rentelasten die in de begroting zijn verwerkt.

6. Effecten begrotingen gemeenschappelijke regelingen

In de raadsvergadering van 2 juli 2026 zijn de begrotingen 2027 van de gemeenschappelijke regelingen behandeld. De financiële gevolgen hiervan zijn verwerkt in de programmabegroting 2027 en verder.

7. Uitkomsten meicirculaire 2026

Eind mei hebben wij de meicirculaire ontvangen. Uw raad is hierover op 9 juli 2026 geïnformeerd via een notitie ter informatie. De uitkomsten laten jaarlijks een netto positieve bijstelling zien. Deze ontwikkeling wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere accresontwikkeling, oftewel de compensatie voor loon- en prijsstijgingen. Daartegenover staat dat deze loon- en prijsontwikkelingen ook leiden tot hogere gemeentelijke uitgaven, waardoor het positieve effect op de begroting deels wordt gecompenseerd.

8. Opbrengsten Onroerende-zaakbelastingen

Voor 2028 wordt rekening gehouden met een stijging van de OZB-opbrengst door een tariefsverhoging van 7,9% voor woningen en 7,4% voor niet-woningen. Voor 2029 bedraagt deze stijging 7,9% voor woningen en 7,0% voor niet-woningen. Naast de inflatiecorrectie omvatten deze percentages een aanvullende verhoging van respectievelijk 5,0% en 4,5%. Deze verhoging is – op grond van de meerjarige tekorten die we begroten – nog niet toereikend om de kapitaallasten die op dit moment zijn opgenomen in de begroting te dekken, terwijl we voor de komende jaren nog een aantal aanvullende investeringen verwachten.

9. Effecten beleidsvoornemens

In de voorliggende meerjarenbegroting 2028-2030 zijn diverse beleidsvoornemens opgenomen die voortvloeien uit wet- en regelgeving, zoals de Omgevingswet, het concept Integraal Huisvestingsplan (IHP), en eerder genomen raadsbesluiten, waaronder vervangingsinvesteringen. Een nadere toelichting op deze beleidsvoornemens is opgenomen bij de betreffende programma's.

10. Overige afwijkingen

De budgetten voor het begrotingsjaren zijn nagelopen en waar nodig hebben we deze aangepast.

Overzicht incidentele baten en lasten 2027, 2028 en 2029

In de volgende tabellen is een overzicht opgenomen van de incidentele baten en lasten. Onder incidentele baten en lasten worden baten en lasten verstaan met een tijdelijk karakter, die slechts gedurende één of enkele jaren in de begroting zijn opgenomen.

Dit overzicht biedt niet alleen inzicht in de aard en omvang van de incidentele baten en lasten, maar vormt tevens een belangrijk hulpmiddel bij de beoordeling van het structurele begrotingssaldo. Baten en lasten die niet als incidenteel worden aangemerkt, hebben immers een structureel karakter.

Het structurele begrotingssaldo laat zien in hoeverre de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Wanneer de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken, is sprake van een structureel sluitende begroting en daarmee van structureel begrotingsevenwicht.

Incidentele baten en lasten met een omvang van minder dan € 50.000 worden per programma samengevoegd en opgenomen onder de noemer 'Overige posten'. Om inzicht te bieden in de aard van deze bedragen, wordt bij iedere post een toelichting opgenomen.

Omschrijving	Lasten 2028	Lasten 2029	Lasten 2030	Baten 2028	Baten 2029	Baten 2030
Programma 1: Leefbare kernen						
Grondexploitatie Onderhanden werk/voorraden	93.418	163.551	238.816	93.418	163.551	238.816
Implementatie omgevingswet Uit reserve Nog nader te bestemmen	375.000	230.000	275.000	375.000	230.000	275.000
Aanvullende ambtelijke capaciteit grootschalige infrastructurele projecten Uit reserve nog nader te bestemmen	100.000	100.000		100.000	100.000	
Herhuisvesting de Misse 2-4-6 – tijdelijke huisvesting Uit reserve nog nader te bestemmen	1.500.000			1.500.000		
Sociaal culturele centra – vergoeding onderhoud met een afschrijvingstermijn > 20 jaar Uit reserve nog nader te bestemmen	9.352	599.363	44.586	9.352	599.363	44.586
Reserveringen IHP: Sloopkosten Tijdelijke huisvesting Afboeking boekwaarden Uit reserve nog nader te bestemmen	392.550 4.082.620 645.543	354.300 1.748.700 617.017		5.120.713	2.720.017	
Overige posten Uit reserve nog nader te bestemmen	99.125	40.000		99.125	40.000	
Programma 2: Gezonde en zorgzame gemeente						
Uitvoeringagenda kunst en cultuur Uit reserve transitie	80.000			80.000		
Grip op het sociaal domein Uit reserve transitie	150.000			150.000		
Overige posten Uit reserve Transitie	35.420			35.420		
Programma 4: Duurzame landbouw en economie						
Grondexploitatie – bedrijventerreinen onderhanden werk/voorraden	97.689	99.694	101.713	97.689	99.694	101.713
Programma transitie landbouw en buitengebied Uit reserve reconstructie agrarische projecten	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Programma 6: Dienstverlening en sterks organisatie						
Wachtgeld voormalige wethouders Uit reserve nog nader te bestemmen	151.586	24.531		151.586	24.531	
Overige posten Uit reserve Transitie	65.000	20.000		65.000	20.000	
Totaal	7.927.303	4.047.156	710.115	7.927.303	4.047.156	710.115
Saldo	0	0	0			

Indien incidentele lasten een looptijd hebben van langer dan drie jaar, maar de eindigheid daarvan vooraf vastligt, ligt hieraan altijd een expliciet besluit van de raad ten grondslag.

Toelichting op tabel incidentele baten en lasten

Grondexploitatie en grondexploitatie bedrijventerreinen

Mutaties uit grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie hebben we dan ook opgenomen in het overzicht incidentele baten en lasten. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo € 0 gerealiseerd wordt, hebben we afzonderlijk opgenomen in bovenstaande tabel. Meerjarig bepalen we namelijk geen POC-winsten (zie voor een verdere toelichting Paragraaf G – Grondbeleid).

Implementatie omgevingswet

De omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De afgelopen jaren heeft de focus vooral gelegen op het opstellen van onze omgevingsvisie Bernheze 2040. Deze moeten we inbedden in de beleidscyclus, en evalueren en actualiseren. Dit blijft nog voor enkele jaren incidentele middelen vragen.

Ambtelijke capaciteit voor uit uitvoering van grootschalige infrastructurele projecten

Via een amendement bij de behandeling van de begroting 2026 heeft de gemeenteraad voor de periode 2026 tot en met 2029 jaarlijks € 100.000 beschikbaar gesteld voor aanvullende ambtelijke capaciteit ten behoeve van de uitvoering van grootschalige infrastructurele projecten.

Herhuisvesting de Misse 2-4-6 – tijdelijke huisvesting

In verband met de geplande verbouwing is tijdelijke huisvesting noodzakelijk om de continuïteit van de werkzaamheden en dienstverlening te waarborgen voor zowel de medewerkers als voor de gebruikers van cultureel centrum de Pas. De kosten voor de tijdelijke huisvesting maken onderdeel uit van het totale projectbudget van de verbouwing en kunnen gedekt worden uit de reserve nog nader te bestemmen.

Sociaal culturele centra – vergoeding onderhoud met een afschrijvingstermijn > 20 jaar

De culturele centra zijn geprivatiseerd. In 2024 is besloten ter ondersteuning van de centra het onderhoud met een afschrijvingstermijn van meer dan 20 jaar te vergoeden.

Reserveringen IHP

In het kader van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) dient de resterende boekwaarde van een gebouw of gebouwonderdeel af te worden geboekt wanneer sprake is van sloop, vervangende nieuwbouw of buitengebruikstelling. De boekwaarde die op dat moment nog op de balans staat en niet langer economisch nut vertegenwoordigt, dient als incidentele last ten laste van de exploitatie te worden gebracht. Het afboeken van de boekwaarde zorgt ervoor dat de financiële administratie aansluit bij de feitelijke situatie en voorkomt dat activa op de balans blijven staan waarvoor geen toekomstig gebruik meer wordt verwacht. De hieruit voortvloeiende kosten maken onderdeel uit van de financiële consequenties van het IHP-project.

Uitvoeringsagenda kunst en cultuur

Op 22 januari 2026 stelde de gemeenteraad de Beleidsnota Kunst en Cultuur 'Samenwerken vanuit de kern' vast. Door middel van een amendement stelde de gemeenteraad voor een periode 2026 tot en met 2028 een bedrag van jaarlijks € 80.000 beschikbaar ten laste van de reserve Transitie voor de uitvoeringsagenda.

Grip op het sociaal domein

Om meer inzicht, sturing en grip te krijgen op de kostenontwikkeling binnen het sociaal domein, wordt een onderzoek uitgevoerd naar mogelijkheden om de groei van de uitgaven af te remmen en waar mogelijk om te buigen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van externe expertise voor een periode van twee jaar.

Programma transitie landbouw en buitengebied

Het programma *Transitie Landbouw* richt zich op de opgaven voor een vitaal buitengebied die verband houden met de transitie van de landbouwsector. Ten behoeve van de uitvoering van dit programma zijn voor een periode van vier jaar middelen geraamd in de begroting.

Wachtgeld voormalige wethouders

Wethouders hebben na beëindiging van hun ambt recht op een tijdelijke uitkering op grond van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Deze uitkering, ook wel wachtgeld genoemd, biedt gedurende een beperkte periode inkomensondersteuning. Na de gemeenteraadsverkiezingen in het voorjaar van 2026 zijn drie wethouders afgetreden, waardoor aanspraak is ontstaan op deze regeling.

Overzicht mutaties in reserves met een structureel karakter 2028, 2029 en 2030

Naast bovenstaande mutaties in reserves met een incidenteel karakter zijn er o.a. ook bestemmingsreserves waarvan jaarlijks een bepaald bedrag ten gunste van de exploitatie komt ter (gedeeltelijke) dekking van de (afschrijvings-)lasten van investeringen met een economisch nut. In alle gevallen gaat het over een tijdvak van meer dan drie jaar. De looptijd van de reserves zijn gelijk aan de afschrijvingstermijn van de investering. De aanwending van deze reserves zijn afgedekt met een raadsbesluit. In het raadsbesluit is aangegeven welke lasten gedekt worden, hoe het jaarbedrag is berekend en het aantal jaren van de inzet van de middelen. Bij het inzetten van deze reserves kan dus worden gesproken van structurele dekkingsmiddelen.

In het volgende overzicht zijn de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves weergegeven.

Omschrijving	Lasten 2027	Lasten 2028	Lasten 2029	Baten 2027	Baten 2028	Baten 2029
Mutaties in reserves ter dekking van kapitaallasten van investeringen met een economisch nut						
Reserve aanpassing huisvesting – Dekking afschrijvingslasten				454	454	454
Reserve afschrijving aanpassen werkruimten – dekking afschrijvingslasten				10.026	10.026	10.026
Reserve afschrijving meldingensysteem openbare ruimte				5.462	5.462	
Reserve afschrijving elektrische auto's				22.588	22.588	22.588
Reserve uitbreiding/vernieuwing sporthal de Hoef – Gedeeltelijke dekking afschrijvingslasten				3.934	3.934	3.934
Reserve afschrijvingslasten vervanging toplagen KV Altior en Prinses Irene – dekking afschrijvingslasten				21.354	21.354	21.354
Reserve kapitaallasten de Kanz – (gedeeltelijke) dekking afschrijvingslasten brede school De Kanz				1.801	1.801	1.801
Reserve afschrijvingslasten Kromstraat 2 te N'rode – dekking afschrijvingslasten				71.084	71.084	71.084
Reserve afschrijvingslasten pand Meerstraat 45 en 45a				52.776	52.776	52.776
Reserve afschrijvingslasten verduurzaming maatschappelijk vastgoed – dekking afschrijvingslasten				10.067	10.067	10.067
Reserve ondergrondse afvalberging – Dekking afschrijvingslasten				9.806		
Reserve afschrijvingslasten verbetering akoestiek sporthal 't Vijfeiken – dekking afschrijvingslasten				1.540	1.540	1.540
Reserve afschrijvingslasten vervanging top laag kunstgras VV HVCH – dekking afschrijvingslasten				35.946	35.946	35.946
Reserve afschrijvingslasten Vervanging top laag kunstgras VV Prinses Irene				36.248	44.628	44.628
Reserve afschrijvingslasten energieagenda maatschappelijk vastgoed				10.400	10.400	10.400
Reserve nieuwbouw/renovatie BS op Weg te Vorstenbosch – dekking afschrijvingslasten				86.278	85.803	85.803
Reserve afschrijving flexwoningen Schoonstraat – dekking afschrijvingslasten				14.467	14.467	14.467
Reserve bouw gemeentewerf – Gedeeltelijke dekking afschrijvingslasten				5.635	5.635	5.635
Mutaties in reserves ter dekking van kapitaallasten van investeringen met een maatschappelijk nut						
Reserve afschrijvingslasten Traverse Heeswijk-Dinther				37.180	37.180	37.180
Reserve afschrijvingslasten Vervanging en verduurzaming openbare verlichting – dekking afschrijvingslasten				1.645	1.645	1.645
Reserve afschrijvingslasten uitvoering fietsmaatregelen				10.000	10.000	10.000
Reserve dekking aflossing renteloze lening Prinses Irene				3.750		
Reserve afschrijvingslasten reconstructie veilige looproute Ferceval naar Nistelrode – dekking afschrijvingslasten (IVP)				6.250	6.250	6.250
Reserve afschrijvingslasten herinrichting Schoonstraat Heesch – dekking afschrijvingslasten				1.250	1.250	1.250
Reserve kapitaallasten aanpassingen en VRI Cereslaan				9.436	9.436	

Omschrijving	Lasten 2027	Lasten 2028	Lasten 2029	Baten 2027	Baten 2028	Baten 2029
Mutatie in reserves – overige dotaties en onttrekkingen met een structureel karakter						
Toevoeging aan reserve afvalstoffenheffing (gesloten administratie)	52.464	53.737	55.418			
Aflossing geldlening de Stuik (verantwoord op taakveld 6.1)	5.780	5.780	5.780			
Uit reserve Hypothecaire geldlening de Stuik				5.780	5.780	5.780
Inzet surplus van de vrij besteedbare reserve nog nader te bestemmen				372.160	372.160	372.160
Totaal	58.244	59.517	61.198	847.317	841.666	826.768

Investeringsplannen 2028 tot en met 2030

Investerings worden ingedeeld naar economisch en maatschappelijk nut. Activa met economisch nut, zoals gebouwen, kunnen inkomsten genereren voor de gemeente en/of zijn verhandelbaar. Investerings met maatschappelijk nut, zoals wegen en pleinen, hebben primair een publieke functie en leveren geen directe inkomsten op. Daarnaast bestaat voor deze activa geen markt waarop zij kunnen worden verhandeld.

Voor berekening van de kapitaallasten (afschrijving en rente) hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- Rente baseren wij op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.
- Wij houden rekening met de volledige afschrijvingslasten in het begrotingsjaar t + 1. Volgens de financiële verordening start de afschrijving op 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin het actief in gebruik genomen wordt dan wel verworven wordt.

Omschrijving	Investerings-jaar	Budget	Structurele afschrijvingslasten 2028	Structurele afschrijvingslasten 2029	Structurele afschrijvingslasten 2030
1. Investerings met economisch nut					
Programma 1: Leefbare kernen					
Reservering uitvoering IHP	2028	6.488.502		125.391	4.379
Sloopkosten	2028	392.550			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2028	-392.550			
Tijdelijke huisvesting	2028	4.082.620			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2028	-4.082.620			
Afboeking boekwaarde	2028	645.543			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2028	-645.543			
Vrijval afschrijvingslasten	2028			-28.951	
Reservering uitvoering IHP	2029	5.035.838			100.717
Sloopkosten	2029	354.300			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2029	-354.300			
Tijdelijke huisvesting	2029	1.748.700			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2029	-1.748.700			
Afboeking boekwaarde	2029	617.017			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2029	-617.017			
Vrijval afschrijvingslasten	2029				-24.594
Reservering uitvoering IHP - voorbereidingskosten	2030	212.738			
Renovatie top laag kunstgrasveld MHC HDL (kwart zandveld)	2028	160.000		14.545	
Uit SPUK sport	2028	-28.000		-2.545	

Omschrijving	Investerings- jaar	Budget	Structurele afschrij- vingslasten 2028	Structurele afschrij- vingslasten 2029	Structurele afschrij- vingslasten 2030
Vervangen 3 robotmaaiers	2028	45.000			
Uit SPUK sport	2028	-7.875			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2028	-37.125			
Vervangen 4 robotmaaiers VV HVCH Heesch	2028	60.000			
Uit SPUK sport	2028	-10.500			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2028	-49.500			
Vervanging toplaag kunstgrasveld VV Avesteijn	2029	508.500			50.850
Uit SPUK sport	2029	-88.935			-8.894
Vervanging toplaag kunstgrasveld VV Heeswijk	2029	508.500			50.850
Uit SPUK sport	2029	-88.935			-8.894
Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair					
Vervanging rolcontainers bij hoogbouwlocaties	2028	90.000		9.000	
Uit reserve afval	2028	-90.000		-9.000	
Vervanging ondergrondse glascontainers	2028	31.500		3.150	
Uit reserve afval	2028	-31.500		-3.150	
Vervanging ondergronds afvalcontainers voor incontinentiematerialen	2028	31.500		3.150	
Uit reserve afval	2028	-31.500		-3.150	
Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie					
Omvorming naar een soevereine organisatie (digitale infrastructuur)	2028	40.000			
Reserve nog nader te bestemmen	2028	-40.000			
Omvorming naar een soevereine organisatie (digitale infrastructuur)	2029	20.000			
Reserve nog nader te bestemmen	2029	-20.000			
Herhuisvesting De Misse 2-4-6	2028	19.180.000		767.200	
Tijdelijke huisvesting	2028	1.500.00			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2028	-1.500.000			
Inrichting en inventaris	2028	pm			
Vervanging beeldschermen en vergaderruimtes	2028	180.000		45.000	
Wendbare en veerkrachtige overheid – beveiliging ICT-systemen	2028	25.000			
Reserve nog nader te bestemmen	2028	-25.000			
2. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut					
Programma 1: Leefbare kernen					
Vervanging en verduurzaming openbare verlichting – masten	2028	68.700		1.374	
Vervanging en verduurzaming openbare verlichting – masten	2029	63.200			1.264
Vervanging en verduurzaming openbare verlichting – masten	2030	106.000			
Vervanging civiele kunstwerken	2028	12.500			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2028	-12.500			
Vervanging civiele kunstwerken	2029	40.000			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2029	-40.000			
Vervanging civiele kunstwerken	2030	52.000			
Reconstructie Laar te Nistelrode – uitvoering	2029	1.475.200			36.880
Uit voorziening riolering	2029	-390.000			-9.750
Omgevingswet	2028	375.000			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2028	-375.000			
Omgevingswet	2029	230.000			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2029	-230.000			
Omgevingswet	2030	275.000			
Uit reserve nog nader te bestemmen	2030	-275.000			

Omschrijving	Investerings- jaar	Budget	Structurele afschrij- vingslasten 2028	Structurele afschrij- vingslasten 2029	Structurele afschrij- vingslasten 2030
Programma 3: Klimaatbestendig, biodivers en circulair					
Investerings water & riolering	2028	869.173			
Uit voorziening riool	2028	-869.173			
Investerings water & riolering	2029	1.204.029			
Uit voorziening riool	2029	-1.204.029			
Investerings water & riolering	2030	698.132			
Uit voorziening riool	2030	-698.132			
Programma 6: Dienstverlening en sterke organisatie					
Vervanging telefoons	2029	1510.000			37.500
Vervanging laptops en ipads	2030	370.000			
Totaal				922.014	230.308

De stand en verloop van de reserves en voorzieningen

Een analyse van de financiële positie is niet compleet zonder aandacht voor de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen. In onderstaand overzicht wordt de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen voor de periode 2027 - 2029 weergegeven.

In euro's	Saldo per 31-12-2027	Saldo per 31-12-2028	Saldo per 31-12-2029	Saldo per 31-12-2030
Algemene weerstandreserve	6.466.419	6.466.419	6.466.419	6.466.419
Reserve nog nader te bestemmen*	27.962.863	18.497.063	11.536.752	7.779.379
Bestemmingsreserves - overig	1.093.121	1.043.121	993.121	943.121
Egalisatiereserves	18.545.020	18.307.367	18.321.104	18.336.522
Reserves afschrijvingslasten	11.193.949	10.712.953	10.254.944	9.782.399
Voorzieningen	11.061.837	10.210.565	9.716.056	9.270.691
Totaal	76.323.209	65.237.488	57.288.396	52.578.531

* Bij de ontwikkeling van de reserve nog nader te bestemmen is vanaf 2028 geen rekening gehouden met eventuele positieve resultaten uit de grondexploitatie en overige incidentele opbrengsten uit bijv. verkoop van gemeentelijk vastgoed.

Geprognosticeerde balans en EMU-saldo

In het Besluit begroting en verantwoording is voorgeschreven dat ook in de meerjarenraming een geprognosticeerde balans en de berekening van het EMU-saldo moet worden opgenomen over de drie jaren volgend op het begrotingsjaar 2027.

Geprognosticeerde balans

Activa

	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
(Im)materiële vaste activa	92.281.754	70.719.078	61.720.901
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	55.102	55.102	55.102
Financiële vaste activa: Leningen	3.072.866	2.921.774	2.770.682
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0
Totaal vaste activa	95.409.722	73.695.954	64.546.685
Voorraden: Onderhanden werk/overige grond en hulpstoffen	9.747.290	9.747.290	9.747.290
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen	7.742	7.742	7.742
Uitzettingen < 1 jaar (o.a. schatkistbankieren)	-19.294.723	10.959.626	31.888.704
Liquide middelen	306.402	306.402	306.402
Overlopende activa	6.732.862	6.732.862	6.732.862
Totaal vlottende activa	-2.500.427	27.753.922	48.683.000
Totaal activa	92.909.295	101.449.877	113.229.685

Passiva

	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Eigen vermogen	55.026.923	47.572.340	43.307.839
Voorzieningen	9.950.932	9.456.423	9.011.058
Vaste schuld	9.345.341	25.835.015	42.324.688
Totaal vaste passiva	74.323.196	82.863.778	94.643.586
Vlottende schuld	3.959.568	3.959.568	3.959.568
Overlopende passiva	14.626.531	14.626.531	14.626.531
Totaal vlottende passiva	18.586.099	18.586.099	18.586.099
Totaal passiva	92.909.295	101.449.877	113.229.685

De meerjarige balans van Bernheze laat een oplopende trend zien. De investeringen in activa dalen over de beschouwde periode. Het stijgende saldo van het schatkistbankieren is hier het gevolg van.

EMU-saldo

Conform artikel 20 van het Besluit begroting en verantwoording wordt het EMU-saldo meerjarig in de begroting opgenomen. De individuele EMU-referentiewaarde is geen bindende norm, maar een indicatie van het aandeel van een gemeente of provincie in de gezamenlijke tekortnorm voor decentrale overheden. Daarmee biedt het EMU-saldo inzicht in de bijdrage aan het nationale begrotingssaldo volgens de Europese begrotingsregels.

EMU-saldo (Bedragen x €1.000,-)	2028	2029	2030
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	3.044.072	4.398.722	3.923.658
-/- Mutatie (im)materiële vaste activa	16.557.570	-21.562.676	-8.998.177
+/- Mutatie voorzieningen	-851.272	-494.509	-445.365
-/- Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0

EMU-saldo (Bedragen x €1.000,-)	2028	2029	2030
-/- Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-14.364.770	25.466.889	12.476.470
Referentiewaarde	-4.952.000	-4.952.000	-4.952.000

Het positieve EMU-saldo voor het jaar 2028 is het gevolg van de voorgenomen investeringen met een toename van het saldo (im)materiële vaste activa tot gevolg.

De positieve EMU-saldi voor de jaren 2029 en 2030 geeft aan dat de gemeente in deze periode via reële transacties meer ontvangt dan dat er zal worden uitgegeven.

Bijlage 1 – Overzicht baten en lasten per taakveld

In artikel 7 lid 3c van het Besluit begroting en verantwoording is opgenomen dat de financiële begroting een bijlage moet bevatten met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.

Taakveld	Lasten				Baten			
	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
0.1	2.879.428	2.873.966	2.856.231	2.943.958				
0.2	1.307.494	1.355.049	1.398.949	1.443.818	708.575	729.124	747.353	766.783
0.3	273.845	283.480	311.198	341.769	343.662	345.033	346.304	347.597
0.4	13.051.289	13.593.690	14.008.573	14.434.090	78.526	80.189	81.663	83.234
0.5	62.856	56.055	49.360	43.420	76.157	68.765	61.372	53.980
0.61	538.197	553.804	567.649	582.407	6.503.058	7.179.690	8.015.770	8.412.701
0.62					3.983.502	4.278.281	4.577.761	4.696.783
0.63					1.000	1.029	1.055	1.082
0.64					40.300	40.300	40.300	40.300
0.7					67.817.110	67.765.093	68.299.596	71.312.864
0.8	215.871	390.335	1.769.421	2.258.755				
0.10	1.360.793	52.464	53.737	55.418	1.574.839	1.423.672	1.598.219	913.448
0.11	12.330	-1.672.864	-2.854.240	-3.065.628				
1.1	2.752.253	2.832.639	2.904.519	2.980.931				
1.2	1.802.689	1.618.233	1.663.939	1.718.499	5.379	5.535	5.673	5.820
2.1	5.470.417	5.612.219	5.803.706	5.906.742	361.663	370.759	378.828	387.430
2.5	7.122	7.329	7.512	7.707				
3.1	584.995	605.114	625.030	645.339	92.102	92.163	94.467	96.923
3.2	167.654	169.796	171.801	173.820	170.805	169.796	171.801	173.820
3.3	162.402	167.181	171.632	176.138	28.875	29.712	30.454	31.245
3.4	712.339	709.104	729.537	744.309	677.953	678.830	679.608	680.437
4.1	5.749	5.916	6.064	6.222				
4.2	1.371.714	1.381.903	1.477.237	1.577.431	53.954	55.519	56.907	58.387
4.3	1.811.565	1.840.006	1.887.079	1.935.730	468.777	481.111	492.052	503.716
5.1	200.356	205.261	211.441	218.041	380	385	389	394
5.2	2.629.016	2.697.693	2.773.349	2.793.127	854.796	877.089	896.867	917.947
5.3	601.430	616.030	549.029	562.832	27.424	27.424	27.424	27.424
5.4	27.251	27.961	28.651	29.372	7.225	7.435	7.621	7.819
5.5	270.794	279.147	287.032	295.275	10.876	10.876	10.876	10.876
5.6	956.967	983.816	1.007.759	1.033.252	5.658	5.561	5.571	5.591
5.7	2.644.195	2.726.862	2.805.055	2.886.939	19.226	19.228	19.230	19.232
6.1	4.745.862	4.856.772	5.432.647	5.017.887	978.101	986.690	994.309	1.002.432
6.21	2.441.790	2.443.627	2.482.451	2.559.036				
6.22	2.134.799	2.197.468	2.253.195	2.312.447	100.000	100.000	100.000	100.000

Taakveld	Lasten				Baten			
6.23	181.697	188.845	195.520	202.260				
6.3	9.554.041	9.830.327	10.078.733	10.346.111	6.312.280	6.494.237	6.655.645	6.827.706
6.4	4.992.506	4.929.874	4.585.528	4.504.677				
6.5	697.513	717.897	736.005	755.278	6.857	6.946	7.025	7.109
6.60	1.139.430	1.172.473	1.201.785	1.233.032	5.340	5.495	5.632	5.778
6.711	3.183.718	3.229.046	1.722.857	1.680.418	74.766	76.934	78.857	80.907
6.712	3.301.796	3.546.098	3.779.751	4.018.925	50.000	50.000	50.000	50.000
6.713	850.199	1.006.854	1.167.726	1.318.041				
6.751	54.089	34.768	35.637	36.563				
6.752	7.322.780	8.247.122	9.195.139	10.186.310		361.894	373.993	392.505
6.753	614.585	632.408	648.218	665.072				
6.761	268.280	276.060	282.962	290.319				
6.762	2.124.873	2.186.634	2.241.445	2.299.961				
6.763	259.000	266.511	273.174	280.277				
6.791	211.504	217.638	223.079	228.879				
6.792	371.925	382.711	392.279	402.478				
6.811								
6.821	648.151	666.947	683.621	701.395				
6.822	47.834	49.221	50.452	51.764				
6.91	231.331	240.584	249.245	257.969				
6.92	118.853	123.607	128.057	132.539				
7.1	2.008.362	2.007.529	2.059.393	2.114.385	22.858	23.521	24.109	24.736
7.2	2.625.493	2.908.449	3.222.698	3.507.648	3.432.274	3.694.988	4.017.361	4.311.064
7.3	3.776.437	3.866.165	3.955.222	4.060.285	4.500.209	4.630.367	4.745.826	4.868.905
7.4	3.216.649	3.287.363	3.388.629	3.493.853	54.853	56.444	57.855	59.359
7.5	66.248	68.468	70.438	72.540	45.255	46.567	47.731	48.972
8.1	2.065.704	2.110.754	2.152.692	2.195.178	1.109.468	1.113.767	1.117.750	1.121.805
8.2	6.043.449	6.083.240	6.150.125	6.222.118	7.243.542	6.056.999	6.123.884	6.195.877
8.3	2.088.187	2.152.909	2.218.412	2.287.319	1.420.471	1.453.110	1.481.227	1.511.689
Totalen	109.268.096	109.900.558	112.528.365	116.164.677	109.268.096	109.900.558	112.528.365	116.164.677
Baten	109.268.096	109.900.558	112.528.365	116.164.677				
Saldo	0	0	0	0				